

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Příspěvek k dějinám jihočeských šlechtických sídel.
Archeologie Horní tvrze v Kestřanech

Vedoucí práce: doc. PhDr. Rudolf Krajíc CSc.

Autor práce: Pavel Brůžek

Ročník: 2.

2015

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledky obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Písku 7. května 2015

Poděkování

Mé poděkování patří především doc. PhDr. Rudolfu Krajíčovi, CSc., jemuž vděčím za vedení své práce, cenné rady a konzultace.

Také bych chtěl poděkovat Mgr. Evě Koppové a Mgr. Martinu Ptákovi za poskytnutí archeologického materiálu.

Bc. Dominice Chrastové za cenné rady, připomínky a pomoc při kresebné dokumentaci materiálu.

Dále mé poděkování patří mým kamarádům a spolužákům za cenné rady a připomínky jmenovitě Bc. Tomáši Hiltšcherovi a Bc. Haně Hojerové. Za jazykovou korekturu děkuji Mgr. Olze Brůžkové.

V neposlední řadě bych chtěl poděkovat své rodině, která mi studium umožnila a ochotně mne při něm podporovala.

Anotace

Předmětem této bakalářské práce je středověká tvrz, zvaná Horní, nacházející se ve Starých Kestřanech, okres Písek. Jedním z nejdůležitějších cílů práce je shrnout archeologické poznatky spojené s touto tvrzí a podat přehled o dostupném archeologickém materiálu pocházejícím ze studny Horní kestřanské tvrze. Cílem práce je prostřednictvím tohoto materiálu doložit životní úroveň na dané lokalitě. Pozornost byla věnována i středověké tvrzi obecně.

Anotation

The topic of this bachelor work is a medieval fort called Horní which is located in Staré Kestřany, district Písek. One of the most important aims of this work is to summarize archeological knowledge connected with this fort and to report on accessible archeological stuff originated from the well of Horní Kestřany fort. The aim of this work is to give evidence of the living standards in this locality through the agency of this stuff. This attention was also dedicated to medieval fort in general.

Obsah

1. Cíle bakalářské práce	7
2. Úvod.....	8
3. Struktura práce a použité metody	9
4. Periodizace středověku	10
5. Dějiny bádání středověkých šlechtických sídel	11
6. Tvrze vrcholného a pozdního středověku na Písecku.....	12
6.1. Zakládání tvrzí	12
6.2. Zanikání tvrzí.....	14
6.3. Funkce tvrze.....	15
6.4. Typologie sídel příslušníků nižší šlechty.....	16
6.4.1. Sídla u emporových (tribunových) kostelů.....	16
6.4.2. Výšinný hrádek	17
6.4.3. Tvrz typu motte.....	17
6.4.4. Tvrze s obvodovou zástavbou.....	17
6.4.5. Tvrze s volně stojící stavbou (palácem, věží) ve středu opevnění.....	18
6.4.6. Tvrze v době pozdní gotiky	18
6.5. Fortifikace.....	18
6.6. Členění a vnitřní zástavba.....	19
6.6.1. Obytná budova.....	20
6.6.2. Sakrální stavby.....	21
6.6.3. Nádvoří	21
6.6.4. Další objekty	22
6.7. Vlastníci tvrzí.....	22
6.8. Tvrze v ikonografických pramenech	23

6.9. Tvrze v písemných pramenech	23
7. Sídla příslušníků nižší šlechty na Písecku	24
7.1. Bošovice.....	24
7.2. Božejovice	24
7.3. Budičovice	24
7.4. Čísadlovice.....	25
7.5. Heřmaň.....	25
7.6. Maletice	25
7.7. Mladotice	26
7.8. Modliškovice	26
7.9. Putim.....	26
7.10. Smrkovice	26
7.11. Stará Dobeš.....	27
7.12. Štětice.....	27
7.13. Velké Nepodřice	28
7.14. Zátaví	28
8. Kestřany (okr. Písek)	29
8.1. Lokalizace a přírodní podmínky	29
8.1.1. Klima	29
8.1.2. Geologie.....	29
8.1.3. Pedologie	30
8.1.4. Hydrologie	31
9. Kestřanské tvrze, okres Písek	31
9.1. Horní tvrz.....	31
9.2. Dolní tvrz.....	32
9.3. Třetí kestřanská tvrz.....	33

10. Horní tvrz Kestřany, okres Písek	34
10.1. Dějiny bádání	34
10.2. Fortifikace a zástavba	35
10.3. Vnitřní členění	35
10.3.1. Čelní dvoukřídový palác	35
10.3.2. Kaple	36
10.3.3. Sklepy pod palácovou budovou	36
10.3.4. Jihozápadní nárožní věž s krátkým přilehlým křídlem	37
10.4. Archeologické výzkumy provedené na Horní kestřanské tvrzi	40
10.4.1. Rok 1972	40
10.4.2. Rok 1973	40
10.4.3. Rok 2006	41
10.4.4. Rok 2007	41
10.4.5. Rok 2008	42
10.4.6. Rok 2009	42
10.4.7. Rok 2010	42
10.4.8. Rok 2012	43
10.4.9. Rok 2013	44
10.4.9. Rok 2014	44
11. Výzkum Horní kestřanské tvrze v roce 1972	45
11.1. Metody a materiál	47
11.2. Metodika třídění středověké keramiky	47
11.3. Typologie sledované středověké keramiky	48
11.3.1. Hrnc	48
11.3.2. Poklička	49
12. Evidence materiálu	49

12.1. Hrnce.....	50
12.2. Pokličky	51
12.3. Části nádob	51
12.4. Keramické zlomky	51
13. Analýza zpracovaného keramického souboru	52
13.1. Analýza hrnců	53
13.2. Analýza pokliček	56
13.3 Analýza částí nádob	57
13.4. Analýza keramických zlomků	60
14. Diskuse.....	61
14.1. Keramika.....	61
14.2. Příslušníci nižší šlechty v období vrcholného a pozdního středověku	63
14.3. Význam Horní keštranské tvrze.....	64
15. Závěr	66
16. Seznam použitých zkratk:	67
17. Seznam grafů	68
18. Seznam tabulek	68
19. Seznam obrázků	69
20. Použitá literatura	70
21. Přílohy.....	78
21. 1. Tabulky	78
21.2. Obrázky.....	90

1. Cíle bakalářské práce

Cíle této bakalářské práce jsou:

1. Podání základního přehledu šlechtických sídel nižší šlechty vrcholného a pozdního středověku v jižních Čechách s důrazem na Písecko
2. Příspěvek k životní úrovni nižší šlechty a zakládání středověkých tvrzí.
3. Shrnutí archeologických poznatků Horní keštránské tvrze, okr., Písek
4. Zpracování vybraného keramického materiálu z Horní keštránské tvrze, okr. Písek, a zařazení Horní keštránské tvrze do soudobého osídlení Písecka.

2. Úvod

V první části se tato bakalářská práce zabývá sídly příslušníků nižší šlechty vrcholného a pozdního středověku. Vývojem, typologií, dějinami bádání. Práce podává základní přehled středověkých tvrzí v oblasti jižních Čech s důrazem na Písecko a přehled provedených archeologických výzkumů těchto lokalit.

Dále se podrobněji zabývá Horní kestřanskou tvrzí, a především archeologickými výzkumy provedenými na této lokalitě. Výzkumy se na této lokalitě provádějí již od roku 1972. Sídlo se nachází 8 kilometrů jihozápadně od města Písek. Zvláštností této lokality je kumulace třech tvrzí v rámci zhruba 2,5 hektaru se vzdáleností jednotlivých objektů cca 60 metrů. Horní a dolní tvrz stojí dodnes. Místo třetí tvrže dnes stojí novověký palác.

V závěru se text zabývá zpracováním vybraného keramického materiálu získaným v roce 1972 Mgr. Evou Koppovou. Evidována a analyzována je zde užitková keramika pocházející ze studny tvrže.

3. Struktura práce a použité metody

Tato bakalářská práce má dvě části. První část je rešeršní. V kapitolách 4 a 5 se práce zabývá obecně periodizací středověku s důrazem na vrcholný a pozdní středověk a dějinami bádání tohoto období.

Následující kapitola 6 se zabývá středověkými sídly příslušníků nižší šlechty. Především tedy zakládáním tvrzí i jejich zanikáním, fortifikačními prvky tvrzí a popisem jejich vnitřní zástavby. Dále se tato kapitola krátce zabývá ikonografickými prameny a písemnými zmínkami o tvrzích. V kapitole 7. je podán základní přehled tvrzí nacházejících se v bezprostřední blízkosti komplexu kestřanských tvrzí. U jednotlivých sídel je uvedena lokalizace, první písemná zmínka a jméno majitele.

Druhá část této práce je zaměřena na Horní kestřanskou tvrz a na zpracování užitkové keramiky z fondu, který pochází z výzkumu provedeného v roce 1972 pod vedením Evy Koppové. V kapitole 8 jsou uvedeny kestřenské tvrze v okrese Písek se zaměřením na Horní kestřanskou tvrz z hlediska lokalizace, geologie, pedologie a hydrologie. V 9. kapitole je uvedena historie jednotlivých kestřanských tvrzí. O dějinách bádání, konkrétní podobě a o archeologii Horní kestřanské tvrze je kapitola číslo 10. Kapitola číslo 11 obsahuje poznatky získané zpracováním keramického materiálu získaného ze studny při výzkumu v roce 1972. V následující 12. kapitole jsou analyzovány poznatky získané v průběhu práce. Diskuse se vztahuje ke keramickému materiálu pocházejícímu ze studny nacházející se na Horní kestřanské tvrzi. Dále pak nižší šlechtou v období vrcholného a pozdního středověku a významem Horní kestřanské tvrze.

Během vypracovávání bakalářské práce byly použity tyto metody: deskripce a komparace, k jejich nejčastějšímu využití došlo v první rešeršní části. Dalšími využitými metodami jsou analýza a syntéza.

4. Periodizace středověku

Pro periodizaci raného středověku se u nás používá schéma vypracované Janem Eisnerem (*Eisner 1966*). Autor se v tomto díle zabývá dělením doby hradištní do čtyř základních období, na dobu předhradištní (400 – 600), starší dobu hradištní (600 – 800), střední dobu hradištní (800 – 950) a mladší dobu hradištní (950 – 1250). Pojmenování „hradištní“ je převzato od německého Burgwallkultur, kterým němečtí archeologové oddělovali slovanský materiál od jiných archeologických skupin (*Eisner 1966, 137*).

Data zde použitá pro vymezení jednotlivých období jsou jen přibližná a jde jen o pomocné dělení, a tak ohledně nich dochází k diskusím. „Například J. Sláma klade počátek mladší doby hradištní k r. 975 a R. Turek považuje úsek od r. 1100 do r. 1250 za pozdní dobu hradištní“ (*Eisner 1966, 137*).

Tato data byla později poupravena následovně. Doba starohradištní (670/680 – přelom 8. a 9. století), střední doba hradištní (800 - 950), mladší doba hradištní (950 – 1200) a pozdní doba hradištní (1200 – 1250) (*Měřinský 2002, 33*). Dále se periodizaci věnuje *Lutovský (2011)*.

Pro vymezení vrcholného a pozdního středověku dochází k užití významných historických událostí. Nutno podotknout, že vývoj jednotlivých středověkých států nebyl jednotný. Obecně uznávanými událostmi, které bývají považovány za ukončení středověku, jsou:

Rok 1453, kdy 28. května došlo k obsazení Konstantinopole tureckou armádou (*Runciman 2003, 5, 142*). V roce 1456 byl Johannem Gutenbergem vynalezen knihtisk (*Teichová a kol. 1968, 30*). Sňatek mezi Ferdinandem Aragonským a Isabelou Kastilskou v roce 1479, který měl za následek spojení Kastílie a Aragonu a vznik nového státního celku (*Teichová a kol. 1968, 283*). Rok 1492, kdy došlo k obsazení Granady a k ukončení Reconquisty na Pyrenejském poloostrově (*Teichová a kol. 1968, 238, 283*) a ve stejném roce došlo k objevení Ameriky Kryštofem Kolumbem (*Teichová a kol. 1968, 238 – 239*). Dalším mezníkem může být vystoupení Martina Luthera. Ten roku 1517 ve Wittenberku přitloukl na dveře kostela svých 95 tezí o podstatě odpustků (*Teichová a kol. 1968, 251*).

Události týkající se přímo českých zemí jsou následující:

Rok 1457, kdy po smrti Ladislava Pohrobka usedá na český trůn Jiří z Poděbrad (*Bauer 2004, 161, 165*). Další událostí je nástup Jagellonců na český trůn v roce 1471. Vládnoucím panovníkem byl Ladislav II. Jagellonský (*Bauer 2004, 172, 173*). Mezníkem je také rok 1526. V tomto roce 29. srpna došlo k bitvě u Moháče, ve které zahynul Ludvík Jagellonský. Tato událost měla za následek nástup Habsburků na český trůn (*Bauer 2004, 181 – 183*).

5. Dějiny bádání středověkých šlechtických sídel

Zájem a počátky prvních archeologických výzkumů středověkých šlechtických sídel spadají do druhé poloviny 19. století. Jedním z průkopníků tohoto badatelského směru je August Sedláček, který je autorem zakladatelského díla české kastelologie, vydávané od roku 1881 *Hrady, zámky a tvrze království Českého* (*Sklenář 2005, 493*). Dalšími badateli zabývajícími se sídly středověkých společenských elit jsou Viktor Pinkava (1927), František Spurný (1983) a na Moravě Ladislav Hosák (1959), (*Musil 2006, 7*).

K rozvoji kastelologického studia u nás dochází v 60. letech 20. století, kde je představováno především pracemi Dobroslavy Menclové (1972) a Tomáše Durdíka (1984) a na Moravě pak pracemi Miroslava Plačka (1996). Důležitým příspěvkem v rozvoji kastelologického bádání na Moravě jsou práce Josefa Ungra, které shrnují kastelologické poznatky z několika archeologických výzkumů (Unger 1994).

V jižních Čechách se touto problematikou zabývají Pavel Koblasa a Daniel Kovář (*Koblasa – Kovář 2003*); František Kašička a Bořivoj Nechvátal (*Kašička – Nechvátal 1986*) a tito autoři se také společně s Tomášem Durdíkem zabývali šlechtickými středověkými sídly na Písecku (*Durdík – Kašička – Nechvátal 1995*), kde uvádějí podrobný soupis hradů a tvrzí nacházejících se v okrese Písek. Jedná se o 109 sídel umístěných na 95 lokalitách (*Durdík – Kašička – Nechvátal 1995, 199*). U jednotlivých zástupců se nachází popis jejich stavu k roku 1995 a výčet jejich známých majitelů dohledaných pomocí písemných pramenů.

6. Tvrze vrcholného a pozdního středověku na Písecku

6.1. Zakládání tvrzí

Vznik tvrzí souvisí s formováním jedné z vrstev středověké společnosti – nižší šlechty (označované též drobná šlechta, rytíři, zemané). Podle výsledků dnešního historického bádání se česká nižší šlechta formovala od 2. poloviny 12. století především z řad některých příslušníků knížecích družin u jednotlivých knížecích hradišť, kteří bývají označováni jako „*militessecondiordinis*“, případně i z některých příslušníků služebních organizací, které se kolem knížecích hradišť vytvářely. Uvolňování nižší šlechty bylo spojeno s prováděním rané kolonizace v těsném sousedství starého sídelního území, jejíž organizací bývali příslušníci „*militessecondiordinis*“ pověřováni. Na těchto majetcích potom vznikala i její nejstarší sídla (*Musil 2006 266*).

Ve 13. století se objevila rozdílnost obydlí na vesnicích podle sociálního postavení majitele. Toto se týká i sídel šlechty. Sociálně ekonomická proměna 12. století spolu se zcizováním zeměpanského majetku souvisela se vznikem sídel šlechty a její rodiny na území kolonizované půdy. To platí pro ohrazená sídla i pro sídla neohrazená. (*Petráň 1958, 418*). Na našem území dochází k výstavbě těchto opevněných obydlí převážně v rozmezí 13. a 17. století. Tvrze jsou také dokladem rozmanité středověké a renesanční stavební architektury (*Kašička, 1990, 191*).

Tvrze velmi často využívaly přírodních podmínek jako přirozené ochrany. K zakládání docházelo v blízkosti vodních toků, které nahradily pracně budované suché, nebo vodní příkopy, či na místě vyvýšeném v terénu. Přímou ochranu budovy pak tvoří dřevěný palisádový val či zděné hradby. Vstup do tvrze byl pak možný pomocí dřevěné lávky, která vedla k bráně (*Durdík – Kašička – Nechvátal 1995, 197, 198*).

Obytné místnosti vícepodlažních tvrzí se nacházely ve vyšších patrech obytných budov věžovitého či palácového charakteru. Z obranných důvodů do nich býval vstup po schodech z prvních poschodí. Při výstavbách často docházelo ke kombinaci zdiva a dřeva. Na spodních zděných patrech byla z izolačních důvodů postavená dřevěná

obytná část. Na dřevo pak bývala často nanesena silná vrstva mazanice, která měla v případě obléhání zamezit požáru (*Petráň 1985, 421*).

Hlavní dominantou stavby bývala patrová budova v podobě věže. Ta stála buď samostatně uvnitř prostoru opevnění, nebo přímo jako jeho součást. Tvrz mohla také mít rozvinutou obvodovou zástavbu. (*Musil 2006, 285*).

Tvrze s obvodovou zástavbou byly opevněny vysokými hradbami, ke kterým přiléhala jedna či více nižších budov. Původně měly stavby kruhový půdorys. Od poloviny 14. století okrouhlý půdorys ustupuje a vývoj směřuje k obvodové zástavbě na víceúhelníkovém, nejčastěji obdélníkovém nebo čtvercovém půdorysu, který navazuje na hrady kastelového typu (*Musil 2006, 282, 285*).

Tvrze s věží stojící samostatně uvnitř prostoru opevnění jsou podobné hradům s obytnou věží (donjonem). Obytná zděná budova bývala doplňována několika dalšími staveními (*Musil 2006, 287*).

Neposkytovaly-li přírodní podmínky dostatečně vyvýšený terén nezbytný pro ochranu, došlo k využití hlíny vytěžené při hloubení příkopu. Ta tvořila umělý pahorek, na kterém byl poté objekt vystavěn. Tento typ stavby zvaný „Motte“ byl nejvíce rozšířen v nížinách. (*Musil 2006, 276*).

Pro tvrz byl důležitý kromě dobře chráněného a hájitelného místa i bezprostřední kontakt s přilehlou vsí, která bývala v majetkovém vlastnictví feudála. Sídlo stálo buď v těsné blízkosti, nebo přímo uvnitř vesnice. Šlechtic tak mohl dobře dohlížet na fungování hospodářských objektů, kde vybíral rentu a kde často také sám hospodařil (*Petráň 1958, 419*).

Vesnické opevnění nižší šlechty ztrácelo postupně na významu, což vedlo k jeho opuštění, chátrání a pustnutí. Důvodem byl rozmach vojenské techniky a vývoj pozdně feudálního velkostatku. Vliv těchto dvou faktorů začal být znát již od přelomu 14. a 15. století. Jelikož rozvoj šlechtického velkostatku nebyl na našem území všude stejný, nelze říct, že tvrze zanikaly hromadně. Byla-li tvrz i nadále hospodářským centrem sídla vesnické šlechty, byla i nadále udržována a docházelo k jejímu dalšímu vývoji. Tato centra byla od 16. století někdy přestavována na zámky (*Petráň 1958, 418*). Hlavním motivem takových úprav byla touha po větším pohodlí. Zřetelný důraz na budování většího počtu menších obytných místností byl snad ovlivněn silícím zájmem šlechty o vlastní soukromí (*Bůžek 2002, 169*).

6.2. Zanikání tvrzí

První dřevěné tvrže často zanikaly po početnějším ozbrojeném přepadení. Materiál, ze kterého byly vystavěny, nebyl odolný vůči ohni. Tato lehčí forma stavby však umožňovala její rychlou obnovu, ke které docházelo obvykle na jednom a tom samém místě, často však s poupravenou půdorysnou strukturou. Ve 2. polovině 13. století a na počátku 14. století zanikla většina sídel v podobě kurií a v průběhu století 14. dochází k zániku většiny výšinných hrádků. K zániku tvrzí docházelo i v případě, kdy již nebylo v dané lokalitě sídla zapotřebí. Na konci 14. a začátku 15. století dochází k přesunu tvrzí, které mohly být sice dobře hájitelné, avšak byly vzdálené od osídlení, do obydlených oblastí, což bylo často na úkor obranyschopnosti. K přesunům docházelo, i když v menší míře, z lokality s nevýraznou polohou, která neodpovídala zamýšlené rozsáhlejší výstavbě sídla. K zániku velkého množství tvrzí došlo vlivem husitských válek. Nemuselo k tomu vždy dojít následkem násilné akce. K opuštění tvrže mohlo dojít dobrovolným odchodem jejích obyvatel. Bylo-li po ukončení nepokojů zapotřebí opevněného sídla v dané lokalitě, mohlo dojít k přebudování dříve opuštěného či zaniklého sídla, nebo k vybudování nového v lépe hájitelných polohách. (*Svoboda a kol. 1998, 17, 21, 24, 25*).

Dalším důvodem k opuštění venkovských tvrzí byly neustále se zvyšující nároky na pohodlné a účelové bydlení. Dalšími významnými příčinami vedoucími k opouštění sídel byly změny ve správní struktuře panství, které nastávaly po jeho převzetí novým majitelem. Ten, pokud sídlo nepotřeboval k bydlení své vlastní rodiny, přeměnil tyto objekty na budovy správních úřadů, nebo je využil k budování nově založených poplužních dvorů (*Bůžek 2002, 169*).

Velký vliv na zánik tvrzí měla především třicetiletá válka, která postup jejich dalšího vývoje rázně ukončila. V průběhu války některé starší tvrže funkčně zanikají, někdy dochází k jejich přestavbě na sýpky, nebo pro jiné neobytné účely (*Kašička 1990, 199*). Šlechtická sídla byla zničena fyzicky v rámci válečného tažení, nebo zanikla v jejich důsledku. I v této době docházelo k zániku množství sídel z důvodu jejich opuštění původními vlastníky a jejich následným pustnutím (*Durdík – Kašička – Nechvátal 1995, 205, 206*).

6.3. Funkce tvrze

Důvodů pro výstavbu fortifikačních staveb je hned několik. Jedním z hlavních důvodů je určitě potřeba obrany, a to ať už proti vnějšímu, či vnitřnímu nepříteli. Mohlo se ale také jednat i o snahu udržet se na nově získaném území. Tyto stavby byly velice často umístěny na opěrných bodech, kde měly strategický význam. Hlídaly brody, cesty, průsmyky, nebo se stavěly v pohraničí. O funkci fortifikací nepřímo vypovídá i jejich velikost. Ta také odráží možnosti společnosti, která je vybudovala, nebo popřípadě její strach z nepřítelů. Nepřímo také velikost opevnění poukazuje na personální potřebu, a to vojenskou i zázemní (*Vencel 1983, 291 – 294*).

Některá sídla nižší šlechty se pokoušela napodobovat sídla vyšší šlechty. Snaha stavět v těžce přístupných polohách, avšak v nenáročném provedení, byla brzy opuštěna. Majitelé brzy zjistili, že z těchto míst nemohou spolehlivě dohlížet na hospodářské zázemí (*Plaček 2008, 211*).

Kromě samotné tvrze tedy tvořilo sídlo nižšího šlechtice hospodářské zázemí. Nutnost vlastnictví půdy a poddaných na její obdělávání byla ve většině případů podmínkou pro existenci. Tyto hospodářské dvorce bývaly nejčastěji budovány v bezprostřední blízkosti opevněných šlechtických sídel. Vzájemná poloha dvorce a tvrze mohla být následující. Nalézala-li se tvrz na konci vyvýšeného prostoru, dvorec se nacházel před ní jako předhradí šlechtických hradů. Dále mohly tvrz a dvůr ležet izolovaně vedle sebe. Další možností rozestavení bylo to, kdy tvrz stála uprostřed dvorce, se kterým měla společné opevnění (*Kašička 1985, 57, 58*).

Ve 13. století dochází ke společensko-hospodářským změnám. Projevily se zánikem dvorcových sídel s kostelíky. Tento útvar se z vesnic vytrácí a nově budovaná sídla se nadále staví zásadně oddělená od kostelů a od svého širšího hospodářského zázemí. V období pozdního středověku dochází k užití nových architektonických forem. Hospodářská zázemí se začínají orientovat na přidružená výrobní odvětví, jako jsou sladovnictví, pivovarnictví, rybníkářství, chov ovcí, vinařství, ovocnářství, či včelařství a chov domácího zvířectva (*Kašička 1985, 60, 61*).

6.4. Typologie sídel příslušníků nižší šlechty

Sídla příslušníků nižší šlechty získávají v Čechách podobu tvrzí kolem poloviny 13. století (*Svoboda a kol. 1998, 13*). Do této doby navazují stavby na starší hradiště. Vyskytovaly se již znaky typické pro budoucí tvrze nebo hrady (*Petráň 1985, 419*). Od druhé poloviny 13. století nabývají stavby pestré typologickou škálou (*Chotěbor 1989, 257*). Podoba konkrétní tvrze pak závisela na přírodních podmínkách a na finančních prostředcích jejího majitele (*Petráň 1985, 419 – 420*).

6.4.1. Sídla u emporových (tribunových) kostelů

Své první majetky získávala nižší šlechta na okrajích staršího sídelního území, které připadalo k jednotlivým knížecím hradištím. Osidlování okrajových oblastí patrně dostávala za úkol. Na těchto darovaných územích zakládala svá sídla v podobě tak zvaných kurií neboli dvorců. Centrem kurie byl zděný románský tribunový kostel a sídlo vlastníka. Předpokládané spojení vlastníka sídla a kostela po dřevěném, snadno odstranitelném můstku, vedoucím k portálu na tribunu kostela, který se nachází ve vyšším patře, není prokázáno. Vyloučit nelze přístup za pomoci dřevěného a snadno odstranitelného schodiště. Přímý přístup z jedné budovy do druhé tak nemusel vždy existovat a obě stavení tak nemusela vždy stát v těsné blízkosti. Obytná stavení s kostelem a hospodářskými budovami byla pravděpodobně ještě chráněna valem či palisádou. (*Musil 2006, 271*). Ve 13. století dochází v důsledku společenských a hospodářských změn k postupnému zániku šlechtických sídel napojených na vlastní kostel. Nově zakládaná sídla se staví odděleně od kostelů (*Kašička 1990, 193*).

6.4.2. Výšinný hrádek

Tento typ tvrzí vznikl pravděpodobně od poloviny 13. století. Díky jeho umístění na vyvýšeném terénu postačila výstavba umělého opevnění pouze v místech, kde se areál sídla setkával s okolním terénem. Charakter stavby se podobá době hradištní. Toto dřevo-hlinité sídlo, chráněné přírodními podmínkami, bylo umístěno na okraji vesnice, nebo úplně mimo venkovské sídlo. Terén v okolí stavby býval často upravován. Docházelo ke zvýšení násypem na místě, kde měla stát obytná budova, nebo došlo k úpravě strmosti svahů. Terénní úpravy hrádek přibližují dalším tvrzím typu motte (*Musil 2006, 273 – 274*).

6.4.3. Tvrz typu motte

Tvrze typu motte mají obytnou část vyvýšenou umělým násypem, na jehož vybudování byl použit materiál z vyhloubeného umělého příkopu. Tyto stavební úpravy měly nahradit nedostačující přírodní vyvýšený terén, který by dostatečně chránil tvrz. Areál těchto tvrzí býval chráněn řekou, říčním ramenem, potokem, jezerem, uměle zřízeným rybníkem či bažinou. Většinou se jednalo o lokality bez výrazných výškových rozdílů, došlo tedy k využití vodního toku a umělého pahorku (*Musil 2006, 276*).

6.4.4. Tvrze s obvodovou zástavbou

Tvrze s obvodovou zástavbou se vyskytují od druhé poloviny 13. století. Vysoká obvodová hradba, ke které přiléhala jedna či více nižších obytných budov, může být připodobňována hradům s plášťovou zdí. Tento typ tvrze stojící na pahorku měl někdy charakter motte. Kruhový půdorys od poloviny 14. století přecházel k víceúhelníkové obvodové zástavbě v podobě čtverce nebo obdélníku. Od 15. století se tento typ tvrze postupně přestává nově stavět (*Musil 2006, 282, 285; Svoboda a kol. 1998, 15, 18, 22*).

6.4.5. Tvrze s volně stojící stavbou (palácem, věží) ve středu opevnění

Tvrze tohoto typu jsou podobné hradům s obytnou věží, tak zvaným donjonem, nebo paláci s jedinou obrannou a obytnou budovou. Je zde i možnost určité návaznosti na výšinné hrádky. Charakter obytné stavby se však lišil. Dřevohlinitá obytná stavba hrádku byla ve druhé polovině 13. století zaměněna za zděnou věž, palác, či za stavbu složitějšího půdorysu. Tato obytná budova se nacházela ve středu areálu tvrze, okolo kterého stálo opevnění. Obvodová hradba pak mohla být doplněna o další stavby. Tato podoba šlechtického sídla dosahuje největší oblíbenosti v polovině 14. století (*Musil 2006, 287; Svoboda a kol. 1998, 16, 18*).

6.4.6. Tvrze v době pozdní gotiky

Ve 2. polovině 15. století dochází k zakládání nových tvrzí pouze minimálně. Většina rezidencí nižší šlechty byla vystavěna v období před vypuknutím husitských válek. V této době je velmi časté rekonstruování a rozšiřování tvrzí již vystavěných, či opravování tvrzí poškozených během husitských nepokojů (*Musil 2006, 293*). Rekonstrukce již berou v potaz užití palných zbraní. Důraz je zde kladen i na reprezentativní funkci rezidence (*Kašička, 1990, 195*).

6.5. Fortifikace

Válečná tažení, sousedské spory, ozbrojené konflikty, to všechno vedlo feudála k potřebě chránit sebe, svou rodinu a svůj majetek. To se projevilo výstavbou opevnění a staveb fortifikačního charakteru kolem sídla. Na obrannou funkci bylo myšleno již při zakládání sídel, a bylo - li to možné, došlo k využití přírodních podmínek. Využívaly se okraje teras, vyvýšené polohy nebo vodní toky. Tyto aspekty pak často u výšinných staveb ovlivňovaly půdorys, zatímco tvrze stavěné v rovině měly zástavbu pravidelnou. Přirozená ochrana sídla byla doplněna o vodní, či suchý příkop, jehož vyhloubení poskytlo materiál na vybudování sypaného valu. Přímou ochranu tvořily obvodové konstrukce budov a další dřevěné, palisádové či zděné hradby. Vstup do tvrzí

umožňovaly dřevěné mosty a lávky ústící do bran, které byly opatřeny padacími díly. Materiál, ze kterého bylo sídlo šlechtice postaveno, závisel na majetkových poměrech daného feudála. Stavby mohly být honosné, skládající se z kamenných objektů s pálenou krytinou, nebo mohly být polodřevěné či celodřevěné, kryté šindelovou, nebo dokonce doškovou střechou (*Durdík – Kašička – Nechvátal 1995, 197 – 198*).

Fortifikace poskytují z archeologického hlediska významnou kategorii pramenů a z hlediska historického netvoří pouze významný prvek vojenství své doby, ale také poukazují na soudobé společenské poměry a struktury. Výzkumu fortifikací je u nás věnována pozornost dlouhodobě (*Durdík, 1978, Ehrich-Pleslová, 1968, Filip 1978, Furmánek – Vladár 1983, Hásek 1978, Kabát 1955, Kudrnáč 1973, Niederle 1925, Patouš 1975, Pavelčík 1972, Pieta 1983, Pleslová 1972, Poulík 1975, Šaldová 1977, 1981, Šolle 1973, Štěpánek 1965, Točík 1981, Vignatiová 1971, Vladár 1973 atd.*) (*Vencl 1983, 286*).

Hlavní vývoj fortifikační architektury probíhal tam, kde docházelo k dlouhodobým strategickým konfliktům. nejznatelnější je především snaha eliminovat účinky nepřátelské dělostřelecké palby a zároveň zajistit dostatečnou ochranu vlastním dělostřelcům (*Kalina 2009, 88*).

6.6. Členění a vnitřní zástavba

Po dobu, kdy se na našem území tvrže stavěly, se postupně proměňoval způsob života, hospodaření a docházelo k vývoji vojenské techniky. I přes tyto faktory zůstává základní členění dané funkcí tvrže jako opevněného sídla. Na tvrzi se nacházely dva hlavní stavební prvky, a to vlastní obytné sídlo a stavby sloužící k fortifikačním účelům (*Kašička, 1990, 191*)

6.6.1. Obytná budova

Nejstarší tvrze vznikající do poloviny 13. století bývaly kromě obvodového opevnění a příkopu tvořeny obytnou budovou. Ta nejčastěji stála samostatně uvnitř ohrazeného areálu. Jednalo-li se o věžovou podobu, měla tato stavba tři až čtyři patra a výšku 15 až 20 metrů pod střechu. Mnohdy však tyto stavby měly pouze jedno či dvě patra. Počet jednoprostorových obytných budov postupně klesá a začínají se ve větším počtu vyskytovat budovy dvouprostorové a tříprostorové. Tento víceprostorový typ se začíná u tvrzí pravidelně vyskytovat v českém prostředí v polovině 13. století (*Svoboda a kol. 1998, 16, 17*).

Od poloviny 14. století do počátku 15. století bývaly nejčastěji obytné stavby jednoprostorové. Pro tuto stavbu bývá nejčastější umístění uvnitř hrázeného areálu. Tento jev je doložen u 60 % staveb. Výškové uspořádání je tvořeno třemi až čtyřmi zděnými patry a jedním patrem dřevěným. Celková výška stavby pak dosahovala 15 metrů až 18 metrů pod střechu. Výjimečně se vyskytují i sedmipatrové budovy. Ty dosahovaly výšky až 20 metrů. Rozměry věže v půdorysu jsou nejčastěji 9 na 8 metrů. Dále se mohou zvětšovat v mírně obdélném poměru stran až do zastavěné plochy 150 metrů čtverečních. V objektech, ve kterých se nalézá větší počet obytných budov, mohou být i věže menší o rozměrech 6 x 6 metrů. Ty pak bývají často v kombinaci s palácem. Nižší jednoprostorové stavby se při obvodu objevují pouze zřídka, u nižší obvodové zástavby dochází k dělení na více prostor. Důvodem, proč docházelo k připojování obytných věží do obvodového opevnění, je navýšení počtu věží, někdy až do podoby kastelu. Často to také mohlo být zapříčiněno obýváním areálu několika rodinami najednou, jako tomu bylo v Kestřanech, nebo snahou o umístění do nejlépe hájitelné polohy (*Svoboda a kol. 1998, 17, 20, 21*).

Ve druhé třetině 15. století až v první třetině 16. století se vlivem sociálního a ekonomického propadu nižší šlechty staví menší počet tvrzí, u kterých se obytné budovy vrací k jednodušším typům. Největší zastoupení zde mají obytné budovy jednoprostorové, následují dvouprostorové a jako třetí se vyskytují tříprostorové. Objevují se však i stavby pěti a šestiprostorové. Jednoprostorové budovy byly nejčastěji věžovitěho charakteru s délkou jedné strany cca 10 metrů. Po roce 1500 mizí půdorysy přesahující 100 metrů čtverečních. Dvouprostorové stavby dosahují rozměrů mezi

80 a 240 metry čtverečními, přičemž na samém konci tohoto období vynikají i výrazně větší. Dvouprostorové stavby jsou robustnější a jejich poměr stran se pohybuje okolo 1 : 1,4. U tříprostorové obytné stavby v této době mizí velikost plochy 150 metrů čtverečních. Velmi často se vyskytují budovy o ploše do 200 metrů čtverečních a značně zastoupeny jsou i o velikosti 300 metrů čtverečních. Ty nejrozměrnější se koncem 15. století přestávají vyskytovat. Nejčastěji vyskytující se poměry stran jsou od 7 do 12 metrů. Tyto stavby mají čtvercový i obdélný půdorys. Ve druhém případě často dosahují velmi protáhlého půdorysu s poměrem stran přesahující i 1 : 4. Dále v této době dochází k upravování kvadratického půdorysu obytných staveb věžičkami, arkýřovými prevéty, nárožními rizality a věžicemi. Takto členitý půdorys měl zřejmě za úkol zlepšit flankování při obraně tvrze. Dalším členícím prvkem obytných budov byly komunikační přístavky (*Svoboda a kol. 1998, 21, 24*).

6.6.2. Sakrální stavby

Původně byly kostely součástí sídel. Oddělovat se začaly vlivem hospodářských a společenských změn ve 13. století (*Kašička 1990, 193*). Mše se do poloviny 14. století na tvrzích sloužily pouze ojedinelé. K těmto účelům pak sloužila malá světnice, která mohla být vybavena oltářním výklenkem a pouze zřídka složitějším arkýřem. Ještě před rokem 1420 byl výskyt kaplí spíše výjimečný. Na náročněji vybavených tvrzích se objevují i samostatné prostory kaplí. K tomuto jevu docházelo od konce první třetiny 15. století (*Svoboda a kol. 1998, 17, 21, 24*).

6.6.3. Nádvoří

Tento přihrazený prostor nebyl jen nevyužitou plochou kolem věže či po boku paláce. Kromě komunikačních účelů měl i jiné funkce. Plocha mohla být zaplněna lehčími stavbami, jejichž rozsah a podoba není vždy jasná. Někdy je lehčí zástavba předpokládána podle odsazení pozdějších staveb od areálu. Na velikost nádvoří a celé opevněné plošiny měl v některých případech vliv i vzhled a členění okolního terénu (*Svoboda a kol. 1998, 21*).

6.6.4. Další objekty

Vedle výše zmíněných částí se vyskytují druhotné objekty, mezi které patří prostory sloužící k uskladnění zásob, hospodářské zázemí, prostory k uskladnění zbraní a vojenské techniky nebo k ubytování služebnictva a vojenské posádky. Patří sem také kuchyně a stáje. Na tvrzi se mohlo také vyskytovat vězení. Tyto druhotné provozní články byly v dispozičním rozvrhu tvrzí zastoupeny nerovnoměrně. Mohlo se tedy stát, že v některých případech zcela chybí (*Kašička, 1990, 191*).

6.7. Vlastníci tvrzí

13. století nám umožňuje pomocí písemných pramenů identifikovat některé stavebníky a vlastníky tehdejších tvrzí. Jednalo se především o příslušníky drobné venkovské šlechty, jejichž případné manské povinnosti přinášely specifické prvky do provozu i každodenního života v těchto sídlech. Nejčastěji šlo o služby, kdy musela tvrz zabezpečit například větší množství zbraní a ochranných zbrojí, koní, loveckých potřeb a podobně. Kromě příslušníků nižší šlechty si tvrze nechávali stavět i zástupci vyšších feudálních vrstev, a to z řad světských i církevních. Vznikaly tak tvrze biskupské, arcibiskupské, klášterní a další. Zástupci této vyšší feudální vrstvy, na rozdíl od nižších šlechticů, na svých tvrzích obvykle trvale nesídlili. V takovém případě zde měli své správce, purkrabí nebo nájemce (*Kašička 1990, 194*). Vlastnictví tvrze vyšší feudální vrstvou pravděpodobně přineslo do dispozice sídla nový prvek, rezidenční prostory pro dočasný pobyt a návštěvy svých pánů a jejich doprovodu (*Kašička 1990, 191*).

6.8. Tvrze v ikonografických pramenech

Využití ikonografických pramenů hraje velkou roli v okamžiku, kdy je zapotřebí zrekonstruovat stavební podobu středověkých objektů tam, kde se jiných potřebných pramenů nedostává. K rekonstrukci mohou sloužit rytiny a kresby pocházející z 19. století. Lepší zprostředkování však přinesou ikonografická vyobrazení starší. Příkladem může být vyobrazení obou keštránských tvrzí společně se dvorem pocházející z anonymní mapy, které je datované do doby kolem roku 1700. Kresba zachycuje podobu obytných věží Horní i Dolní tvrze, na které jsou ještě původní hrázděná horní patra, která se nedochovala (*Chotěbor 1992, 177*).

6.9. Tvrze v písemných pramenech

V úvodu je třeba říci, že podobný speciální název pro označení sídla nižší šlechty ve většině jazyků neexistuje. Nejčastěji se používá termín odpovídající našemu pojmu hrádek ve významu malý hrad. Český termín tvrz se v česky psaných písemných pramenech vyskytuje až od počátku 15. století. Jako první užití tohoto termínu můžeme považovat údaj ze Starých letopisů českých pocházející z roku 1413 o Husově cestě na tvrz Kozí. Myšlen je dnešní Kozí hrádek u Tábora (*Musil 2006, 270*).

Do počátku 14. století se slovní ekvivalent pro označení tvrze téměř nevyskytuje ať již v latině či němčině. Jediným nepřímým důkazem o existenci tvrze z tohoto období je užití přídomku po určitém místě. Nejedná se však o jednoznačný doklad. Jeho užití mohlo také znamenat, že v daném místě měl šlechtic určitý majetek. Vztah přídomku k existenci tvrze může doložit archeologický výzkum. S přímým dokladem slova tvrz se setkáváme v latině (*Munitio, propugnaculum, fortalitum a promontorium fossatum*) a němčině (*die Veste*) výjmečně již koncem 13., běžněji až na počátku 14. století. Často se však pro jeden objekt střídají označení hrad i tvrz. Od 2. poloviny 16. století se v německé literatuře objevuje pro tvrz obecnější označení *der Rittersitz* (rytířské sídlo) (*Musil 2006, 270*).

7. Sídla příslušníků nižší šlechty na Písecku

Tato kapitola přináší přehled vybraných nižších šlechtických tvrzí na Písecku. Celkem se v okrese Písek nachází 97 tvrzí (*Třeštík – Kašička – Nechvátal 1995, 208 – 374*), kritériem pro výběr několika z nich byl stejný majitel. Jejich vzdálenost od Kestřan nepřesahuje 10 kilometrů. Jednotlivé tvrže jsou vyobrazeny na mapce (obr. 9).

7.1. Bošovice

Bošovice se nalézají 6 kilometrů severozápadně od Písku. Jméno této osady se v písemných pramenech poprvé uvádí v roce 1323, kdy osada patřila ke hradu Zvíkov. Později se stala manským statkem. Podle Augusta Sedláčka zde tvrz byla ještě v 17. století (*Durdík – Kašička – Nechvátal 1995, 215*).

7.2. Božejovice

8,7 kilometrů jižně od města Písku ležely v katastru dnešní obce Skály Božejovice. První dvě zmínky pocházející z roku 1262 a z první třetiny 15. století se nemusí s jistotou vztahovat přímo k této lokalitě, neboť jiné Božejovice se nacházejí také u Jistebnice a u Benešova. První jistá zmínka o dnes již neexistující vsi pochází z roku 1443, kdy ji držel Jaroš z Drahonice (*Durdík – Kašička – Nechvátal, 1995, 215 – 218; Durdík – Sušický 2002, 13 – 15*). Božejovickému sídlu se také věnuje Ladislav Svoboda, Jiří Úlovec, Petr Chotěbor (*Svoboda a kol. 1998*), Tomáš Durdík, František Kašička a Bořivoj Nechvátal (*Durdík – Kašička – Nechvátal 1995*) a Viktor Sušický (*Durdík – Sušický 2002*).

7.3. Budičovice

První písemná zmínka o Budičovících, ležících v obci Skály 8, 2 kilometrů jižně od Písku, pochází z roku 1399. V písemných pramenech je zmiňován jistý Onsoni

de Budiczowicz. Část patřila k hradu Hluboká a zbytek tvořila tři manství patřící k hradu Zvíkov. Manství postupně připadla vrchnosti a kolem roku 1590 je Bartoloměj ze Švamberka prodal Čejkovským z Čejkov. Poté se statek dostal k Protivínu. Roku 1598 došlo k odkoupení Protivína od Hluboké. Budičovice zůstávají v rámci Hluboké (*Durdík – Kašička – Nechvátal, 1995, 222*).

7.4. Čísadlovice

5 kilometrů severozápadně od Písku se v současné obci Čížová nacházejí Čísadlovice. Ze zaniklé osady se dochoval pouze novodobě přestavěný dvůr. Koncem 14. století zde bylo sídlo Jana z Čísadlovic. Koncem století 15. patřilo k hlubockému panství. Roku 1557 se zde uvádí ves, jejíž zánik připadá do období třicetileté války (*Durdík – Kašička – Nechvátal 1995, 229, 230*).

7.5. Heřmaň

Obec Heřmaň se nachází zhruba 8 kilometrů na jih od města Písek. První zmínka o ní je spojená s kostelem svatého Jiljí, pocházejícího z roku 1254, který patřil k mirotickému benefictu. V roce 1530 odkupuje Heřmaň od syna Lva Malovce z Libějovic Diviš Kryštof ze Švamberka. Tato transakce se v zemských deskách objevila až v roce 1584. Po vyplacení Diviše Malovce se Heřmaň připojila ke Kestřanům (*Durdík – Kašička – Nechvátal, 1995, 243, 244*).

7.6. Maletice

Maletická osada se nachází 9 kilometrů jihovýchodně od Písku a je poprvé zmiňována v písemných pramenech v roce 1227, kdy pravděpodobně její část patřila klášteru sv. Jiří na Pražském hradě. Její jinou část dostali v roce 1253 od Václava I. Křížovníci s červenou hvězdou (*Durdík – Kašička – Nechvátal 1995, 289*). Tvrz je popisována jako zaniklá (*Chotěbor 1983, 514*).

7.7. Mladotice

První písemná zmínka o Mladoticích, nacházejících se 5,5 kilometrů severozápadně od Písku, pochází z roku 1390 (*Durdík – Kašička – Nechvátal 1995, 296*).

7.8. Modliškovice

Modliškovice, patřící do obce Skály, se nacházejí ve vzdálenosti 9,8 kilometrů od města Písek. První zmínky v písemných pramenech zmiňující vesnici pocházejí z roku 1331, kdy byla v držení Ivana z Modliškovic. V roce 1382 je zmiňován zdejší dvůr. Výslovná zmínka o tvrzi je z roku 1457. To už je sídlo uváděné jako pusté (*Durdík – Sušický 2002, 80; Chotěbor 1983, 515; Svoboda a kol. 2000, 474*).

7.9. Putim

Putim se nachází 5 kilometrů jihozápadně od Písku. První neověřená zmínka pochází z Dalimilovy kroniky, podle které zde existovala osada již v 10. století, kdy ji kníže Slavník, otec svatého Vojtěcha, údajně věnoval svému služebníkovvi Petru z Rýzmburka (*Durdík – Kašička – Nechvátal, 1995, 314 – 316*). Osada byla založena na zeměpanském území již před rokem 1270, kdy došlo k jejímu připojení ke zvíkovskému panství. Od roku 1420 byla Putim v držení města Písku s přestávkami v letech 1547 a 1621. Tento stav trval do roku 1850 (*Svoboda a kol. 2000, 630*).

7.10. Smrkovice

První zmínkou je potvrzení krále Václava I., který dává malou osadu, ležící 3 kilometry jižně od Písku, do vlastnictví špitálu svatého Františka. Pochází z roku 1253. Do té doby byly Smrkovice součástí píseckého královského majetku. Jako obec města Písku jsou Smrkovice uváděné v roce 1542. Tvrz samotná byla založena pravděpodobně v rozmezí 13. a 14. století. Majitelem byl zřejmě některý z píseckých

manů či úředníků. K jejímu zboření došlo patrně po roce 1348 (*Durdík – Kašička – Nechvátal, 1995, 331; Svoboda a kol. 2005, 723*).

7.11. Stará Dobeč

Obec Dobeč leží 6 kilometrů západně od Písku. První zmínka v písemných pramenech pochází z let 1318 – 1321, kdy byla v držení Albera z Dobevi. Byl jmenován na několika listinách Bavorů ze Strakonice jako svědek. Mezi lety 1445 – 1461 zde žil Petr z Dlouhé Vsi, který Dobeč patrně odkoupil. Petr je také zmiňován v roce 1457, kdy došlo ke konfliktu s Bohuslavem z Kestřan. Ten mu tehdy při zakládání rybníků zatopil louky a břehy. K připojení Dobevi ke Kestřanům došlo po změně majitele. Jindřich ze Švamberka za ní zaplatil 2 050 kop grošů českých a získal ji od Jana z Rožmberka, v jehož držení byla od roku 1530. Panské sídlo zde vzniklo nejpozději na počátku 14. století. Jisté je, že v roce 1572 byla tvrz uváděná jako pustá. Prostory později sloužily jako hospodářské budovy (*Durdík – Kašička – Nechvátal, 1995, 337 – 340; Svoboda a kol. 2005, 737*).

7.12. Štětice

Štětická vesnice je součástí obce Ražice a leží 9 kilometrů jihozápadně od Písku. Vesnice byla zčásti svobodnickým statkem patřícím Štěpánovi ze Štetic, o němž je písemná zmínka z roku 1391, a zčásti majetkem Královské kolegiální kapituly svatého Petra a Pavla na Vyšehradě. V jejím držení byla až do roku 1420. Po husitské revoluci byl v roce 1437 kapitulní majetek přidělen k hradu Husi. Svobodnickou část získaly v roce 1529 Kestřany. Štětice byly nakonec spolu s Kestřany a Drahonicemi přikoupeny k Protivínu. Po zbytcích svobodnického sídla nejsou žádné pozůstatky (*Durdík – Kašička – Nechvátal, 1995, 350, 351*).

7.13. Velké Nepodřice

4,5 kilometru západně od Písku v katastru obce Dobeš leží Velké Nepodřice. Vesnice má rozsáhlou a pravidelnou návěs o rozměrech zhruba 100 x 350 metrů, na které se nachází 3 rybníky. První písemná zmínka pochází z roku 1360 a existence drobného feudálního sídla je doložena zápisem ve dvorských deskách z roku 1400, ve kterých je zapsán Jodocus de Nepodrzecz (*Durdík – Kašička – Nechvátal, 1995, 360, 361*).

7.14. Zátaví

Zátaví, ležící v obci Kestřany, se nachází zhruba 4 kilometry jihozápadně od města Písek. První zmínka je v katastru osídlení k roku 1332. Zátaví bylo původně královským majetkem, který byl později přidělen nedalekému městu Písek. V jeho držení zůstalo do roku 1547. Po konfiskaci roku 1558 prodává Ferdinand I. Zátaví Jindřichu staršímu ze Švamberka. Tím dochází k napojení na kestřanský statek (*Durdík – Kašička – Nechvátal, 1995, 372*).

8. Kestřany (okr. Písek)

8.1. Lokalizace a přírodní podmínky

Horní kestřanská tvrz se nachází ve vzdálenosti přibližně 8 kilometrů od středověkého centra města Písku (obr. 1.). Ke stavbě tvrze byl zvolen nepříliš výrazný výběžek, který má mírný jihovýchodní sklon. Místo, kde byla tvrz vystavěna, využívalo přirozené ochrany v podobě mokřin, bažin a později rybníků ze tří světových stran. Zbylá severozápadní strana musela být upravena. Došlo zde k přetnutí stráně příčným příkopem (*Durdík – Kašička – Nechvátal 1995, 258*).

8.1.1. Klima

V období feudalismu měly přírodní poměry velký vliv na postup osídlení. Platí to zejména pro zemědělskou kolonizaci. Území osídlené do 12. století nepřesahovalo svojí polohou 300 metrů nadmořské výšky. Teplotní průměr se zde pohyboval kolem 8 °C. Nejvyšší průměrná teplota ve vegetačním období v našem pásmu byla mezi 14 a 15 °C. Bylo zde nejméně ledových dní a sněhová pokrývka ležela krátkou dobu. Na přelomu 12. a 13. století došlo k osidlování území přibližně 500 metrů nad mořem. Teploty zde byly v průměru o jeden stupeň vyšší, než v předchozím pásmu. Území kolonizované ve 14. století již překročilo hranici 500 metrů nad úrovní moře. Průměrná roční teplota ve vegetačním období byla 12 °C i méně. 140 až 160 dní v roce byla pole pokryta sněhem (*Petráň 1985, 326 – 328*).

Nadmořská výška obce Staré Kestřany je 373 metrů nad mořem (<http://www.obec.cr/kestrany/549487/>).

8.1.2. Geologie

Celé území Čech je spolu s částí území Moravy a Slezska, stejně jako obec Kestřany, součástí Českého masivu. Ten je pozůstatkem variského neboli hercynského

horstva, které bylo vyvrásněno před 300 – 380 miliony let při variském (hercynském) vrásnění, tedy v období od středního devonu do svrchního karbonu. Český masiv je tvořen hlavně horninami prekambriického a paleozoologického stáří. Ke spojení pevného kratonizovaného celku došlo během variského vrásnění (*Chlupáč 2011, 13*).

Český masiv je dále dělen do pěti hlavních oblastí. Pro jižní Čechy, tedy i pro obec Kestřany, připadá oblast Moldanubická. Tu tvoří horniny prekambriického a paleozoologického stáří, které jsou prostoupeny intruzivními tělesy hlubinných granitoidních hornin, jež tvoří dva velké plutonické komplexy – středočeský a moldanubický (*Chlupáč 2011, 13*).

8.1.3. Pedologie

Prostor, ve kterém stojí Horní tvrz v Kestřanech, je tvořen hnědými půdami a podzoly na terasových uloženinách. Hnědé půdy jsou nejrozšířenějším typem půd. Nalezneme je v pahorkatinách, vrchovinách i v horách. Málo zastoupeny jsou pouze v níže položených oblastech. Půdní vegetací zde byly listnaté lesy (dubohabrové až horské bučiny). Matečným substrátem jsou téměř všechny horniny skalního podkladu (žuly, ruly, svory, fylity, čediče, pískovce, břidlice, odvápněné „opuky“ a mnohé jiné). Nejtypičtější nadmořskou výškou pro hnědé půdy je 450 až 800 metrů nad mořem. Jsou vázány většinou na členitý reliéf, svahy, vrcholy, hřbety. Hnědé půdy jsou časté i na terasových štěrcích a píscích, které bývají často v nízkých rovinných polohách. Kvalita hnědých půd je střední až nižší. Hlavní nevýhodou je malá mocnost půdního profilu, častá skeletovitost a výskyt v členitém reliéfu (*Tomášek 1995, 23 – 24*).

Podzolové půdy se nejčastěji vyskytují ve vyšších horských polohách nad 800 metrů nad mořem. Tyto půdy vznikaly hlavně pod jehličnatými, především smrkovými lesy. Matečným substrátem jsou zejména zvětraliny minerálně slabších hornin, to je žul, rul, svorů, pískovců a podobně. Vedle horských podzolů jsou u nás velmi rozšířené podzoly nížinné. Ty se vyskytují na extrémně chudých písčitéch substrátech (pískovcích, navátých píscích a terasových štěrkopíscích) pod borovými doubravami. Terénní reliéf zde bývá převážně velmi plochý (*Tomášek 1995, 25 – 26*).

8.1.4. Hydrologie

Nejvýznamnějším tokem protékajícím kolem Kestřan je řeka Otava. Otava vzniká na Šumavě soutokem Vydry a Křemelné v místě Čenkovy pily ve výšce 672 metrů nad mořem. Protéká Rejštejnem, Horažďovicemi, Strakonícemi, Pískem a u Zvíkovského podhradí se jako levý přítok vlévá do Vltavy ve výšce 346 metrů nad mořem o průměrném průtoku u ústí $26 \text{ m}^3\text{s}^{-1}$. Délka toku řeky je 113 km, plocha povodí je 3780,2 km². Největším přítokem Otavy je řeka Blanice. Ta se do Otavy vlévá jako levý přítok ve vzdálenosti přibližně 2 km východně od Kestřan (Vlček ed. 1984, 212).

V okolí Kestřan se dále nachází několik rybníků. Velký Potočný, ležící 1 km severoseverozápadně od Kestřan na Brložském potoce, o rozloze 32 hektarů. Řežabinec, ležící 1,5 km jižně od Kestřan na Řežabinském potoce. Tento rybník zaujímá plochu 87,6 hektarů a pochází ze 16. století (Vlček. ed. 1984, 238, 289).

9. Kestřanské tvrze, okres Písek

Obec Kestřany s nalézá přibližně 8 kilometrů na jihozápad od okresního města Písek. Unikátnost této lokality je prezentována dvojicí tvrzí a zámek, nacházejícím se na místě, kde v minulosti stávala třetí tvrz (Fröhlich 1997, 57). Vzdálenost vzdušnou čarou mezi tak zvanou Horní tvrzí a Dolní tvrzí je cca 60 metrů. Zámek je oddělen od obou tvrzí vzdáleností nepřesahující 50 metrů. Všechny tři objekty leží na ploše 2,5 hektarů (obr. 2).

9.1. Horní tvrz

Horní tvrz (obr. 3) je z trojice tvrzí stojících v Kestřanech tou nejstarší. Založení zdejšího sídla mělo pravděpodobně souvislost s budováním manské soustavy v okolí nedalekého města a jeho hradu Písku (Kašička 1987, 332). Poprvé jsou Kestřany v písemných pramenech zmiňovány v roce 1315. Zmínka je zde v podobě přídomku šlechticů, podporujících písecký dominikánský klášter. Konkrétně se jedná o Alberta

z Kestřan (*Durdík – Kašička – Nechvátal 1995, 258*). Albert je zde uváděn jako obdarovatel píseckého kláštera (*Halada 1993, 86*). Zmínka pocházející z roku 1338 zmiňuje 3 Albertovy syny Michala, Šimona a Bartoloměje. Po smrti Bartoloměje si roku 1360 vyprosili bratři Bušek, Ondřej a Jakub ze Lhoty na králi Karlu IV. část statku patřící Bartolomějovi. V letech 1370 až 1396 je z těchto tří bratří zmiňován již pouze Ondřej, po kterém je mezi lety 1396 a 1416 uváděn Arnošt z Kestřan. Arnošt a jeho následníci se v držení Horní kestřanské tvrze dále nazývají Údražští z Kestřan. Ještě před rokem 1416 Arnošt prodal Horní tvrz se dvorem, s dílem vsi Kestřany a se vsí Lhotou svému příbuznému Vaňkovi Koktanovi. Od něj tvrz získal roku 1460 jeho synovec Bohuslav. Ten roku 1475 koupí připojil k Horní tvrzi sousední Dolní tvrz zvanou Barochovskou. Bohuslavovi synové Václav a Jiřík celý statek prodali roku 1491 Jindřichovi ze Švamberka na Zvíkově. Ten vymohl na českém králi Vladislavovi II. osvobození Kestřan od manského závazku. Po Jindřichovi zdědil Kestřany roku 1523 Kryštof ze Švamberka a po něm syn Jindřich. Po smrti Jindřicha roku 1576 získal Kestřany příbuzný Kryštof ze Švamberka, po kterém roku 1584 dědil Jan Vilém pocházející z borské švamberské větve. I přes to, že se Janův syn Jiří Ehrenreich nezúčastnil stavovského povstání, došlo v roce 1619 po bitvě u Záblatí k vyplenění Kestřan císařskými vojáky. Po dosažení plnoletosti převzal roku 1627 statek syn Jiřího Jan Vilém. Zde žil společně se svou manželkou Johanou, rozenou Trčkovou z Lípy, až do své smrti roku 1651. Jelikož Jiří a Johana neměli žádné mužské potomky, zdědila kestřanskou Horní tvrz s dvorem, Dolní tvrz a vesnice Kestřany, Lhota, Sudoměř, Vítkov, Dobeš, Nepodřice a Zátaví dcera Františka Polyxena, provdaná hraběnka Paarová, která se zde s manželem rozhodla vybudovat nový zámek (*Durdík – Kašička – Nechvátal 1995, 258; Svoboda a kol. 2000, 288*).

9.2. Dolní tvrz

Dolní, nebo také Barochovská, tvrz sloužila jako sídlo pouze jedno století. Tvrz byla vystavěna sirotky po Mikuláši zvanému Baroch ve spolupráci s Matějem Bursem z Kovářova na severovýchodním okraji vesnice (*Durdík – Kašička – Nechvátal, 1995, 264; Koppová 1973, 154*). Mikuláš byl vnukem Alberta z Kestřan, jehož jméno je spojeno s první zmínkou o Horní tvrzi. Dalším zmiňovaným majitelem je Ctibor

a po něm další Mikuláš Baroch. Od Mikuláše odkupuje roku 1475 Dolní tvrz Bohuslav z Kestřan, majitel Horní tvrze. V roce 1491, v době, kdy ji koupili Švamberkové, je již zmiňována jako neobydlená a částečně přestavěná na pivovar (*Durdík – Kašička – Nechvátal, 1995, 264*).

Původně se pravděpodobně jednalo o vodní tvrz, nasvědčují tomu bažiny, které objekt obklopují (*Menclová 1972, 343*). Na dochovaném souboru jsou patrné dvě základní středověké fáze výstavby (obr. 4). Starší částí je trojpatrové věžové jádro, o rozměrech 9 x 12 metrů, které pravděpodobně bylo v prvotní fázi ohrazeno pouze dřevěným opevněním. Pomocí sondy umístěné u nároží čelního křídla před věží bylo prokázáno, že součástí první stavební etapy byl i menší vstupní útvar. Patrně se jednalo o nižší věžovou branku se čtvercovým půdorysem, která byla přístupná díky stoupacímu mostu přes příkop. Ke starší části patřil zřejmě i jižní díl, nebo alespoň část obvodu východního křídla. Tuto vývojovou složitost dokládají vertikální i horizontální úskoky zdiva i jeho vybočení v úrovni prvního patra. Podlaží obytné věže měla trámové stropy, dva převétové arkýřky ústící patrně přímo nad původní příkop. Zbylé části tvrze (dnešní hradební obvod s východním křídlem a severozápadní válcovou věžičkou) vznikly v pozdější fázi výstavby, a to pravděpodobně v době pohusitské, kdy tehdejší podoba tvrze již nemusela vyhovovat kvůli svému stáří obytným účelům a kdy bylo potřeba stavbu rozšířit kvůli lepšímu zabezpečení venkovského sídla. Podoba cihelné valené klenby s hrotitými lunetami zařazuje pozdější přístavbu v jihozápadním koutě hradby ještě do období pozdní gotiky. Pozdně gotické je patrně zčásti obvodové zdivo čelního křídla, ve kterém se nachází zaniklá starší branka (*Durdík – Kašička – Nechvátal 1995, 264; Kašička 1987, 334; Menclová 1972, 344*).

9.3. Třetí kestřanská tvrz

O třetí kestřanské tvrzi, tak zvané druhé Dolní tvrzi, je v archivech nejméně zmínka. Okolo roku 1490 byla v bezpečném držení bratrů Jana a Vojslava z Kestřan, kteří představují pravděpodobně samostatnou držitelskou linii, jejíž předky nelze dnes spolehlivě zachytit. Kolem roku 1490 došlo k rozdělení společné části tvrze i části vesnice mezi oba bratry. V roce 1491 došlo k vyhotovení kupní smlouvy se Švamberky, jejíž část je důležitá pro zachycení polohy této třetí a pravděpodobně nejmladší

a stavebně nejjednodušší kestřanské tvrze. Z této smlouvy vyplývá, že třetí tvrz stála v nevelké vzdálenosti od Horní tvrze, přičemž její umístění umožňovalo napájení vodní strouhou přirozeným spádem pro příkopy obou dvou tvrzí. Z tohoto popisu by místo, kde stávala třetí tvrz, bylo v oblasti předních hospodářských budov zámku. Součástí tvrze mohl být východní díl dnešní průjezdní budovy vedoucí na dvůr z návsi obce. Na pohledových mapách z 18. století má samostatnou hmotu s vyšší střechou. Uvnitř se zachoval prostor s nepravidelnou valenou klenbou se zhroucenou výsečí nad vstupem do dvora. Na budovu z východní strany navazuje renesanční stavba švaberské pivovarské sladovny dřívějšího pivovaru umístěného v Dolní tvrzi (*Durdík – Kašička – Nechvátal 1995, 264, 265*).

10. Horní tvrz Kestřany, okres Písek

10.1. Dějiny bádání

Jedním z prvních, kdo projevil zájem o Horní tvrz a kestřanské tvrze vůbec, byl August Sedláček (*Sedláček 1890*). Sedláček se zde nevěnuje pouze popisu stavební podoby tvrze, ale také její historii a jednotlivým majitelům. Ve výzkumech v Čechách z roku 1969 je zmíněn nález keramiky (*Michálek – Fröhlich, 1969*) pocházející ze vsi Staré Kestřany. V roce 1972 byl v Kestřanech proveden průzkum vedený Evou Koppovou (*Koppová 1972*). Stavebně historický průzkum Horní tvrze vedený Státním ústavem pro rekonstrukci památkových měst a objektů v Praze proběhl v dubnu roku 1974. Zde je uveden detailní popis tvrze spolu s její podrobnou historií (*SHP Staré Kestřany, 1974*). V roce 2006 na Horní tvrzi prováděl výzkum Tomáš Durdík (*Durdík 2006*). V roce 2005 došlo ke změně majitele, kdy Horní tvrz společně s palácem odkoupila soukromá osoba. Důsledkem toho došlo mezi červnem a zářím 2006 k provedení záchranného archeologického výzkumu vedenému společností ARCHAIA Jih o.p.s. Od roku 2007 je tato lokalita zkoumána společností Archaia Brno o.p.s., která zde provedla archeologické práce v letech 2007, 2008, opakovaně v roce 2010 a v roce

2013. Mezi zástupce Archaia Brno o.p.s., kteří zde ve zmíněných letech působili, patří David Merta, Miroslav Dejmal, Hynek Zbranek a Václav Kolařík (<http://www.kestrany.cz/index.php/archeologie>).

10.2. Fortifikace a zástavba

10.3. Vnitřní členění

Jednotlivé místnosti jsou označeny v závorce číslem, které znázorňuje umístění daného prostoru v rámci Horní tvrze na obrázku č. 5 až 8. Na obrázku č. 4 je znázorněn stavební vývoj tvrze. Šedá barva znázorňuje stav tvrze k roku 1456. Bez výplně je znázorněna současná podoba.

10.3.1. Čelní dvoukřídý palác

Prostor průjezdu je mezi dvěma pásy (1) zaklenut křížovou klenbou s pokleslým vrcholem. Čela klenby mají téměř půlkruhový tvar. Na protějším boku průjezdu vystupují při čelním průčelí dřevěné schody do podkroví. Ochranu schodů tvoří cihelná parapetní zídka. Dále je zde novodobý vstup do chodbičky k dřívějšímu velkému sálu a okénko, vedoucí do černé kuchyně. Černá kuchyně (2) je při průjezdu sklenuta neomítnutou segmentovou klenbou, ze které vyrůstá kónický sopouch. Střední chodbička (3), spojující průjezd a dřívější velký sál, je překryta omítnutým segmentem (*SHP 1974*).

Prostor velkého sálu má valenou klenbu půloválného průřezu ukončenou na východní straně neckovitě. Její patky vybíhají z pravoúhlých bočních přízdívek. V nejzápadnější části velkého sálu je klenba vykrojena trojhrannými výsečemi proti sobě, jejichž vrcholy jsou vytaženy do nápadných hřebínků. Neckový závěr člení dvojice styčných koutových výsečí opět se znatelnými hřebínkovými hranami. Dříve byl velký sál rozdělen na bytovou jednotku. V současné době tomu tak již není a tento prostor je jednotný (*SHP 1974*).

V krátkém křídle (7) se nachází pouze dodatečně rozdělený prostor s bývalou kaplí. Na vstup z rohu nádvoří navazuje dnes užší chodbička s vloženým dřevěným strůpkem, jehož spáry jsou kryty lištou. Dřevěné točité schodiště odtud vede do horní části pod klenbu původního celku. Dále se zde nalézá zhruba čtvercová místnost (8), která je překryta čtvercovým záklopovým stropem, jehož prvky mají sejmuté hrany. Horní místnost je uzavřena valenou omítnutou klenbou mající téměř kruhový průřez s jednou trojúhelnou výsečí nad nikou ve směru k sousední kapli. Vznik tohoto prostoru se datuje do 16. století. (*SHP 1974*).

10.3.2. Kaple

Místnost kaple (10) je obdélného půdorysu s trojbokým závěrem. V krátkém palácovém křídle se rozevívá na severní straně širokou, dodatečně přizděnou nikou na boku se vstupem na dvůr. Na protější straně došlo k provedení dvou mělčích nik také pod segmentovými záklenky, ze kterých je západnější prosekána a připlentována pro komínový průduch. Ze sousedního prostoru s trémovým stropem (8) navazují na východní niku šikmé špalety vstupního otvoru. Kapsy a pozůstatek příčky spolu s dalšími náznaky poukazují na dodatečnou adaptaci zrušené kaple na černou kuchyň. Sklípková klenba kaple je složena z pěti hvězdicových dílů. Vznik prostoru se datuje do 16. století (*SHP 1974*).

10.3.3. Sklepy pod palácovou budovou

V místě pod velkým sálem se nacházejí v suterénu dva dodatečně rozdělené prostory. Menší z nich (11) tvoří valený klenutý prostor s téměř půlkruhovými čely s vrcholící rovnoběžnou čelní fasádou. Cihelná klenba je omítnuta a je vykrojena dvojicí nepravidelných styčných výsečí, které vycházejí z pravoúhlých koutových příložek. Ve směru do dřívějšího příkopu navazuje na niku úzký průchod čelní zdi, zaklenutý omítnutým cihelným segmentem. Průchod je z obou dvou stran uzavřen pravoúhlým žulovým portálem s ozubem. Příčná zeď odděluje menší díl prostoru směrem ke dvoru. Vstup do druhého přilehlého dílu suterénu vedl pravoúhlým žulovým

portálkem. Druhý sklep (12) je předělen dvěma příčkami. Jeho valená omítnutá klenba má půlkruhový průřez a je orientovaná podél čelního průčelí. Při vnější obvodové zdi vybíhají z hran hlubokých nik dvě výseče se zaoblenými vrcholy. Na niky navazuje střílnové okénko a dodatečný rámový vstup do dřívějšího příkopu, který je opatřen pravoúhlým portálkem. Na severní straně se nachází průchod do protáhlého sklepa (13) nacházejícího se při východní obvodové zdi palácového křídla. Tato část sklepa je překryta několika úseky cihelných valených kleneb a pásů. Větší část byla sklenuta neomítnutým cihelným segmentem, sevřeným dvěma nižšími, téměř půlkruhovými pásy pod příčnými konstrukcemi v přízemí. Ve směru ke dvoru ústí otvor v tenké cihelné příčce do malé obdélné kobky. Poslední část sklepa přibližně odpovídá půdorysu kaple v přízemí (*SHP 1974*).

10.3.4. Jihozápadní nárožní věž s krátkým přilehlým křídlem

Přízemí nárožní věže je vyrovnaný přízdívkami do podoby pravidelného obdélného půdorysu, na kterém je křížová valená klenba s výrazně lomenými čely. Prostor umístěný v sousedním křídle, mající kosočtvercový půdorys, je s věží spojený pravoúhlým renesančním portálkem, jehož žulové ostění zdobí trojitý rámeček z oblounů, který se ve výšce soklu pravoúhle zalamuje (*SHP 1974*).

Vstupní portál do prvního patra (16) má novodobě vyrovnané šikmé špalety. Zůstala zachovaná hluboká boční závorová kapsa. Prostor v prvním patře, zbavený stropu, je přisvětlován dvojicí okének se žulovými okosenými rámy. Kónické niky, které jsou zaklenuté segmenty z lomového kamene, byly opatřeny postranními kamennými sedátky. Jižní okénko má těsně za kamenným rámem dvě mělké kapsy sloužící k zachycení štítové okenice. Stopy na žulovém ostění poukazují, že bylo okénko vybaveno také mřížemi. Ve druhém podlaží věže se na třech stranách obvodového zdiva dochovaly kapsy po trámech. Patro je otevřené do krovu. Opět se zde nacházejí tři okénka s bočními sedátky (*SHP 1974*).

Vstup do suterénu (18) pod nárožní věží je možný dodatečným průřezem z bývalého příkopu (*SHP 1974*).

10.3.5. Severovýchodní hranolová věž

Přízemí věže (20) obsahuje dva novodobé, příčkou oddělené, prostory. V příčce je umístěn široký segmentový záklenek. Prostory se nacházejí pod rovnými omítnutými podhledy. Přístup do prvního patra (21), které je dnes již bez stropu, je možný lomeným portálem. Ohořelá záhlaví stropních trámů připomínají zásah požáru. Druhé patro (22) je dnes již bez podlahy i stropu. Pod severovýchodní věží se nalézá další sklep (23) (*SHP 1974*).

10.3.6. Purkrabství

Jedná se o nejstarší jádro zděné výstavby tvrze. Má obdélný půdorys a v přízemí i v suterénu se nachází dvojice prostor. Nad přízemím je dnes prostá sedlová střecha. Vstupní portál ústící z nádvoří do malé předsíně (25) je zaklenut plochou klenbičkou. Další sedlový portál, lišící se od vstupního jen mírným stlačením, poklesnutím cípů sedel a seříznutím bočních výběhů okosení směrem vzhůru, se nachází v šikmém boku chodbičky. Místnost umístěná v pravé polovině přízemní části purkrabství (26) je překryta valenou klenbou nepravidelného téměř půlkruhového průřezu, vložené sem dodatečně na široké boční přízdívky. Její vznik je časově spjat s oddělením předsínky a s dvojicí sedlových portálů. Nejhonosnějším prostorem je západní část purkrabství. Obdélný prostor je zaklenut dvěma poli křížové klenby s klínovými vyžlabenými žebry, skrytými v plochých kruhových svornících (*SHP 1974*).

10.3.7. Sklepy purkrabství

Vstupní otvor v jižní části purkrabství je zkrácen obezdívkou schodiště ze dvora. Obezdívka je pravděpodobně barokního původu. Část nad schody je překryta klesajícím cihelným segmentem. Nika umístěná na straně schodiště označuje pokračování úseku valené klenby sklepa až k původní obvodové zdi objektu. Ta je provedena z omítnutého lomového kamene. Čela mají půlkruhový tvar. Mocnost boční podezdívky pod klenbou je 40 centimetrů. Gotický portálek umístěný v průchodu má sejmutou hranu a šikmo dolů seříznuté výběhy. Na základě jeho podoby spadá do období kolem poloviny

14. století. Dveře portálku bylo možné zajistit závorou umístěnou z rubové strany dveří. Po této závoře se dochovala hluboká boční kapsa. Valená klenba této i předchozí místnosti byla vložena dodatečně. V jižní části se nacházel výstup na dvůr, který byl nahrazen novějším (*SHP 1974*).

10.3.8. Severní obvodová hradba s nárožní oblou věží

Věž kruhového půdorysu (30) převyšuje dnešní hradební korunu o 4 metry. V současnosti je již bez střechy a bez dělicích konstrukcí jednotlivých podlaží. V úrovni dnes již zasypaného příkopu se nacházel přístupový otvor. Původní vstup byl tvořen portálkem, umístěným na vnitřní okosené straně, na který byl přístup z ochozu. V této úrovni se dále nacházejí na vnějším plášti tři úzká střílnová okénka s kamennou deskou v nadpraží. Okénka jsou nyní zčásti zazděna (*SHP 1974*).

Vstup do nejvyšší úrovně věžičky byl podobným portálkem jako v podlaží předchozím. Dnes je zazděn cihlami. Seříznutá záhlaví trámů pod prahem připomínají předsazenou lávku. Nad korunou severní hradby byl později proražen pravoúhlý vstup (*SHP 1974*).

10.3.9. Hospodářská stavení

Prostor pro hospodářská stavení byl vytvořen oddělením severozápadního koutu hradby dvojicí zdí v navázání na jižní a západní stěnu purkrabství. Vjezd z nádvoří má půlkruhový záklenek a je uzavírán dřevěnými dvoukřídlými vraty (*SHP 1974*).

10.3.10. Přístavky

Mezi novodobé přístavky do prostoru tvrze patří zděný záchodek umístěný při severním boku křídla u severovýchodní obvodové hradby a zděný objekt chlévů (*SHP 1974*).

10.3.11. Studna

Studna se nachází v severovýchodní části hradby pod kulatou strážní věžičkou. Voda byla využívána místními občany do sedmdesátých let minulého století (obr. 22). Studna má kruhový tvar o průměru 160 centimetrů a je obložena lomovými kameny. Okraj přechýlil nad okolní terén 30 centimetrů. Voda se nacházela v hloubce 5,9 metrů. Dno studny, nacházející se v hloubce 9,75 metrů, je dlážděno plochými kameny. Průměr se směrem ke dnu postupně zužuje z původních 160 centimetrů na 140 centimetrů (*Koppová 1972a, 1 – 3*).

10.4. Archeologické výzkumy provedené na Horní kešťanské tvrzi

Následující kapitola se zabývá archeologickými akcemi spojenými výhradně s Horní kešťanskou tvrzí. Nebere zřetel na akce provedené na Dolní tvrzi ani na jiné akce provedené na území katastru Staré Kešťany, okres Písek.

10.4.1. Rok 1972

V říjnu 1972 došlo k vyčištění a průzkumu studny. O této archeologické akci více v kapitole číslo 11.

10.4.2. Rok 1973

Říjen 1973. Archeologická akce vedená Evou Koppovou. Při vyčišťování objektů Horní tvrze - půd byly nalezeny nádoby a množství keramických zlomků a kachlů. Celkové množství nalezeného materiálu jsou cca 2 krabice. Nálezy byly označeny přírůstkovým číslem 272/73 a inventárním číslem A 11078 – A 12173 (*Koppová 1973, 1*).

10.4.3. Rok 2006

V roce 2006 byl ve Starých Kestřanech proveden ARU Praha pod vedením Tomáše Durdíka vizuální a geodetický průzkum a stavebně historický průzkum Horní tvrze. Stav tvrze byl v době návštěvy setrvalý bez nových rušivých zásahů. Archeologické práce bude v souvislosti s úpravami zajišťovat Archaia. Sídlištní objekt tvoří objekty: věž (3), palác (2), dům zděný (x), kaple (1), hradba (x), brána (1), studna (1), most (1), příkop (x), val (x) (*Durdík 2006, 193*).

V červnu – září 2006 proběhl záchranný archeologický výzkum tvrze. Ten byl vyvolán na základě změny vlastnických vztahů a záměrem nových majitelů o provedení postupné rekonstrukce objektu. Výzkum byl proveden na základě smlouvy mezi NPÚ, pracoviště České Budějovice, a společností Archaia Praha o.p.s. a byl financován z fondu PPZAV (http://www.archaijih.cz/2veda_vyzkum.html).

V areálu tvrze byly položeny dvě sondy, které, oproti původním předpokladům, prokázaly větší mocnost historického nadloží. Pravděpodobně zde došlo k navážení části materiálu z vyhloubeného vodního příkopu. Tím došlo k relativnímu navýšení nad okolní terén. V obou sondách nedošlo k dosažení geologického podloží ani pomocí pedologického vrtáku (dosažená hloubka 350 centimetrů). V sondě 1 byla nalezena zeď široká 120 centimetrů, respektující budovu purkrabství. Stěna mohla vymezovat areál tvrze v jejím nestarším období. Relativnímu stáří zdi napovídá absence základového vkopu v přiléhajících vrstvách, ze kterých pochází keramický soubor datovaný do 14. století a do druhé poloviny 14. století. Základů této zdi nebylo dosaženo ani v hloubce 250 centimetrů. V těsné blízkosti zdi byla nalezena středověká studna (výseč). Rekonstrukce rádiu studny naznačuje, že zeď a studna nejsou v superpozici. Vnitřní průměr studny přesahoval 2 metry (http://www.archaijih.cz/2veda_vyzkum.html).

10.4.4. Rok 2007

17. ledna 2007 došlo k stavebnímu průzkumu tvrze vedenému společností Archaia Brno o.p.s. (http://www.archaiabrno.org/home_cs/?acc=zapisnicek&blog_id=63).

10.4.5. Rok 2008

Při archeologickém průzkumu vedenému společností Archaia Brno o.p.s. došlo v srpnu 2008 k položení sond u barokního mostu tvrze, východně od zámku, a v bývalé hospodářské budově

(http://www.archaiabrno.org/home_cs/?acc=zapisnicek&blog_id=238).

10.4.6. Rok 2009

Archeologický výzkum z roku 2009 (opět vedený společností Archaia Brno o.p.s) souvisel s akcemi provedenými v předchozím roce. Cílem výzkumu bylo nádvoří tvrze a prostory přiléhající k zámku

(http://www.academia.edu/7605231/Vyu%C5%BEit%C3%AD_nedestruktivn%C3%AD_ch_metod_p%C5%99i_systematick%C3%A9m_z%C3%A1chrann%C3%A9m_archeologick%C3%A9m_v%C3%BDzkumu_Horn%C3%AD_tvrze_v_Kest%C5%99anech).

10.4.7. Rok 2010

V červenci 2010 došlo pod vedením brněnské Archaii ke snížení nádvoří na úroveň nejmladší kamenné dlažby, která byla používána až do druhé třetiny 20. století. V jihozápadním koutě nádvoří bylo odkryto zdivo staršího paláce. Přesněji jeho dvou částí i s terakotovou podlahou. Třetí část stavby, orientované východ – západ, se stala základem východního křídla renesančního paláce. Při jižním paláci došlo k odkrytí pravděpodobně tří stavebních fází vstupní šíje do sklepů

(http://www.archaiabrno.org/home_cs/?acc=zapisnicek&blog_id=404).

Výzkum na nádvoří provedený v srpnu měl dva cíle. Začištění a zdokumentování nejmladší dlažby nádvoří a položení tří sond, které ověřovaly vztahy stávajících a nově objevených konstrukcí a dochování archeologických terénů. V první sondě (S2/2010), umístěné v jihozápadním rohu nádvoří, byl zachycen interiér dosud neznámé stavby, která byla přistavěna do rohu nádvoří. V této sondě byl zdokumentován postupný nárůst terénů 14. a 15. století. Doložen zde byl i jeden požárový horizont a několik úrovní podlah stavby. Po dosažení hloubky 2 metrů nebylo

dosaženo podloží. Druhá sonda (S2/2010) ověřovala konstrukci vstupu do sklepení pod jižním palácem. Zde byla, kromě samotné konstrukce vstupu, zachycena starší stavba, která byla omítnuta hlazenou omítkou a která zanikla na přelomu 14. a 15. století. Konstrukce pokračuje dál do prostoru nádvoří. Třetí sonda (S3/2010) byla umístěna uprostřed nádvoří na místo, kde nebyla dochovaná dlažba. Sonda byla rozšířena vybráním recentní kanalizace. Zde se podařilo zachytit základové zdivo budovy mající lehčí konstrukci stavěnou na hlínu. S výjimkou jednoho rohu se nepodařilo zjistit rozměry této stavby. Zásyp interiéru pochází z 15. století

(http://www.archaiabrno.org/home_cs/?acc=zapisnicek&blog_id=416;

http://www.academia.edu/7605231/Vyu%C5%BEit%C3%AD_nedestruktivn%C3%ADch_metod_p%C5%99i_systematick%C3%A9m_z%C3%A1chrann%C3%A9m_archeologick%C3%A9m_v%C3%BDzkumu_Horn%C3%AD_tvrze_v_Kest%C5%99anech).

10.4.8. Rok 2012

V tomto roce došlo pod vedením brněnské Archaii ke snížení terénu v prostorách za purkrabstvím položením sondy jihozápadně od studny a výkopu části vodovodní přípojky do studny. Prostor za purkrabstvím byl zbaven recentní navážky a dosáhl původní úrovně povrchu. Došlo zde k odhalení odvodňovacích kanálků a pozůstatků pravděpodobně recentní jímky a jejího přepadového kanálku. Dále zde byly nalezeny dvě zřejmě recentní kameno-cihelné konstrukce sloužící patrně jako podezdívky drobných hospodářských budov. Dvě úrovně dlažby byly nalezeny v severní části (okolo studny). Také zde byl kamenný kanálek vedoucí k východní zdi purkrabství. Ústil do kamenné konstrukce o rozměrech 1 x 1 x 0,5 metrů. Odtud vedl další kanálek severovýchodně mimo tvrz. Zařízení využívalo vodu ze studny (http://www.academia.edu/7605231/Vyu%C5%BEit%C3%AD_nedestruktivn%C3%ADch_metod_p%C5%99i_systematick%C3%A9m_z%C3%A1chrann%C3%A9m_archeologick%C3%A9m_v%C3%BDzkumu_Horn%C3%AD_tvrze_v_Kest%C5%99anech).

Sonda S/2012 ve výkopu budoucí vodovodní přípojky vedoucí od studny podél severovýchodní hradby k věži kromě výše zmíněného kanálku zachytila ještě jeden. Ten patrně sloužil k odvodu přebytečné vody mimo prostory tvrze. Také zde byla

dokumentována podlahová úroveň středověké stavby nacházející se v prostoru mezi purkrabstvím a obvodovou hradbou

(http://www.academia.edu/7605231/Vyu%C5%BEit%C3%AD_nedestruktivn%C3%AD_ch_metod_p%C5%99i_systematick%C3%A9m_z%C3%A1chrann%C3%A9m_archeologick%C3%A9m_v%C3%BDzkumu_Horn%C3%AD_tvrze_v_Kest%C5%99anech).

Jihozápadně od studny byla položena sonda S2/2012. Odkryla středověké souvrství související s některou z přestaveb tvrze

(http://www.academia.edu/7605231/Vyu%C5%BEit%C3%AD_nedestruktivn%C3%AD_ch_metod_p%C5%99i_systematick%C3%A9m_z%C3%A1chrann%C3%A9m_archeologick%C3%A9m_v%C3%BDzkumu_Horn%C3%AD_tvrze_v_Kest%C5%99anech).

10.4.9. Rok 2013

Archeologické akce z července 2013 byly mimo jiné spojené s liniovým výkopem pro vodovod. Pod vedením společnosti Archaiia Brno o.p.s. došlo k odkrytí zdi navazující na jihovýchodní nároží purkrabství. Po dosažení vodovodního výkopu jižního průčelí purkrabství došlo, téměř ihned pod dlažbou, k zachycení rozsáhlejší zděné konstrukce, která představovala vstupní šíji do východního sklepa purkrabství. Konstrukce byla přistavěna na spáru, jejíž vznik je obecně přiřazen do středověku. Pravděpodobně se jedná o stejný stavební horizont, do kterého spadá i stavba odkrytá při severním průčelí renesančního paláce. Zánik vstupu je podle nálezů zásypu, tvořeného především jasanovou nadzemní částí schodiště, datován k roku 1500. Je tedy možné, že vstup zanikl během rozsáhlých renesančních úprav tvrze ve 30. letech 16. století. Dispozice vstupní šíje naznačuje, že byla pravděpodobně součástí složitějšího komunikačního aparátu umožňujícího vstup do sklepů i do patra purkrabství (http://www.archaiabrno.org/home_cs/?acc=zapisnicek&blog_id=582&blog_date=2013-08-06).

10.4.9. Rok 2014

Vzhledem k angažovanosti současných majitelů Horní kešťranské tvrze („Naším záměrem je i nadále pokračovat v započaté revitalizaci objektu a celého areálu s cílem

vybudovat zde expozici „Život na středověké tvrzi“ (<http://www.kestrany.cz/>) je pro rok 2014 i pro léta následující pravděpodobná další archeologická aktivita ve spolupráci s brněnskou Archaiou.

11. Výzkum Horní kestránské tvrze v roce 1972

V říjnu 1972 proběhl na území Horní kestránské tvrze, katastr Staré Kestřany, okres Písek, výzkum Prácheňského muzea v Písku vedený Mgr. Evou Koppovou. V souvislosti s končící jednou etapou rekonstrukčních prací na tvrzi rozhodlo Prácheňské muzeum vyčistit a současně provést průzkum studny (obr. 22) nacházející se na tvrzi. Voda ze studny byla používána do 70. let minulého století. Na základě rozboru získaného materiálu pak bylo zjištěno, od kdy byla používána. Kromě pracovníků Prácheňského muzea se akce účastnili i potápěči skupiny Nekton (*Koppová 1972a, 1*).

Vršek studny byl zakryt dřevěnými fošnami. Dřívější betonový kryt byl shozen dovnitř studny. Studna má kruhový půdorys o průměru 160 centimetrů a je obložena lomovými kameny. Její okraj přečníval 30 centimetrů nad okolní terén. Hladina vody, kterou bylo nutno odčerpat čerpadlem, byla v hloubce 5,9 metrů. Nad studnou byla vztyčena kovová konstrukce s vrtákem. Prostor uvnitř umožňoval zpočátku práci dvěma lidmi, po dosažení větší hloubky bylo možné pracovat pouze v jednom člověku. Pomocí železného vrtáku byl vytažen dvoudílný betonový poklop a velké kameny napadané z obložení. V hloubce 7,5 metrů se nacházela hlinitopísčité usazenina s úplnou dřevěnou díží a částmi jiných díží se zlomky skla, keramiky, porcelánových talířů a lahve na minerální vodu. Z drobnějších předmětů se zde našly železné kované hřebíky, železné kroužky, lžíce, části tří nožů - kudliček s dřevěnou střenkou a dřevěná fajfka s mosazným víčkem. Veškerý materiál byl promyt na síť proudem vody, což kromě umytí předmětů pomohlo i k zachycení menších předmětů. Mezi takto zachycené materiály patří například skořápky vlašských ořechů a pecek ze švestek nebo slív. Z materiálu vybraného v hloubce 9 metrů pocházejí dvě mince hodnoty 1 a 3 krejcarey s letopočtem 1880 (doba Františka I. (1792 – 1835)), pocházející z mincovny ve Vídni. Určení obou mincí provedl doktor O. Kolář. V této hloubce se již nevyskytuje

glazovaná keramika a začíná se objevovat keramika šedá, středověká. Ve hloubce 9,75 metru se nacházelo dno studny, které mělo průměr 140 centimetrů. Dno bylo dlážděno plochými kameny (*Koppová 1972a, 1, 2*).

Oporou pro datování byl převažující keramický materiál. Získané nálezy lze na základě rozboru rozdělit do tří nálezových horizontů (*Koppová 1972a, 2*).

1. Konec 14. až 1. polovina 15. století. Tento horizont představuje 56 zlomků nádob užitkových, keramických šedého povrchu. Tvarově jsou zde zastoupeny hrnce, džbány a mísy. Řadí se sem i 4 úlomky tenkého skla nazelenalé barvy s bublinkami (*Koppová 1972a, 2*).

2. Konec 15. až počátek 16. století. Do tohoto horizontu lze zařadit 123 zlomků šedé keramiky. Ta je vyrobena na rychle rotujícím hrnčířském kruhu a redukčně vypálená za vysokých teplot. Tvarově jsou zde zastoupeny hrnce, džbány a mísy (*Koppová 1972a, 2*).

3. Většinu nálezů lze zahrnout do nejmladšího horizontu. U keramiky se jedná o typy hrnců s jedním nebo dvěma uchy, džbány, mísy, talíře a pohárky s glazurou buď uvnitř, nebo z obou stran. Jedná se o běžnou kuchyňskou a stolní keramiku, která se tvarově příliš nemění. Kombinace dvou až tří glazur na celém povrchu se používá od 18. století. Přesto, že nelze vyloučit, že menší část souboru by se mohla vyskytovat již v průběhu 16. století, je pro celý soubor charakteristická obecná datace do novověku, v nejmladším období zastoupeném zlomky dvou nádob z běliny s hnědou šlemovkou z 2. poloviny 19. století a kameninovou láhví na minerální vodu pocházející z přelomu 19. a 20. století. Do tohoto horizontu lze zařadit kromě nálezů mincí i nálezy železných hřebíků, nožů, skla z pohárků, okenního skla, zlomky kameninových a porcelánových talířů a dřevěné díže (*Koppová 1972a, 3*).

Nálezy pocházející ze studny dosvědčují, že studna, i přes to, že byla podle pamětníků čištěná, nebyla vybraná až na dno. Pomocí nejstarších keramických nálezů ze spodní části studny je datováno její používání do konce 14. století (*Koppová 1972a, 3*).

11.1. Metody a materiál

V rámci praktické části této bakalářské práce došlo ke zpracování užitkové keramiky pocházejícího z výzkumu Evy Koppové z roku 1972. Materiál byl poskytnut Prácheňským muzeem v Písku. Soubor je v současné době v muzeu uložen na více místech. Několik nálezů je součástí stálé expozice muzea. Zbytek je uložen v muzejních depozitářích.

V první fázi zpracování došlo k rozdělení keramického souboru na keramiku užitkovou a kamnářskou (obr). Jelikož se práce zabývá užitkovou keramikou, nebyly nalezené kachle dále zpracovávány. Dále došlo k rozřídění na nádoby celé (slepené a doplněné sádrrou), pokličky, části nádob a střepy. Z důvodu předešlého sestavování a lepení nádob a jejich částí nešlo střepy rozdělit na typické a atypické. Výjimku představoval jediný střep.

V následující fázi byly určeny kategorie, na základě kterých došlo k deskripci jednotlivých položek (nádoby, pokličky, části nádob, střepy). Zkoumání bylo provedeno na základě makroskopicky určitelných vlastností keramiky.

Jednotlivé sledované kategorie byly následně zaneseny do tabulek vytvořených pomocí počítačového programu Microsoft Office Excel 2007.

Určení a typologie morfologických vlastností keramického materiálu bylo provedeno na základě prací *E. Koppové (1974)* *V. Nekudy-K. Reichertové (1968)*.

11.2. Metodika třídění středověké keramiky

Na téma metodiky třídění středověké keramiky bylo v Čechách napsáno například *Nekuda – Reichertová (1968)*, *Krajíc – Drda (1983)*, *Tomková (1993)*, *Boháčová (1993)*, *Staňa (1995)*, *Poláček (1995)*, *Meduna (1998)*, *Macháček (2001)*, *Čapek – Čekalová - Řiha (2013)*, *Pavel Vařeka (Ruckl, Š. – Havrda, J., Tryml, M. 2007, 381)* a další.

11.3. Typologie sledované středověké keramiky

Tato kapitola podává stručný a základní přehled o typech středověké keramiky. Důraz je zde kladen na zástupce vyskytující se v analyzovaném souboru. V jejím závěru jsou zdůrazněny typy středověké keramiky nalezené při výzkumu studny na Horní kestřanské tvrzi v roce 1972.

Nejčtenějším nálezovým materiálem jsou keramické zlomky, které představují významný pramen k poznání naší minulosti (*Salač 1998, 7*). Předměty vyrobené z hlíny se řadí mezi nejstarší doklady lidské práce. Lidské ruce dávaly hliněné hmotě tvar, podobu a účel. V okamžiku, kdy do výroby zasáhl oheň, byla vytvořenému předmětu dána odolnost a trvanlivost. Keramické předměty jsou dodnes neodmyslitelnou součástí každodenního života. Středověká keramika se dá dělit do pěti základních skupin – na keramiku kuchyňskou, kamnářskou, stavební, technickou a výtvarnou (*Nekuda – Reichertová 1968, 5, 55 – 65*).

Mezi zástupce kuchyňské keramiky pocházející ze studny Horní kestřanské tvrze patří hrnec a poklička.

11.3.1. Hrnec

Hrnce patří k nejběžnějším nálezům kuchyňské keramiky. Jedná se o nádoby s rovným dnem, různě baňatou výdutí a nízkým hrdlem lemovaným profilovaným okrajem. Mají různé velikosti i tvary. Mají jedno či dvě ucha, mohou však být i bezuché. Hrnce dosahují výšky až 50 centimetrů. V takovém případě sloužily jako zásobnice. Nejmenší hrnec má výšku 5 centimetrů. Ty pravděpodobně sloužily jako hračky. Hrnec středně velké bezuché nebo s jedním uchem do výšky 30 centimetrů sloužily k vaření, nebo k uložení vzácnějších potravin, jako jsou mák, koření, sůl a podobně. Hrnec mající dírkované dno sloužily jako síta. Základním znakem hrnce je jeho baňatost. Podle poměru největší výduti k celkové výšce nádoby rozdělujeme hrnce na mísovité, kulovité, soudkovité, štíhlé, vejčité a amforovité (*Nekuda-Reichertová 1968, 55*).

Mísovité hrnce mají nízké tělo i hrdlo. Největší výduť se nachází v polovině výšky nádoby. Okraje mají různě profilované. K hrnkům mísovitého typu se řadí i hrnec

na nožkách, který je v českých středověkých keramických památkách vzácný. Kulovité hrnce mají tvar koule. Jejich největší výduť se nachází zhruba v polovině výšky nádoby. Hrdlo mají zpravidla výrazné a vysoké. Soudkovité hrnce mají výduť rovnoměrnou, hrdlo mírně odsazené a profilovaný okraj. Štíhlé hrnce mají vysoké tělo s nízkým hrdlem. Největší výduť nádoby se nachází v horní třetině nebo čtvrtině. Okraje jsou různě profilované. Největší výduť vejčitých hrnců se nachází v horní třetině nádoby. Tělo tohoto typu hrnců přechází v oblé, nízké hrdlo s různě zakončeným okrajem. Amforovité hrnce mají svou největší výduť v horní třetině. Od vejčitého hrnce se liší rozevřeným hrdlem a svisle hraněným okrajem dna. Tělo hrnce tohoto typu tvoří esovitou obrysovou linii (*Nekuda – Reichertová 1968, 55*).

11.3.2. Poklička

Mezi středověkými poklicemi se nejčastěji vyskytují jednoduché půlkulové poklice s různě utvářeným pláštěm. Prohnuté tvary s okrajem téměř vodorovně vytaženým a přizpůsobeným k dosednutí na ústí hrnce jsou nejběžnější. K uchopení poklice slouží různě veliký terčový knoflík umístěný na vršku pláště. Vzácně pak bývá poklice doplněna postranním páskovým ouškem. Ve 13. století je tento typ hluboký a dosahuje téměř miskovitých rozměrů. Místo vytaženého knoflíku je opatřen plochým terčovým zakončením, které zajišťovalo větší stabilitu v případě užití poklice jako misky. V pozdním středověku dochází ke zploštění tohoto tvaru. Na přelomu 14. a 15. století se objevují půlkruhovitě poklice s přímým okrajem opatřené někdy plastickým lemem nebo cimbuřím. Bohatě plasticky členěn je i knoflík, který ojediněle může dosáhnout podoby věže (*Nekuda – Reichertová 1968, 57, 58*).

12. Evidence materiálu

Pro identifikaci jednotlivých zástupců užitkové keramiky bylo použito muzejní inventární číslo. V případě keramických střepů, které obdržely jedno společné číslo, došlo k přiřazení tzv. evidenčního čísla. To jej zastupovalo v další dokumentaci.

Jednotlivé keramické nálezy byly zkoumány makroskopicky. U každé skupiny byly zkoumány vlastnosti popsané níže v podkapitolách kapitoly 12. Bylo-li nemožné některou ze sledovaných vlastností určit, je v tabulkách, které jsou součástí příloh, na příslušném místě užito symbolu xxx.

12.1. Hrnce

Každý hrnec byl evidován pod inventárním číslem a byl u něj sledován tvar těla, stupeň zachování, stav (zde bylo posuzováno, zda je nádoba lepená (L) a zda je doplněna sádrou (S)). Došlo ke spočítání střepů, které nádobu tvoří. Byla určena struktura povrchu, jeho barva, přítomnost grafitu a datace. Tam, kde to bylo možné, byly popsány funkční doplňky. Tyto poznatky jsou zaneseny v tabulce č. 1.

V tabulce č. 2 je určen typ okraje a výzdoba. Pro její jednotlivé typy byly použity zkratky.

A - pro linii radélkové výzdoby v podobě obloučků (obr. 10 a 11).

B - pro rytou linii lemující výzdobu (obr. 12 a 13). Je-li v tabulce uvedena na prvním místě, ohraničuje následující výzdobu shora, její umístění na třetím místě značí ohraničení výzdoby ze zdola.

C - pro linii radélkové výzdoby v podobě oválů (obr. 14 a 15)

D - pro linii radélkové výzdoby v podobě svislých obdélníků (obr. 16 a 17).

Ke každému písmenu je přiřazeno číslo, které představuje počet daných linií. Dále tato tabulka popisuje dno a objem. Ten byl změřen pomocí písku umístěného do jednotlivých nádob. Jelikož jsou všechny hrnce lepené z množství fragmentů, došlo k omotání nádob potravinářskou fólií, jejíž účelem bylo zabránit případnému rozbití. Získaná hodnota je uváděna v litrech. Změřena byla celková výška, výška ode dna k místu největší výduti, od největší výduti k hrdlu, od hrdla k okraji a průměry hrdla a dna. Průměr největší výduti byl určen pomocí obvodu a vzorečku $O = \pi d$. Všechny tyto délky jsou uváděny v centimetrech.

12.2. Pokličky

Pro identifikaci jednotlivých pokliček bylo použito inventární číslo přidělené Prácheňským muzeem. U jednotlivých zástupců byl sledován stupeň zachování a stav (zda byla lepená (L) a doplněná sádkou (S)). Je určen počet fragmentů a typ knoflíku. Sledována je struktura povrchu, přítomnost grafitu a barva. Není - li jednotná, je jako první popsán vršek pokličky a za lomítkem (/) spodní strana. Dále je zde uvedena datace. Tyto poznatky se nalézají v tabulce č. 3.

Tabulka č. 4 zachycuje výzdobu, tloušťku, průměry okraje, knoflíku a jeho krčku. U pokliček dochovaných pouze z malé části byly změřeny největší rozměry. Údaje jsou v centimetrech. Na závěr tabulky je umístěná kategorie poznámky, ve které jsou zmíněna individuální zjištění.

12.3. Části nádob

Zde je v tabulce č. 5 určeno, bylo - li to možné, o jaký typ nádoby se jedná, část nádoby a stav. Opět zda byla část lepená (L) a doplněná sádkou (S). Pro popis výzdoby byl použit stejný systém, který je popisován v kapitole 12.1. Sledován byl počet fragmentů tvořících jednotlivé části, struktura povrchu, přítomnost grafitu a barva. Pokud byla jiná barva uvnitř nádoby a jiná vně, je na prvním místě určena vnější strana a za lomítkem (/) je barva vnitřní části. Dále je zde uvedena datace.

Tabulce č. 6 obsahuje údaje o rozměrech, síle zlomků, a jelikož většina zástupců v této kategorii pochází z okraje nádoby, je zde sledována vzdálenost hrdla a okraje a typ okraje. Na závěr tabulky je umístěná kategorie poznámky, ve které jsou zmíněna individuální zjištění. Všechny délky byly opět udávány v centimetrech.

12.4. Keramické zlomky

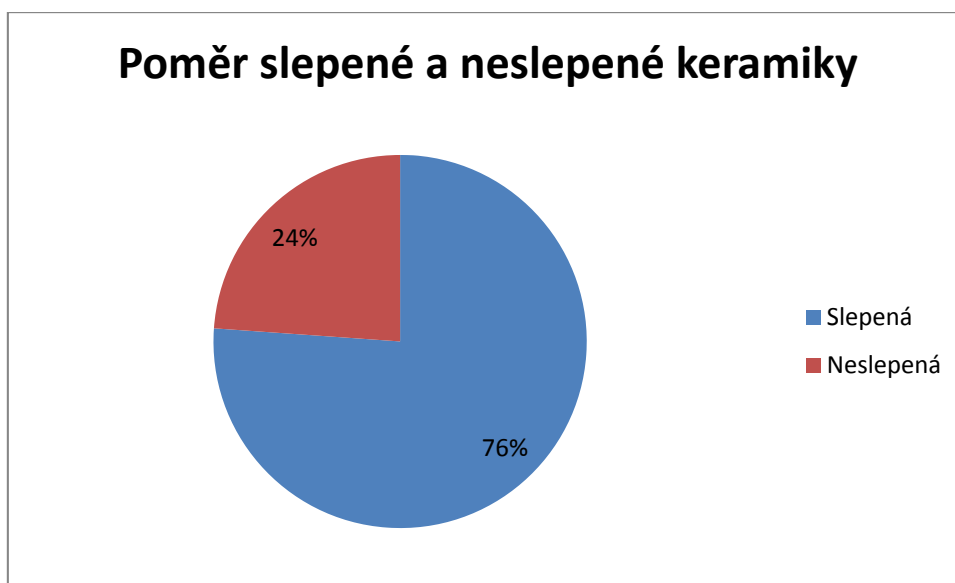
Jelikož zbylé keramické zlomky byly prácheňským muzeem označeny souborně jedním inventárním číslem (A 1797), bylo z pracovních důvodů každému střepu přiděleno tzv. evidenční číslo (1 - 182). Toto číslo pak dále zastupovalo konkrétní fragment (Tab. č. 7). Byla určena část nádoby, zaznamenán počet střepů tvořících

jednotlivé fragmenty, jejich rozměry a síla udaná v centimetrech. Sledována byla struktura povrchu, barva (bylo-li to možné na prvním místě, je udána barva vnější části. Za lomítkem (/) se nachází barva vnitřní části), přítomnost grafitu a výzdoba. Na závěr tabulky je uváděna datace.

13. Analýza zpracovaného keramického souboru

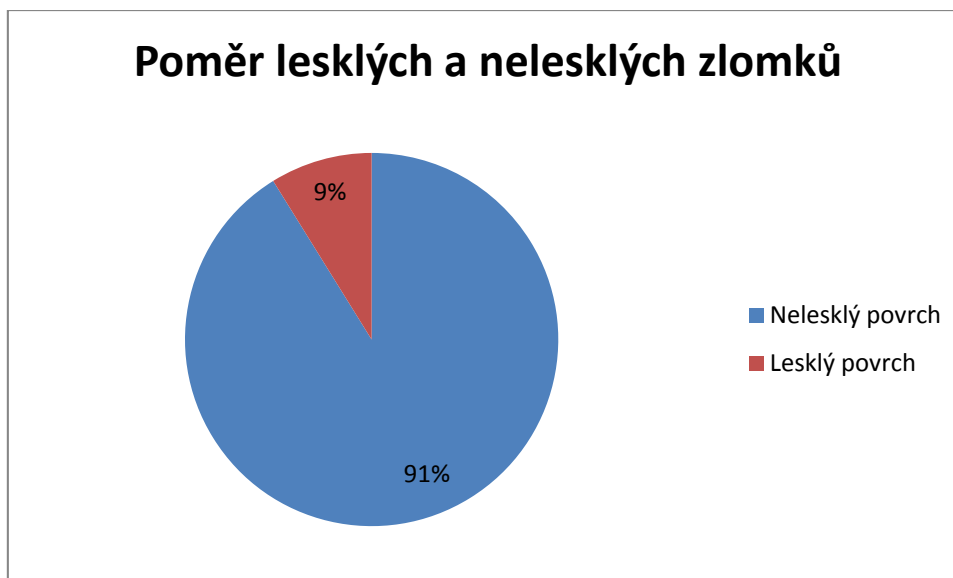
Není - li uvedeno jinak, autorem grafů je autor této práce.

Jak již bylo napsáno výše, materiál byl rozdělen do čtyř kategorií na celé nádoby, pokličky, na části nádob a keramické zlomky. V jednotlivých kategoriích byla sledována kritéria popsána v kapitole 12. Celkem se jednalo o 759 keramických střepů, které byly slepeny a doplněny sádrou. Soubor tak čítá 10 nádob, 10 pokliček, 28 částí nádob a 182 zlomků. Slepít a určit bylo možné 577 zlomků, což je 76 % z celkového počtu. Tento poměr je znázorněn na grafu č. 1.

Graf 1: Poměr slepené a neslepené keramiky.

Po materiálové stránce je soubor zastoupený jemnou keramikou bez obsahu grafitu. Barva povrchu se vyskytuje světle šedá, šedá, tmavě šedá, šedobílá a šedohnědá. U keramických zlomků se v šestnácti případech vyskytl lesklý povrch. Zastoupení zachycuje graf č. 2.

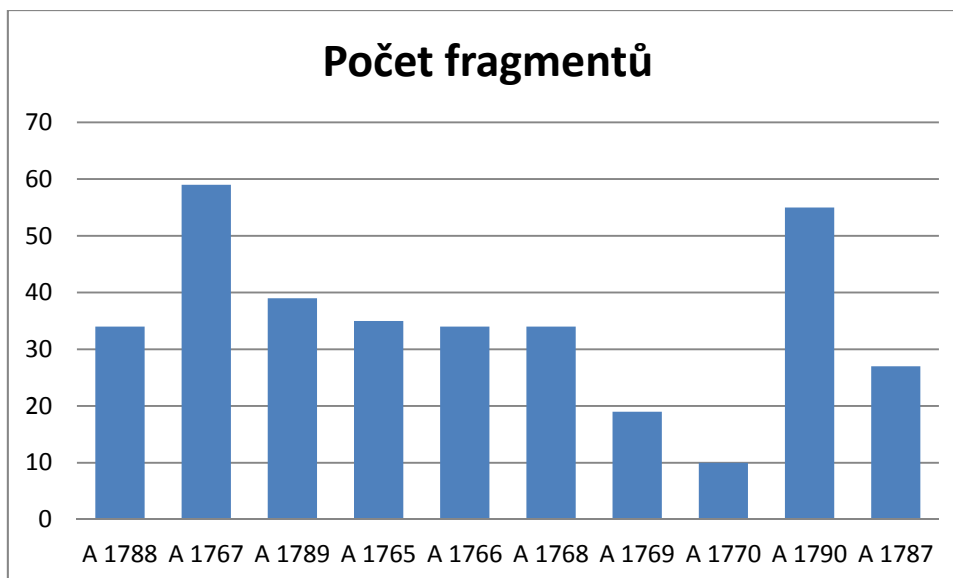

Graf 2: Poměr lesklého a nelesklého povrchu u keramických zlomků.

13.1. Analýza hrnců

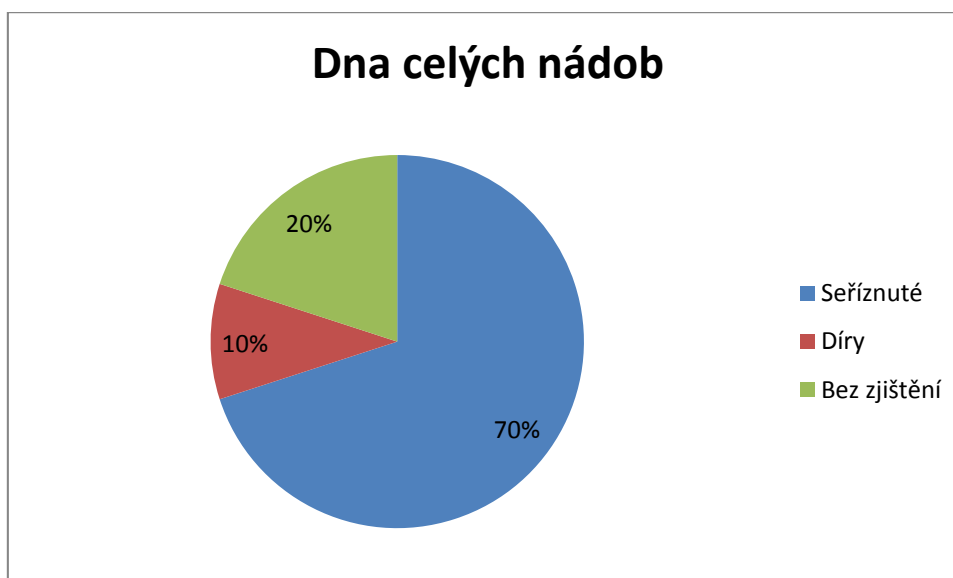
Všechny následující údaje jsou zaneseny v tabulkách (Tab. č. 1 a č. 2). Kresby vybraných nádob (obr. 18 – 21).

Tvar těla byl u všech hrnců vejčitý. Každá nádoba byla označena jako celá, slepená a doplněná sádrou. Pod pojmem celé nádoby jsou myšleny ty, které byly rekonstruovatelné v celém svém profilu (ode dna k okraji). Srovnání počtu fragmentů je znázorněno na grafu číslo 4. Deset nádob je celkem tvořeno 346 zlomky. Počet fragmentů, ze kterých byly nádoby slepeny, se pohybuje od 10 do 59, přičemž nejčastěji jsou tvořeny 30 až 35 částmi. Struktura povrchu byla pozorována jemná. Barva byla nejčastěji šedá a tmavošedá. V jednom případě šedohnědá. Tento aspekt je však ryze subjektivní a závislý na rozlišovací schopnosti barev daného pozorovatele. Grafit nebyl přítomen.

Graf 3: Hrnce – počet fragmentů.

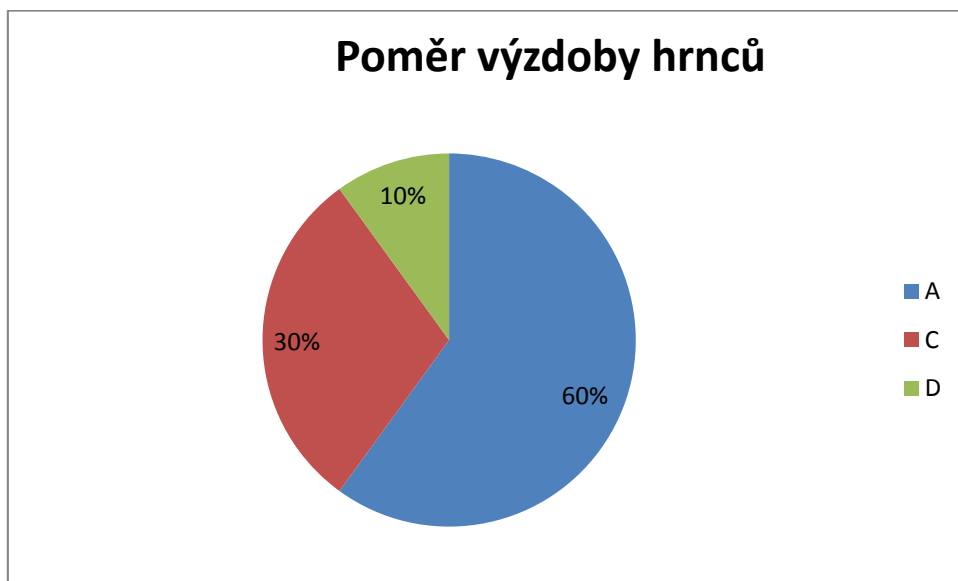
Datace byla určena na základě karet muzeologické evidence (*Koppová 1972a*). Čtyři zástupci byli datováni do první poloviny 15. století, zbylých šest do poloviny 15. století. Z funkčních doplňků bylo u šesti zástupců sledováno ucho a u jednoho perforované díry ve dně a v jeho přímé blízkosti (A 1766). Sedm z deseti nádob neslo patrné stopy po seříznutí dna, u dvou stopy znatelné nebyly (viz graf č. 4).

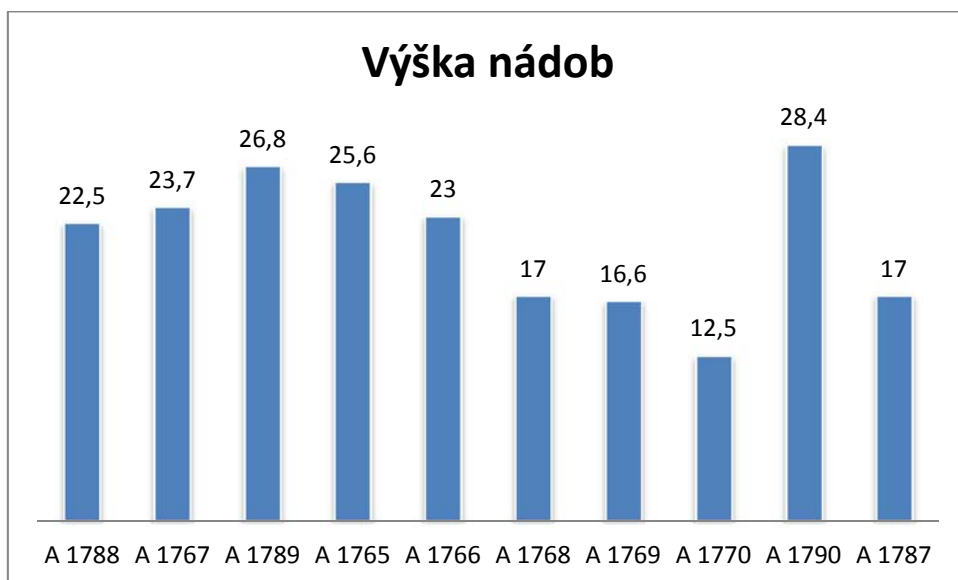
Graf 4: Dna celých nádob.

Okraje tří nádob byly určeny jako vytažené. Zbylých sedm mělo okraj zesílený, ovalený a čtyři z nich nesly známky po jejich podříznutí. Všechny čtyři popisované typy

výzdoby (kapitola 12.1.) byly u hrnců zaznamenány. Doplňující výzdobný motiv typu B se vyskytl u sedmi nádob. Typ A byl zaznamenán u šesti nádob, přičemž se 1x vyskytla jedna řada, 2x čtyři řady a 3x tři řady. Zastoupení zbylých je znázorněno na grafu č. 5. Výšku, která se pohybovala od 16,6 centimetrů do 28,4 centimetrů, jednotlivých hrnců zachycuje graf č. 6. Zbylé posuzované vlastnosti (vzdálenost dna a největší výduti, největší výduti a hrdla, hrdla a okraje a průměry okraje, hrdla, největší výduti a dna) jsou zaneseny do tabulky číslo 2.

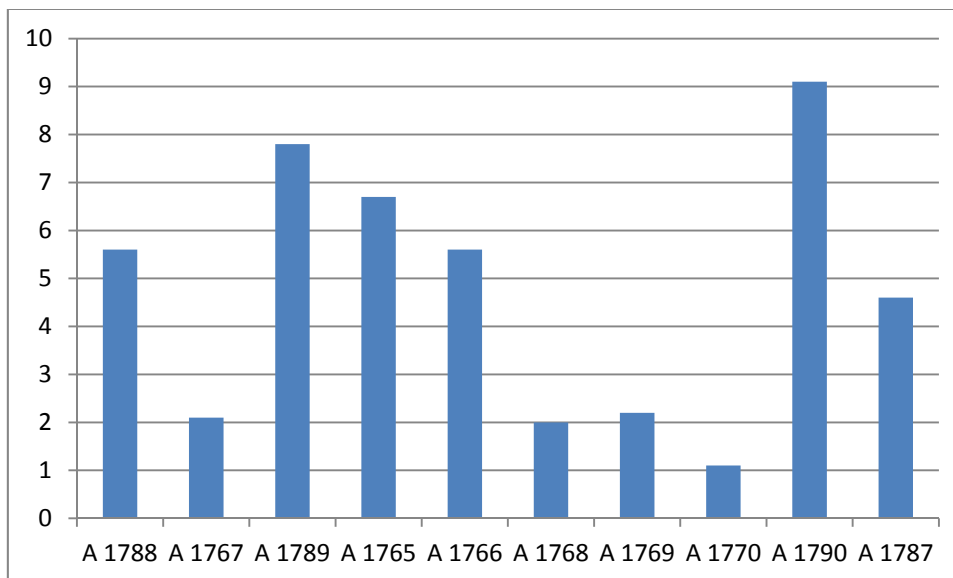

Graf 5: Poměr výzdoby hrnců.

Graf 6: Výška nádob.

Objem hrnců se pohyboval od 1,1 litru do 9,1 litru. Hodnoty byly získané na základě vysypání nádob pískem a změřením pomocí odměrného válce. Hodnotu z litrů lze převést na jinou měrnou jednotku, například pintu či máz. V obou případech se jedná o hodnotu 1, 9 litru. Jednotlivé objemy jsou znázorněny na grafu 7.

Graf 7: Objem hrnců (hodnoty jsou udány v litrech).

13.2. Analýza pokliček

Tabulky 3 a 4. Obr. 22.

Ze souboru deseti pokliček došlo k úplnému zkompletování dvou zástupců. Šest jich bylo zčásti do podoby celé pokličky doplněno sádrou. Stupeň zachování odráží graf č. 7. V jednom případě se jednalo o torzo okraje. Součástí je i stěp okraje. U něj nelze vyloučit, že byl dříve součástí některé ze zbylých pokliček. Jeho přiřazení se však nepodařilo. Počet fragmentů se pohybuje od jednoho do deseti. Osm jedinců má knoflík, všechny byly určeny jako terčový typ. V jednom případě byl knoflík shora provrtaný (A 1760). Struktura povrchu byla sledována jemná. Barva u dvou zástupců byla světle šedá. U zbytku byla barva šedá. Jeden kus měl spodek pokličky hnědý. Grafit nebyl pozorován.

Pro dataci byly použity karty muzeologické evidence (*Koppová 1974a*). Jedna poklička byla datována do poloviny 15. století. Zbylé byly určeny jako první polovina 15. století.

U tří zástupců nebyla pozorována žádná výzdoba, u zbylých se jedná o soustředné rýhy. Jejich bližší počet byl určen u dvou, a to 6 a 4 linky. Tloušťka okraje se pohybovala od 0,4 centimetru do 0,7 centimetru. V jednom případě nešla změřit. Zbylé rozměry jsou zaneseny v tabulce č. 4.

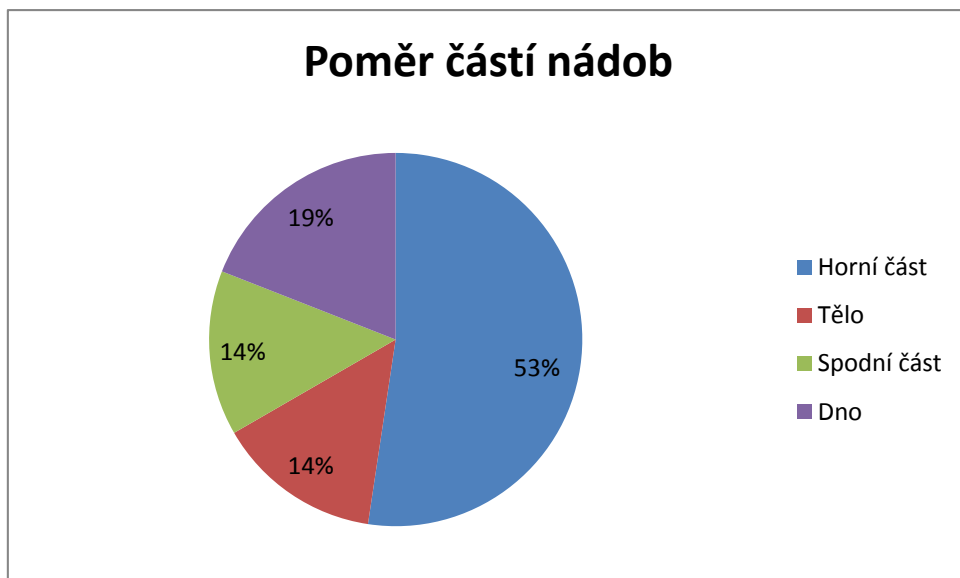

Graf 8: Stupeň zachování pokliček.

13.3 Analýza částí nádob

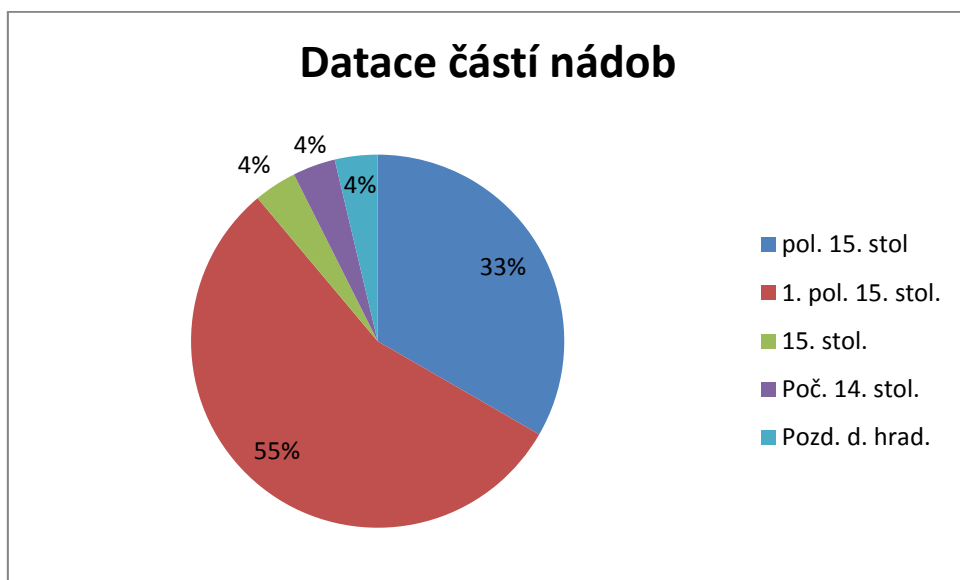
Tabulky číslo 5 a 6

U souboru čítajícího dvacet sedm zástupců částí nádob bylo možné blíže určit pouze jednu jako hrnec. Zbylých dvacet šest je určených pouze jako nádoba. Není vyloučeno, že někteří jedinci společně tvořili jednu nádobu. Současný stav kompletace a lepení je s největší pravděpodobností již kompletní. V jedenácti případech je sledována horní část nádoby, ve třech tělo, tři spodní části, tři bližze neurčitelné střepy a čtyři zástupci dna. Jejich poměr je znázorněn na grafu číslo 8. Pouze u osmi bylo použito sádry na doplnění některých částí. Dvanáct jedinců je tvořených jediným střepem, u zbylých došlo ke slepení s větším počtu fragmentů. Struktura povrchu byla až na jeden hrubý exemplář (A 177) jemná. U žádné z částí se nevyskytoval grafit.

Graf 9: Poměr částí nádob.

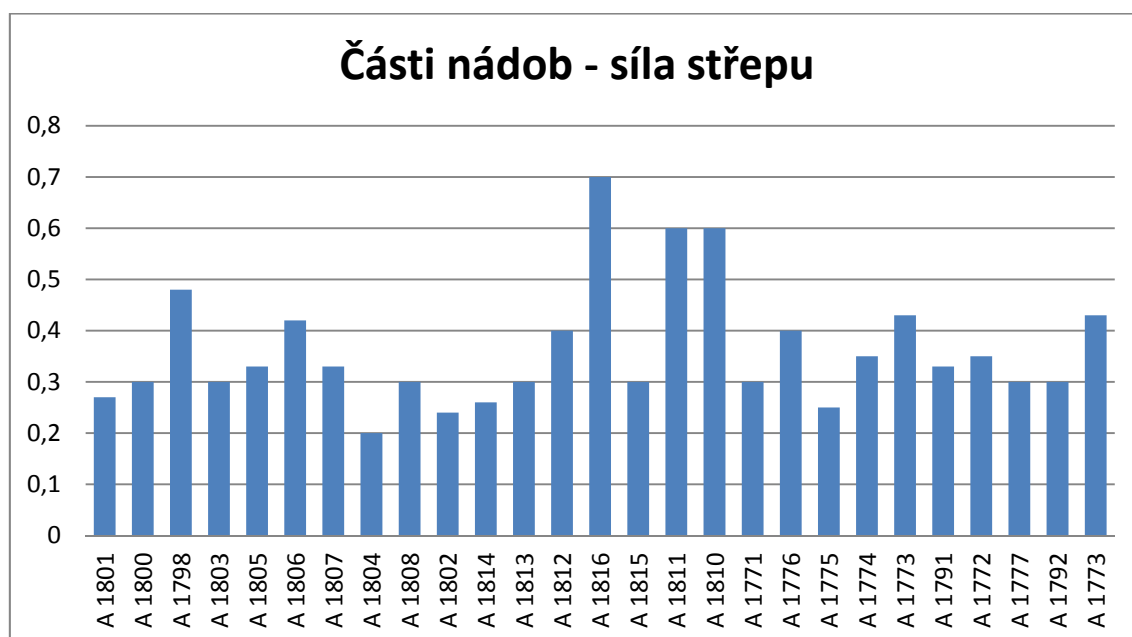
Pro dataci byly použity karty muzeologické evidence (*Koppová 1974a*). Devět částí bylo datováno do poloviny 15. století, patnáct do první poloviny téhož století, jeden kus do 15. století. Jedinec A 1804 byl zařazen na počátek 14. století a A 1816 byl datován do pozdní doby hradištní. Jejich poměr je zachycen na grafu číslo 9.

Graf 10: Datace částí nádob - poměr zástupců.

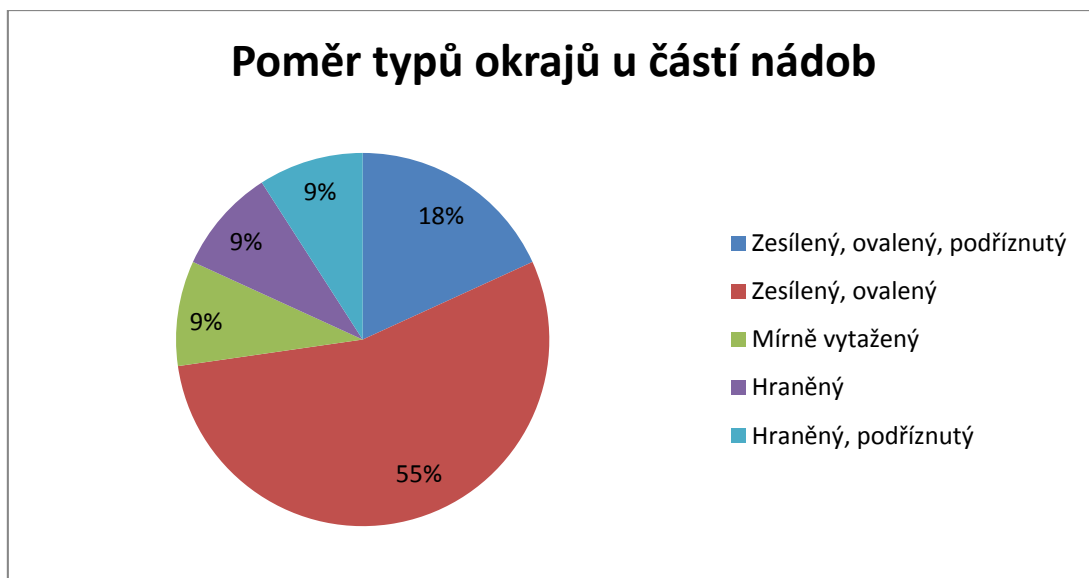
Rozměry jednotlivých částí nádob jsou v tabulce číslo 6. Síla zlomku byla naměřena od 0,2 centimetru do 0,7 centimetru (Graf 10). Průměrná hodnota se pohybuje

okolo 0,3 centimetru. Nejsilnější (A 1816) dosahující 0,7 centimetrů byl datován do pozdní doby hradištní – viz. výše

Graf 11: Části nádob - síla střepu.

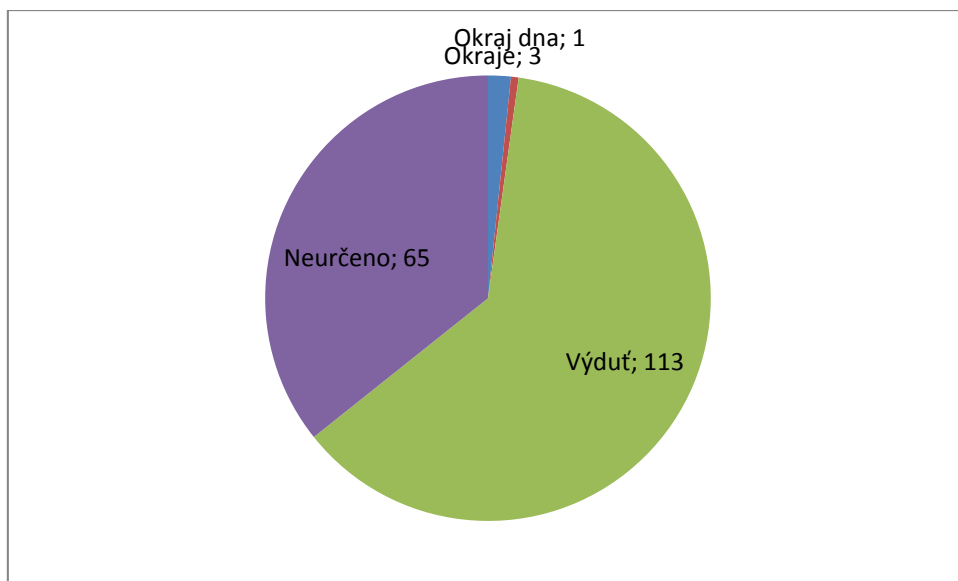
Jelikož většina částí pocházela z horní části nádoby, byla sledována vzdálenost hrdla a okraje (tam, kde to bylo možné). Získané údaje jsou v tabulce číslo 6. Sledován zde byl i typ okraje (celkem u dvanácti jedinců). V jednom případě šlo o okraj mírně vytažen, jeden hraněný, podříznutý, jeden hraněný, osm okrajů bylo zesílených, ovalených, z toho 2 podříznuté. Součástí tabulky je i prostor pro poznámku. Zde jsou sledovány funkční doplňky (ucho bylo u tří nádob), dále se zde nachází informace o dně a v jednom případě byla měřena hodnota největší výduť – hrdlo.

Graf 12: Poměr typů okrajů u částí nádob.

13.4. Analýza keramických zlomků

U keramických zlomků bylo určováno (bylo - li to možné), o jakou část nádoby se jedná. Ze 182 zlomků byly 3 určeny jako okraje, 1 jako okraj dna a 113 jako výduť. U 65 fragmentů nebylo možno část určit. Tento poměr je znázorněn na grafu 12. V tabulce číslo 7 jsou zaneseny maximální rozměry jednotlivých fragmentů Síla střepe se pohybuje od 0,17 centimetrů do 0,6 centimetru, přičemž průměrná síla se pohybuje mezi 0,3 centimetru a 0,4 centimetru. Struktura povrchu byla jemná. Přítomnost grafitu nebyla pozorována. Barva byla pozorována v různých odstínech šedi. Lišila-li se barva na jednotlivých stranách, došlo v tabulce při určování barvy k oddělení lomítkem (/). Tam, kde to bylo možné určit, byla na prvním místě určena vnější část střepe. Na druhém místě je pak část vnitřní. Výzdoba se s výjimkou jediného střepe vůbec nevyskytovala. Pozorovaná výzdoba byla typu A.

Graf 13: Poměr částí nádob u keramických zlomků.

14. Diskuse

14.1. Keramika

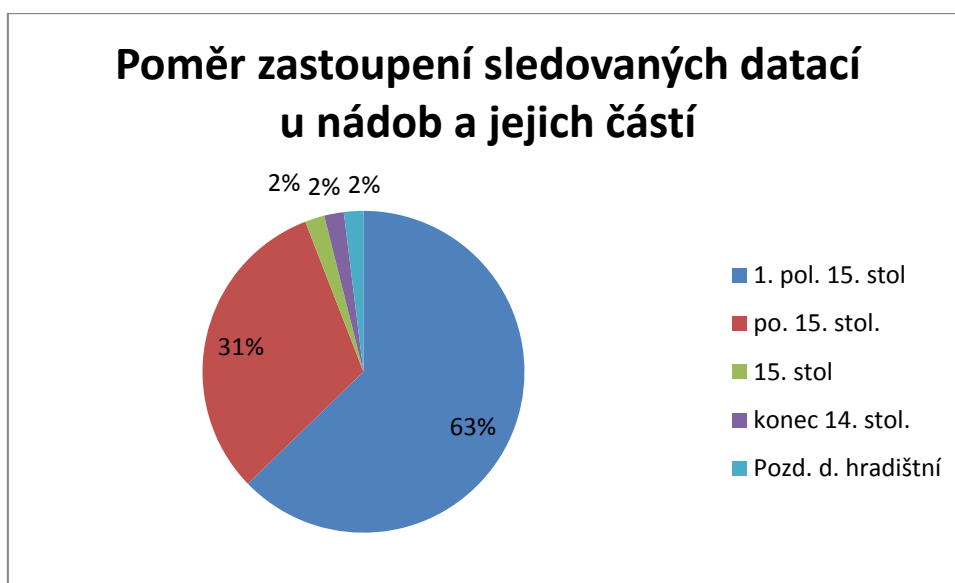
Keramický materiál v podobě fragmentů hliněných nádob je základním druhem archeologického nálezu a svým množstvím výrazně převyšuje nálezy ostatní. S ohledem na rozšířenost a četnost nálezů je tento materiál důležitou pomůckou pro dataci archeologických situací (*Beranová – Lutovský 2009, 128; Lutovský 2011, 50*).

Keramické nádoby byly dříve spotřebním zbožím (*Beranová – Lutovský, 128*). Tvarová náplň středověké keramiky je velice bohatá a odráží se v ní lidská tvořivost. Většina keramických památek je výtvarně prostý a nenáročný, sloužící převážně k praktickému životu. Hrnčířem byla vytvářena především účelová keramika různých tvarů a výtvarné hodnoty. Často je postrádán jakýkoliv stylový záměr. Základními tvary jsou zásobnice, láhev a mísa (*Nekuda – Reichertová 1968, 51*). Častým jevem jihočeských lokalit je vysoký výskyt keramiky ve fragmentovaném stavu, reprezentující běžný keramický odpad. Zpracovaný soubor je jedním z případů, kdy se podařilo značnou část keramického materiálu slepit do podoby částí nádob i do celých nádob.

Fragmentovanost jednotlivých částí je různá. Nejčastěji se u hrnců a částí nádob vyskytuje výzdoba typu A. Ta je až na dva případy doplněna doprovodnou rytou linkou typu B. Výzdoba C a D se vyskytovala v počtu tři a jedna, a to pouze u celých nádob (typologie výzdoby je blíže popsána v kapitole 12.1.). Nejčastější výzdobou jsou vodorovné rýhy a vlnovky. Vlnovka může být jednoduchá nebo ve svazcích. Svazky vlnovek nejčastěji vznikaly otiskem hřebenu. Jednoduchá vlnovka vznikala otiskem kosti nebo dřívka. Rozšířenost výzdoby vlnovkou doznívá i v mladší středověké keramice (*Nekuda – Reichertová 196, 67, 68*).

Rozmanitost okrajů u nádob souboru nebyla veliká. Nejčastěji se vyskytoval okraj zesílený, ovalený. V několika případech došlo ještě k jeho podříznutí.

Datačně až na pár výjimek (převážně jednotlivé fragmenty) spadaly všechny nádoby a jejich části do 1. poloviny 15. století, nebo do poloviny 15. století. Tato data jsou vynesena do grafu č. 14. Všechny keramické zlomky byly datovány do poloviny 15. století. Tento poměr je znázorněn na grafu číslo 14.

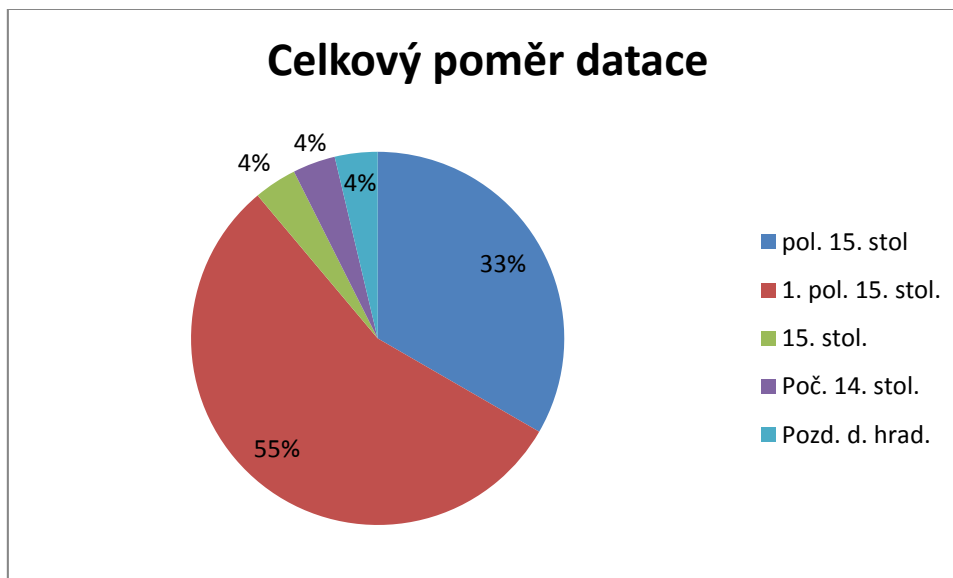

Graf 14: Poměr zastoupení sledovaných datací u nádob a jejich částí.

Z funkčních doplňků bylo u sedmi z deseti hrnců sledováno ucho. To bylo také u dvou částí nádob. Hrnc s inventárním číslem A 1766 (obr. 18) měl perforované dno a jeho blízkost. Pravděpodobně sloužil jako cedník.

Při porovnání průměrů okrajů hrnců a průměrů okrajů pokliček se podařilo spárovat pět hrnců a pokliček, které na sebe fyzicky sedí. Vzhledem k jednotné typologii, technologickým vlastnostem, výzdobě a dataci určující naprostou většinu

nálezů do první poloviny 15. a do poloviny 15. století (graf 15) je pravděpodobné, že se jednalo o jednu sadu hrnců. Díky určení čtyř částí nádob jako dna lze určit minimální počet nádob, zastoupených v keramickém souboru pocházejícím ze studny, na čtrnáct zástupců.

Graf 15: Celkový poměr datace (Hrnce, pokličky a části nádob).

14.2. Příslušníci nižší šlechty v období vrcholného a pozdního středověku

Slovo šlechta se objevilo ve staročeské slovní zásobě přejmutím starohornoněmeckého *slahta* nebo středohornoněmeckého *slahte*, což znamená rod, původ, kmen. Poprvé je toto slovo doloženo v písemných památkách v první polovině 14. století (Macek 1997, 9, 10).

Model feudální společnosti, jak je znám dnes, vznikl ve 12. a 13. století. K jeho stabilizaci došlo ve století 14. Půda, která dříve byla v majetkovém držení knížete, byla rozdělena na feudální panství z donace knížete, nebo uzurpací jeho majetku. Do 12. století sídlila aristokracie na knížecích hradech. Prestiž i bohatství se odvíjely od postavení ve dvorském úřadě. V souvislosti s první fází vnitřní kolonizace se začíná ve druhé polovině 12. století počet šlechticů na vesnicích zvětšovat. Předpokladem šlechtictví v počátcích byl osobní vztah k panovníkovi (Petráň 1985, 245, 246).

14.3. Význam Horní kestřanské tvrze

Z roku 1243 pochází první písemná zmínka v listině krále Václava I. o 8 kilometrů vzdáleném městě Písek. V zájmu upevnění moci Přemyslovců v jižních Čechách věnoval výstavbě Písku pozornost český král Přemysl Otakar II. (<http://www.icpisek.cz/docs/cz/historie.xml>). Dále zde byl Přemyslem Otakarem II. založen hrad Myšenec, o němž první písemná zmínka pochází z roku 1273 (*Durdík – Sušický 2002, 81*). Královského založení je zde i Protivín a Orlík. V okolí Písku a těchto hradů byla budována manská soustava (*Durdík – Kašička – Nechvátal 1995, 201*). Jedná se o systém územních a organizačních jednotek, navazujících na hradskou soustavu (*Žemlička, 46*). Budování manské soustavy v okolí těchto sídel pomohlo v dřívě založených a v nově zakládaných osadách ke vzniku většího množství manských dvorců, z nichž některé, nebo jen jejich části, mohly dosáhnout opevněné podoby. Mezi takto vzniklá šlechtická sídla patří i jádro Horní tvrze v Kestřanech (*Durdík – Kašička – Nechvátal 1995, 201, 258*).

Účelem manského systému bylo vytvořit v okolí hradu okruh drobných tvrzí, které měli majitelé v zástavním držení. Leníci byli povinni vůči hradu vykonávat přesně vymezené povinnosti. Jednalo se především o služby vojenského charakteru (*Svoboda a kol. 1998, 8*). Příslušnost kestřanských tvrzí k manskému systému je doložena i tím, že vlastnicko - uživatelské převody jednotlivých tvrzí nebyly zapisovány do desek zemských, nýbrž do desek dvorských či městských (*Toman 1973, 8*).

Kestřanské sídlo mělo stejně jako každé jiné panské sídlo několik základních funkcí. Mezi nejdůležitější funkce patřila funkce obranná. Panské sídlo, tvrz, mělo za úkol především poskytovat svému majiteli a jeho rodině bezpečné útočiště v obdobích, kdy tomu bylo zapotřebí. Ať už se jednalo o válečné konflikty, drobné sousedské potyčky, krizové okamžiky společenského vývoje, loupeživé výpravy a podobně. Nedá se však předpokládat, že tvrze byly podobnými pevnostními útvary jako hrady. Tvrze mohly poskytovat majiteli a jeho rodině nejnutnější ochranu v nebezpečném období. Až na některé výjimky se nedalo považovat tvrze, v porovnání s opevněním hradů a měst, za vojensky plnohodnotné (*Svoboda a kol. 1998, 7*).

Druhá významná funkce tvrze byla funkce obytná. Obytné prostory v patrech věží či paláců jsou připomínané hmotnými doklady (*Kašička 1990, 191*). Venkovské

sídlo mělo za úkol poskytnout svému majiteli v rámci daných možností co možná nejlepší podmínky k životu. Ne všechny tvrze však sloužily tak jako Kestřany k trvalému pobytu jejich majitele. Mohly být využívány jen sezónně. Tak tomu bylo, vystavěli-li si tvrz měšťané nebo církevní instituce. Docházelo zde také k uschování nejcennějších věcí majitele (peněz, úrody a podobně). Vlastní útočiště poskytovala tvrz pouze v případě nějakého ohrožení (*Svoboda a kol., 1998, 7*). Denní život dřívějších majitelů tvrzí je dokreslen nálezy zlomků keramiky, skleněných pohárů, cínového nádobí, korbelů, dlaždic, kachlů, držáků loučí, kahanců a jiných nádob a domácích potřeb. Některé nálezy mohou pocházet z dovozu (*Kašička 1990, 194, 195*).

Neméně významné byly i další funkce. Tvrze tvořily přirozené centrum malého šlechtického statku, ze kterého docházelo k organizování hospodářského života sídla. Bylo-li sídlo místem trvalého bydliště majitelů, stávalo se společenským centrem přilehlého okolí. V tom okamžiku hrála důležitou roli stavební podoba tvrze. Zejména pak její výtvarná a celkově umělecká stránka. Tvrze pak společně s církevními stavbami tvořily nejvýznamnější stavby vesnické zástavby. Výtvarný charakter tvrze spolu s monumentálností pak zvýrazňoval nadřazenost společenského postavení svých majitelů a reprezentoval jejich majetkové poměry (*Svoboda a kol. 1998, 7*).

15. Závěr

Cíle stanovené na začátku práce byly splněny. Jedním z cílů bylo shrnout archeologické poznatky a podat přehled o výzkumech provedených na Horní Kestřanské tvrzi. V nadcházejících letech zde proběhnou další archeologické výzkumy pod vedením společnosti Archaia Brno o.p.s., které přispějí k bližšímu poznání této tvrze. Pozornost bude věnována i materiálům, které byly získány při dřívějších archeologických akcích a dosud nebyly zpracovány.

Soubor tvrzí nacházejících se v Kestřanech u Písku, jehož součástí je i Horní tvrz, je v dochované historické stavební produkci tohoto druhu u nás zcela výjimečný. Jedinečnost lokality spočívá především v dochovaném historickém organismu s cennými doklady postupného narůstání od 13. století po nedávnou minulost (*Kašička 1987, 331*). Horní kestřanská tvrz podává svědectví o její postupné výstavbě, která je znát na budovách tvořících vnitřní zástavbu.

Prezentována byla historie kestřanských tvrzí, bylo podáno vysvětlení vzniku unikátního souboru tří tvrzí (dnes dvou tvrzí a jednoho renesančního zámku) na prostoru 2,5 hektaru. Vzdálenost jednotlivých sídel nepřesahuje 60 metrů.

Příspěvek k životní úrovni příslušníků nižší šlechty byl podán prostřednictvím evidence a analýzy užitkové keramiky pocházející ze studny na tvrzi. Celkem soubor obsahoval 759 keramických střepů, z nichž 577 (76 %) se podařilo slepit a blíže určit. Byly vytvořeny tabulky, zachycující sledované vlastnosti jednotlivých částí. Na základě jejich analýzy a vzájemné komparace bylo možné usoudit, že minimální počet hrnců v souboru byl čtrnáct. Ty mohly být, na základě porovnání datace (nejčastěji první polovina 15. století a polovina 15. století) a výzdoby, součástí jedné sady.

16. Seznam použitých zkratek:

V tomto seznamu se nachází i zkratky použité v tabulkách (tab č. 1 – 7.). Zde bylo zkracování slov nezbytné kvůli převedení jednotlivých tabulek z programu Microsoft Office Excel 2007 do následné tištěné podoby.

č. – číslo

d. – doba

ev. č. – evidenční číslo

frag. – fragment

hrad. – hradištní

inv. č. – inventární číslo

kon. – konec

nej. – největší

o.p.s. – obecně prospěšná společnost

obr. – obrázek

okr. – okraj

pov. – povrch

pozn. – poznámka

PPZAV – program podpory záchranných archeologických výzkumů

prům. – průměr

stol. – století

tzv. – tak zvané

viz. – vizte (slovo se již dnes nepoužívá)

zlom. – zlomek

17. Seznam grafů

Graf 1: Poměr slepené a neslepené keramiky.

Graf 2: Poměr lesklého a nelesklého povrchu u keramických zlomků.

Graf 3: Hrnce - počet fragmentů.

Graf 4: Dna celých nádob.

Graf 5: Poměr výzdoby hrnců

Graf 6: Výška nádob.

Graf 7: Objem hrnců (hodnoty jsou udány v litrech).

Graf 8: Stupeň zachování pokliček.

Graf 9: Poměr částí nádob.

Graf 10: Datace částí nádob - poměr zástupců.

Graf 11: Části nádob - síla střepu.

Graf 12: Poměr typů okrajů u částí nádob.

Graf 13: Poměr částí nádob u keramických zlomků.

Graf 14: Poměr zastoupení sledovaných datací u nádob a jejich částí.

Graf 15: Celkový poměr datace (hrnce, pokličky a části nádob).

18. Seznam tabulek

Tabulka 1: Hrnce 1.

Tabulka 2: Hrnce 2. (objem je udáván v litrech, délky jsou udány v centimetrech).

Tabulka 3: Pokličky 1.

Tabulka 4: Pokličky 2 (délky jsou udány v centimetrech).

Tabulka 5: Části nádob 1.

Tabulka 6: Části nádob 2 (délky jsou udány v centimetrech).

Tabulka 7: Keramické zlomky (délky jsou udány v centimetrech).

19. Seznam obrázků

Obr. 1: Družicový snímek Písek – Kestřany. Vytvořeno pomocí programu Google Earth.

Obr. 2 Družicový snímek areálu kestřanských tvrzí. Vytvořeno pomocí programu Google Earth.

Obr. 3: Horní kestřanská tvrz.

Převzato z <http://www.kestrany.cz/index.php/stavebne-historicky-pruzkum>.
[citováno 6. 5. 2015 19:00].

Obr. 4: Půdorys Horní tvrže

Převzato z <http://www.kestrany.cz/index.php/archeologie>
[citováno 6. 5. 2015 19:00].

Obr. 5: Půdorys sklepů s vyznačením jednotlivých místností

Převzato z <http://www.kestrany.cz/index.php/stavebne-historicky-pruzkum>.
[citováno 6. 5. 2015 19:01].

Obr. 6: Půdorys přízemí s vyznačením jednotlivých místností

Převzato z <http://www.kestrany.cz/index.php/stavebne-historicky-pruzkum>.
[citováno 6. 5. 2015 19:02].

Obr. 7: Půdorys 1. patra s vyznačením jednotlivých místností

Převzato z <http://www.kestrany.cz/index.php/stavebne-historicky-pruzkum>.
[citováno 6. 5. 2015 19:02].

Obr. 8: Půdorys 2. patra s vyznačením jednotlivých místností

Převzato z <http://www.kestrany.cz/index.php/stavebne-historicky-pruzkum>.
[citováno 6. 5. 2015 19:02].

Obr. 9: Mapa znázorňující tvrže v okolí Kestřan na Písecku.

Převzato z *Durdík, T.-Kašička, F. - Nechvátal, B. 1995.*

Obr. 10: Výzdoba typu A. Linie radélkové výzdoby v podobě obloučků.

Obr. 11: Výzdoba typu A. Linie radélkové výzdoby v podobě obloučků.

Obr. 12: Výzdoba typu B. Rytá linie lemující výzdobu.

Obr. 13: Výzdoba typu B. Rytá linie lemující výzdobu.

Obr. 14: Výzdoba typu C. Linie radélkové výzdoby v podobě oválů.

Obr. 15: Výzdoba typu C. Linie radélkové výzdoby v podobě oválů.

Obr 16: Výzdoba typu D. Linie radélkové výzdoby v podobě svislých obdélníků.

Obr. 17: typu D. Linie radélkové výzdoby v podobě svislých obdélníků.

Obr. 18: Inv. č. A1766.

Obr. 19: Inv. č. A 1789.

Obr. 20: Inv. č. A 1765.

Obr 21: Inv. č. A 1769.

Obr. 22: Pokličky A 1761, A 1763 a A 1760.

Obr. 22: Studna - nákres (*Koppová 1972a, 5*).

20. Použitá literatura

Bauer, J. 2004: Vládci českých zemí, Historie panovnického trůnu Čech a Moravy. Praha.

Beranová, M. – Lutovský, M. 2009: Slované v Čechách. Archeologie 6. – 12. století. Praha.

Boháčová, I. 1993: Několik poznámek ke studiu (raně) středověké keramiky, Archeologické rozhledy XLV, 508 – 518.

Bůžek, V. 2002: Věk urozených. Šlechta v českých zemích na prahu novověku. Praha – Litomyšl.

Čapek, L. – Čeláková, M. – Říha, J. 2013: Středověká keramika z Českých Budějovic a možnosti jejího archeometrického studia, Archeologica historica 38/2, 525 – 542.

Drda, M. – Krajč, R. 1983: K metodice třídění středověké keramiky na Tábořsku, Archeologia Historica 8, 175 – 187.

Durdík, T – Sušický, V. 2002: Zříceniny hradů, tvrzí a zámků., jižní Čechy Praha.

Durdík, T. 1978: Nástin vývoje českých hradů 12. – 13. stol., Archeologia Historica 3, 41 - 52.

Durdík, T. 1984: České hrady. Praha.

Durdík, T. 2006: Staré Kestřany, okr. Písek, Výzkumy v Čechách, 193.

Durdík, T. – Kašička, F. – Nechvátal, B. 1995: Hrady, hrádky a tvrze na Písecku. Písek.

Ehrich-Pleslová, R. W. 1968: Homolka, An Eneolithic Site in Bohemia. Praha.

Eisner, J. 1966: Rukověť slovanské archeologie. Počátky Slovanů a jejich kultury. Praha.

Filip, J. 1978: Keltská opevnění jako ukazatel a odraz historického vývoje a struktury keltské společnosti, Archeologické rozhledy XXX, 420 – 432.

Fröhlich, J. 1997: Písecko v zrcadle archeologie. Písek.

Furmánek, V. – Vladár, J. 1983: Opevněné osady doby bronzové na Slovensku, Archeologické rozhledy XXXV, 3 – 13.

Halada, J. 1993: Lexikon české šlechty II, Erby, fakta, osobnosti, sídla a zajímavosti. Praha.

Hásek, I. 1978: Hrazené osady větéřovského horizontu v Čechách, Časopis Národního muzea CXLIV, 105 – 118.

Hosák L. 1959: Historický místopis střední a severní Moravy. Olomouc.

Chlupáč, I – Brzobohatý, R. – Kovanda, – J. Stráník, Z. 2011: Geologická minulost České republiky. Praha.

Chotěbor, P. 1983: Příspěvek ke studiu stavební podoby tvrzí, Archeologia historica 9, 513 – 520.

Chotěbor, P. 1989: Nejstarší období výstavby českých tvrzí (do pol. 14. stol), Archeologia Historica 14, 257 – 269.

Chotěbor, P. 1992: Tvrze v ikonografických pramenech, Archeologia historica 17, 177 – 187.

Kabát, J. 1955: Opevnění otomanské osady v Barci, Archeologické rozhledy VII, 742 – 746, 760.

Kalina, P. 2009: Benedikt Ried a počátky záalpské renesance. Praha.

Kašička, F. – Nechvátal, B. 1986: Tvrze a hrádky na Strakonicku. Strakonice.

Kašička, F. 1985: Hospodářské zázemí feudálních sídel ve středních Čechách, Archeologia historica 10, 57 – 65.

Kašička, F. 1987: Soubor tří feudálních sídel a dvorce v Kestřanech u Písku. Archeologia historica 12, 331 – 344.

Kašička, F. 1990: Život na středověké a renesanční tvrzi (ve světle hmotných a písemných pramenů), Archeologia historica 15, 191 – 199.

Kašička, F. 1991: Život na středověké a renesanční tvrzi, Archeologia historica 15, 191 – 199.

Koblasa, P. - Kovář, D. 2003: Panská sídla jižních Čech, 443 hradů, zámků a tvrzí. České Budějovice.

- Koppová, E. 1972: Staré Kestřany, okr. Písek, Výzkumy v Čechách, 1973, 154, 155.*
- Koppová, E. 1972a: Zpráva o výzkumu nálezu, Prácheňské muzeum čís. přír. 271/73, Písek.*
- Koppová, E. 1973: Zpráva o výzkumu nálezu, Prácheňské muzeum čís. přír. 272/73, Písek.*
- Kudrnáč, J. 1973: Vojenský tábor z doby husitských válek v Klučově, Památky archeologické LXIV, 105 – 142.*
- Lutovský, M. 2011: Jižní Čechy v raném středověku. Slovanské osídlení mezi Práchní a Chýnovem. Příbram.*
- Macek, J. 1997: Česká středověká šlechta, Praha.*
- Macháček, J. 2001: Studie k velkomoravské keramice. Metody, analýzy a syntézy, modely. Brno.*
- Meduna, P. 1998: O chronologii raně středověké keramiky, Archeologické rozhledy L, 116 – 122.*
- Menclová, D. 1972: České hrady, Díl druhý. Praha.*
- Menclová, D. 1972: České hrady. Díl první. Praha.*
- Měřínský, Z. 2002: České země od příchodu Slovanů po Velkou Moravu I.. Praha.*
- Michálek, J – Fröhlich, J., 1969: Staré Kestřany, o. Písek, Výzkumy v Čechách, 150.*
- Musil, F. 2006: Úvod do kastelologie – 1. část. Hradec Králové.*

- Nekuda, V. – Reichertová, K. 1968: Středověká keramika v Čechách a na Moravě. Brno.*
- Niederle, L. 1925: Život starých Slovanů III-2. Praha.*
- Patouš, K. 1975: Statický posudek valu opevnění výšinného sídliště ve Hlinsku u Lipníku, Archeologické rozhledy XXVII, 371 – 374.*
- Pavelčík, J. 1972: Výšinná osada lidu s kanelovanou keramikou v Hlinsku u Lipníka, Archeologické rozhledy XXIV, 163 – 163.*
- Petráň, J. 1985: Dějiny hmotné kultury I/1. Praha.*
- Pieta, K. 1973: Halštatské výšinné sídliska v Liptově, Archeologické rozhledy XXXV, 39 - 49, 119.*
- Pinkava, V. 1927: Hrady, zámky a tvrze moravské. Olomouc - Brno.*
- Plaček, B. 2008: Ke vztahu sídel nižší šlechty a jejich hospodářského zázemí, Archeologia historica 33, 209 – 220.*
- Plaček, M. 1996: Hrady a zámky na Moravě a ve Slezsku. Praha.*
- Plaček, M. 1996: Hrady a zámky na Moravě a ve Slezsku. Praha.*
- Pleslová, E. 1972: Funkce příkopů na sídlišti KNP v Makotřasích, okr. Kladno Archeologické rozhledy XXIV, 269 – 277.*
- Poláček, L. 1995: Altes Gliederungssystem der Mikulčicer Keramik. In: Poláček, L. (Hrsg): Schlawische Keramik in Mitteleuropa vom 8. bis zum 11. Jahrhundert – Terminologie und Beschreibung, 131 – 195. Brno.*
- Poulik, J. 1975: Mikulčice. Praha.*

Ruckl, Š. – Havrda, J. – Tryml, M. 2007: Renesanční jímka z pražské Malé Strany, Studies in Post-Medieval Archeology 2, 361 – 382.

Runciman, S. 2003: Pád Cařihradu. Praha.

Salač, V. 1998: Keramika jako archeologický pramen, Archeologické rozhledy L, 7 – 15.

Sedláček, A. 1890: Hrady, zámky a tvrze království Českého. 7. díl. Písecko. Praha.

SHP 1974: Staré Kestřany – Horní tvrz okres Písek. Praha.

Sklenář, K. 2005: Bibliografický slovník Českých, Moravských a Slezských archeologů. Praha.

Spurný, F. a kol. 1983: Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha.

Staňa, Č. 1995: Die slawische Keramik zur Zeit der Entstehung slawischen Staaten. In: Poláček, L. (Hrsg): Schlawische keramik in Mitteleuropa com 8. bis zum 11. Jahrhundert - Terminologie und Beschreibung, 79 – 84 Brno.

Svoboda, L. a kol. 1998: Encyklopedie českých tvrzí, I. díl. Praha.

Svoboda, L. a kol. 2000: Encyklopedie českých tvrzí, II. Díl. Praha.

Svoboda, L. a kol. 2005: Encyklopedie českých tvrzí, III. díl. Praha.

Šaldová, V. 1977: Sociálně ekonomické podmínky vzniku a funkce hradišť z pozdní doby bronzové v západních Čechách, Památky archeologické LXVIII, 117 – 163.

Šolle, M. 1973: Die Funktion der Slawischen Wallanlagen, v: Velká Morava a feudální společnost v 9. – 13. stol., 286 – 288.

Štěpánek, M. 1965: Opevněná sídliště 8. – 12. století ve střední Evropě. Praha.

Teichová, A. a kol., 1968: Dějiny středověku II. Praha.

Točík, A. 1981: Nitranský Hrádok. Zámeček. Bronzezeitliche befestigte Ansiedlung der Mad'arovce-Kultur. Bd. I – II. Nitra.

Toman, J. 1973: Záchrana kestránských tvrzí, Výběr, 7, 8.

Tomášek, M. 1995: Atlas půd České republiky. Praha.

Tomková, K. 1993: Ke studiu raně středověké keramiky, Archeologické rozhledy XLV, 113 - 126.

Unger, J. 1994: Koválov. Šlechtické sídlo z 13. století na jižní Moravě. Brno.

Vencl, S. 1983: K problematice fortifikací v archeologii, Archeologické rozhledy 35, 284 – 315.

Vignatiová, J. 1971: K otázkám obrany a údržby velkomoravských valů, SPFFBU E 16, 199 – 204.

Vladár, J. 1973: Osteuropäische und Mediterrane Einflüsse im Gebiet der Slowakei Während der Bronzezeit, SIA 21, 253 – 357.

Vlček, V. (ed.) 1984: Zeměpisný lexikon ČSR. Praha.

Žemlička, J. 2007: Čechy v době knížecí (1034 – 1198). Praha.

Internetové zdroje

http://www.academia.edu/7605231/Vyu%C5%BEit%C3%AD_nedestruktivn%C3%AD_ch_metod_p%C5%99i_systematick%C3%A9m_z%C3%A1chrann%C3%A9m_archeologick%C3%A9m_v%C3%BDzkumu_Horn%C3%AD_tvrze_v_Kest%C5%99anech
[citováno 3. 3. 2015 23:13].

http://www.archaiabrno.org/home_cs/?acc=zapisnicek&blog_id=238 [citováno 25.4.2014 15:16].

http://www.archaiabrno.org/home_cs/?acc=zapisnicek&blog_id=404 [citováno 25.4.2014 15:20].

http://www.archaiabrno.org/home_cs/?acc=zapisnicek&blog_id=416 [citováno 25.4.2014 15:40].

http://www.archaiabrno.org/home_cs/?acc=zapisnicek&blog_id=582&blog_date=2013-08-06. [citováno 25.4.2014 16:30].

http://www.archaiabrno.org/home_cs/?acc=zapisnicek&blog_id=63 [citováno 25.4.2014 14:59].

http://www.archaijih.cz/2veda_vyzkum.html [citováno 25. 4. 2014 14:35].

<http://www.kestrany.cz/> [citováno 25.4.2014 16: 34].

<http://www.kestrany.cz/index.php/archeologie> [citováno 13.4.2014 22: 35].

<http://www.obec.cz/kestrany/549487/> [citováno 11. 4. 2014 22: 35].

<http://www.icpisek.cz/docs/cz/historie.xml> [citováno 13. 4. 2014 14: 56].

21. Přílohy

Fotodokumentace keramického souboru je součástí elektronické přílohy.

21. 1. Tabulky

Tabulky byly vytvořeny autorem práce.

Inv. Č	Tělo	Stup. zachování	Stav	Počet frag.	Struktura povrchu	Barva povrchu	Grafit	Datace	Funkční doplňky
A 1788	Vejcité	Celá nádoba	LS	34	Jemná	Tmavošedá	ne	1. pol. 15. stol.	Ucho - 3 svislé rýhy, okraj výduť
A 1767	Vejcité	Celá nádoba	LS	59	Jemná	Šedá	ne	Pol. 15. stol.	Ucho - 2 svislá žebra, u kořene důlek po otisku prstu
A 1789	Vejcité	Celá nádoba	LS	39	Jemná	Tmavošedá	ne	1. pol. 15. stol.	Ucho - 2 svislé žlábký
A 1765	Vejcité	Celá nádoba	LS	35	Jemná	Šedá	ne	Pol. 15. stol.	xxx
A 1766	Vejcité	Celá nádoba	LS	34	Jemná	Šedá	ne	Pol. 15. stol.	Díry ve dně
A 1768	Vejcité	Celá nádoba	LS	34	Jemná	Šedohnědá	ne	Pol. 15. stol.	xxx
A 1769	Vejcité	Celá nádoba	LS	19	Jemná	Tmavošedá	ne	Pol. 15. stol.	Ucho - 1 svislé žebro, na výduť otisk prstu
A 1770	Vejcité	Celá nádoba	LS	10	Jemná	Šedohnědá	ne	Pol. 15. stol.	xxx
A 1790	Vejcité	Celá nádoba	LS	55	Jemná	Tmavošedá	ne	1. pol. 15. stol.	Ucho
A 1787	Vejcité	Celá nádoba	LS	27	Jemná	Šedá	ne	1. pol. 15. stol.	Ucho páskové, svisle prožlabené

Tabulka 1: Hrnce 1.

Inv. Č	Typy okrajů	Výzdoba	Dno	Objem	Výška	Dno - nej. výduť	Nej. výduť - hrdlo	Hrdlo - okraj	Prům. okraje	Prům. hrdla	Prům. výduť	Prům. dna
A 1788	Zesílený, Ovalený	A3;B1	Seřiznuté	5,6	22,5	15,7	6,1	1,1	17,5	15,6	21,1	10,9
A 1767	Zesílený, Ovalený	A3;B1	Seřiznuté	2,1	23,7	16,3	6,2	1,2	18,1	15,7	22,4	12,2
A 1789	Zesílený, Ovalený, Podříznutý	A3;B1	Seřiznuté	7,8	26,8	17,9	7,5	1,4	20,2	18,1	24,9	13,1
A 1765	Zesílený, Ovalený, Podříznutý	B2;D1;B1	Seřiznuté	6,7	25,6	18,2	5,5	1,8	19,5	17,4	26,5	13,1
A 1766	Zesílený, Ovalený, Podříznutý	A4;B1	Díry	5,6	23	15,8	5,7	1,5	19,3	17,1	23,2	12,3
A 1768	Vytažený	C1	Seřiznuté	2	17	11,5	4,5	1	13,4	11,5	16,8	8,5
A 1769	Vytažený	B1;C1	xxx	2,2	16,6	11,5	3,9	1,2	14,1	12,2	17,4	8,6
A 1770	Vytažený	B1;A1;B1	xxx	1,1	12,5	8,4	3	1,1	11,8	10,3	14,1	7
A 1790	Zesílený, Ovalený	A4;B1	Seřiznuté	9,1	28,4	22,1	5,5	1,8	21	18,1	26,4	13,5
A 1787	Zesílený, Ovalený, Podříznutý	C1;B1	Seřiznuté	4,6	17	11,2	4,1	1,7	13,3	11,6	17	9,2

Tabulka 2: Hrnce 2. (objem je udáván v litrech, délky jsou udány v centimetrech).

Inv. Č	Stupeň zachování	Stav	Počet fragmentů	Knoflík	Struktura povrchu	Barva	Grafit	Datace
A 1761	Torzo	LS	9	Terčový	Jemná	Šedá / hnědá	Ne	1.pol.15.stol.
A 1763	Celá	L	10	Terčový	Jemná	Šedá	Ne	1.pol.15.stol.
A 1779	Torzo	LS	4	Terčový	Jemná	Šedá	Ne	1.pol.15.stol.
A 1764	Torzo	LS	2	Terčový	Jemná	Šedá	Ne	1.pol.15.stol.
A 1796	Torzo	LS	4	Terčový	Jemná	Šedá	Ne	1.pol.15.stol.
A 1760	Celá	L	5	Terčový	Jemná	Šedá	Ne	1.pol.15.stol.
A 1762	Torzo	LS	2	Terčový	Jemná	Šedá	Ne	1.pol.15.stol.
A 1778	Torzo	LS	3	Terčový	Jemná	Šedá	Ne	Pol. 15. stol.
A 1799	Torzo okraje	L	2	xxx	Jemná	Světle šedý	Ne	1.pol.15.stol.
A 1809	Střep okraje	xxx	1	xxx	Jemná	Světle šedý	Ne	1.pol.15.stol.

Tabulka 3: Pokličky 1.

Inv. Č	Výzdoba	Síla	Prům. okr.	Prům. krčku	Prům. knoflíčku	Rozměry	Pozn.
A 1761	6 linek po obvodu těla	0,6	16,7	2,7 x 2,2	3,8 x 3	xxx	xxx
A 1763	4 linky po obvodu těla	0,7	16,3	2,6	3,8	xxx	xxx
A 1779	Na výduti soustředné rýhy	0,4	xxx	3,2	4,9	xxx	xxx
A 1764	Na výduti soustředné rýhy	0,65	20,4	3,4	4,4 x 4,2	xxx	xxx
A 1796	xxx	0,65	17,5	2,5	3,9 x 3,8	xxx	xxx
A 1760	xxx	0,65	16,2	2,5	3,8 x 3,2	xxx	Provrtaný knoflík
A 1762	Obvodové rýhy	xxx	19,2	2,8 x 3,3	4,2 x 3,1	xxx	xxx
A 1778	Na výduti soustředné rýhy	0,4	xxx	2,6	3	xxx	xxx
A 1799	Soustředné rýhy	0,4	xxx	xxx	xxx	10,67 x 7,4	xxx
A 1809	xxx	0,7	xxx	xxx	xxx	9,14 x 3,5	xxx

Tabulka 4: Pokličky 2 (délky jsou udány v centimetrech).

Inv. Č	Typ	Část	Stav	Výzdoba	Počet frag.	Struktura povrchu	barva	Grafit	Datace
A 1801	Nádoba	Torzo horní č.	L	A3;B1	3	Jemná	Světle šedá	Ne	1. pol. 15. stol.
A 1800	Nádoba	Torzo horní č.	L	A4;B1	4	Jemná	Šedá	Ne	1. pol. 15. stol.
A 1798	Nádoba	Torzo horní č.	L	xxx	3	Jemná	Tmavošedá	Ne	Pol. 15. stol.
A 1803	Nádoba	Střep výduť	xxx	B2;A1	1	Jemná	Světle šedá	Ne	1. pol. 15. stol.
A 1805	Nádoba	Střep horní č.	xxx	B2	1	Jemná	Tmavošedá, lesklá	Ne	1. pol. 15. stol.
A 1806	Nádoba	Střep tělo	xxx	B3	1	Jemná	Světle šedá	Ne	1. pol. 15. stol.
A 1807	Nádoba	Střep dna	xxx	xxx	1	Jemná	Světle šedá	Ne	1. pol. 15. stol.
A 1804	Nádoba	Střep horní č.	xxx	xxx	1	Jemná	Šedá	Ne	Kon. 14. stol.
A 1808	Nádoba	Střep výduť	xxx	xxx	1	Jemná	Světle šedá	Ne	1. pol. 15. stol.
A 1802	Nádoba	Střep okraje	xxx	B;A1	1	Jemná	Světle šedá	Ne	1. pol. 15. stol.
A 1814	Nádoba	Střep tělo	xxx	A1	1	Jemná	Světle šedá	Ne	1. pol. 15. stol.
A 1813	Nádoba	Střep tělo	xxx	A3;B1	1	Jemná	Tmavošedá	Ne	1. pol. 15. stol.
A 1812	Nádoba	Střep	xxx	B1;A1	1	Jemná	Tmavošedá	Ne	1. pol. 15. stol.
A 1816	Nádoba	Střep	xxx	B1;A1	1	Jemná	Šedá/ Hnědošedá	Ne	Pozd. d. hrad.
A 1815	Nádoba	Střep	L	A3;B1	2	Jemná	Šedá	Ne	1. pol. 15. stol.
A 1811	Nádoba	Střep okraje	xxx	B2	1	Jemná	Šedá/ Světle šedá	Ne	15. stol.
A 1810	Nádoba	Střep dna	L	xxx	2	Jemná	Šedá	Ne	1. pol. 15. stol.
A 1771	Nádoba	Torzo horní č.	LS	A1	8	Jemná	Šedá	Ne	Pol. 15. stol.
A 1776	Nádoba	Torzo výduť	LS	B3	9	Jemná	Šedá, tmavošedá	Ne	Pol. 15. stol.
A 1775	Nádoba	Torzo spodní č.	LS	xxx	13	Jemná	Šedá	Ne	Pol. 15. stol.
A 1774	Nádoba	Torzo spodní č.	LS	xxx	6	Jemná	Tmavošedá	Ne	Pol. 15. stol.
A 1773	Nádoba	Torzo okraje	LS	A3;B3	13	Jemná	Šedá	Ne	Pol. 15. stol.
A 1791	Nádoba	Torzo dna	L	xxx	11	Jemná	Šedá	Ne	1. pol. 15. stol.
A 1772	Nádoba	Torzo horní č.	L	A1	10	Jemná	Šedá	Ne	Pol. 15. stol.

A 1777	Nádoba	Torzo spodní č.	LS	xxx	21	Hrubý	Šedá	Ne	Pol. 15. stol.
A 1792	Nádoba	Torzo okraje	LS	A2;B1	19	Jemná	Tmavošedá	Ne	1. pol. 15. stol.
A 1773	Hrniec	Torzo dna	LS	A3	13	Jemná	Šedá	Ne	Pol. 15. stol.

Tabulka 5: Části nádob 1.

Inv. Č	Rozměry	Síla zlom.	Hrdlo - okraj	Typ okraje	Pozn.
A 1801	11,36 x 4,84	0,27	1,27	Zesílený, Ovalený, Podříznutý	xxx
A 1800	17,6 x 6,54	0,3	1,3	Zesílený, Ovalený	xxx
A 1798	11,24 x 6,34	0,48	1,23	Zesílený, Ovalený	xxx
A 1803	6,1 x 3,95	0,3	xxx	xxx	xxx
A 1805	6,5 x 4,6	0,33	0,97	Zesílený, Ovalený	xxx
A 1806	6 x 4,33	0,42	xxx	xxx	xxx
A 1807	5,71 x 3,52	0,33	xxx	xxx	xxx
A 1804	6,32 x 3, 77	0,2	1,22	Zesílený, Ovalený, Podříznutý	xxx
A 1808	4,2 x 4,1	0,3	xxx	xxx	xxx
A 1802	7,15 x 2,7	0,24	0,96	Zesílený, Ovalený	xxx
A 1814	5,1 x 2,3	0,26	xxx	xxx	xxx
A 1813	3,5 x 3	0,3	xxx	xxx	xxx
A 1812	3,46 x 2,8	0,4	xxx	xxx	xxx
A 1816	4 x 3,6	0,7	xxx	xxx	xxx
A 1815	4,3 x 2,55	0,3	xxx	xxx	xxx
A 1811	2,5 x 2,45	0,6	xxx	Mírně vytažený	xxx
A 1810	9 x 2,9 x 3,5	0,6	xxx	xxx	Dno seříznuté
A 1771	12,4 x 7,6	0,3	0,97	Hraněný	Ucho - 2 svislé rýhy
A 1776	17 x 23,5	0,4	xxx	xxx	xxx
A 1775	12,5 x 7,5	0,25	xxx	xxx	Dno seříznuté
A 1774	11,7 x 7	0,35	xxx	xxx	Dno seříznuté
A 1773	13,4 x 11,9	0,43	1,2	Zesílený, Ovalený	xxx
A 1791	xxx	0,33	xxx	xxx	Dno seříznuté (8,25)
A 1772	14,4 x 22	0,35	1,4	Hraněný, Podříznutý	xxx
A 1777	13,4 x 24,4	0,3	xxx	xxx	Dno seříznuté (13,6)
A 1792	výška - 21,5	0,3	1,4	Zesílený, Ovalený	Ucho - páskové, 3 svislé žlábký, Nej. výduť - hrdlo (6,1)
A 1773	13,4 x 11,9	0,43	1,2	Zesílený, Ovalený	xxx

Tabulka 6: Části nádob 2 (délky jsou udány v centimetrech).

Ev. č.	Část	Počet	Rozměry	Síla zlom.	Struktura pov.	Barva	Gragit	Výzdoba	Datace
1	xxx	1	4,6 x 4,4	0,3	Jemná	Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
2	xxx	1	4,4 x 3,9	0,4	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
3	xxx	1	3,8 x 1,6	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
4	Výduť	1	7,35 x 5,3	0,4	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
5	Výduť	1	9,45 x 7,5	0,45	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
6	Výduť	1	8,8 x 6	0,3	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
7	xxx	1	4,7 x 3,9	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
8	xxx	2	6,76 x 4,6	0,3	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
9	Výduť	2	4,6 x 8,7	0,45	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
10	Výduť	3	7,44 x 3,54	0,4	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
11	xxx	1	3,5 x 2,8	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
12	xxx	1	3,6 x 2,6	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
13	Výduť	2	8 x 3,8	0,25	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
14	xxx	1	3,5 x 2,45	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
15	Okraj	1	3,9 x 2,8	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
16	Výduť	1	3,7 x 4,4	0,4	Jemná	Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
17	Výduť	1	4,7 x 4,7	0,35	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
18	Výduť	1	4,1 x 3,2	0,3	Jemná	Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
19	Výduť	1	4 x 5,6	0,4	Jemná	Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
20	Výduť	1	3,9 x 2,7	0,35	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
21	Výduť	1	6,35 x 3,5	0,45	Jemná	Šedá, lesklá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
22	Výduť	1	3,2 x 2,5	0,4	Jemná	Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
23	Výduť	1	3,24 x 4,55	0,3	Jemná	Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
24	Výduť	1	2,8 x 4,6	0,3	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
25	Výduť	1	4,16 x 4,3	0,4	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
26	Okraj dna	1	2,15 x 4,2	0,4	Jemná	Šedohnědá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
27	Výduť	2	5,6 x 2,8	0,6	Jemná	Tmavě šedá, lesklá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
28	Výduť	2	4,7 x 4,86	0,3	Jemná	Tmavě šedá/	Ne	Není	Pol. 15. stol.

						Světle hnědá			stol.
29	Výduť	1	2,45 x 4,1	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
30	Výduť	1	2,1 x 2,6	0,3	Jemná	Šedobílá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
31	Výduť	1	4,7 x 2,35	0,2	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
32	Výduť	1	2,2 x 3,6	0,3	Jemná	Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
33	Výduť	1	2,4 x 3,5	0,3	Jemná	Tmavě hnědá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
34	Okraj	1	1,5 x 2	0,3	Jemná	Tmavě šedá/ Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
35	Výduť	1	6,7 x 4,03	0,5	Jemná	Světle šedá, lesklá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
36	Výduť	1	4,1 x 4,7	0,3	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
37	Výduť	1	4,9 x 3,8	0,45	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
38	Výduť	1	4,07 x 3	0,4	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
39	Výduť	1	3,6 x 2,8	0,2	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
40	Výduť	1	3,1 x 1,97	0,17	Jemná	Tmavě šedá/ Šedobílá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
41	Výduť	1	2,9 x 6,66	0,2	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
42	xxx	1	3,2 x 2,45	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
43	Výduť	1	5,24 x 3,4	0,25	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
44	Výduť	1	4,66 x 3,2	0,25	Jemná	Šedá, lesklá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
45	Výduť	1	8,34 x 5,2	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
46	Výduť	1	1,5 x 3,5	0,2	Jemná	Šedá/ Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
47	Výduť	1	5,7 x 2,6	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
48	Výduť	1	3,9 x 3,4	0,3	Jemná	Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
49	Okraj	2	6,6 x 3,1	0,3	Jemná	Světle šedá, lesklá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
50	Výduť	1	3,35 x 3	0,26	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
51	Výduť	1	3,4 x 3,1	0,3	Jemná	Šedá/ Světle šedá, hnědá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
52	Výduť	1	4,9 x 2,2	0,4	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
53	Výduť	1	3,3 x 3,2	0,45	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
54	Výduť	1	6,7 x 2,3	0,3	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
55	Výduť	1	4 x 2,7	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
56	Výduť	1	4,5 x 3,2	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.

57	Výduť	1	4,35 x 2,7	0,35	Jemná	Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
58	Výduť	1	6,24 x 2,4	0,35	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
59	xxx	2	7,85 x 2,8	0,6	Jemná	Šedá/ Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
60	Výduť	1	4 x 1,95	0,4	Jemná	Světle šedá, lesklá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
61	Výduť	1	5,1 x 4	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
62	Výduť	1	3,2 x 2,7	0,35	Jemná	Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
63	Výduť	1	5,9 x 3,9	0,35	Jemná	Šedá/ Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
64	Výduť	1	2,22 x 3,6	0,3	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
65	Výduť	1	3,9 x 3,6	0,35	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
66	Výduť	1	4,1 x 4,45	0,45	Jemná	Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
67	Výduť	1	3,75 x 2,8	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
68	Výduť	1	5,55 x 2,8	0,2	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
69	Výduť	1	4,4 x 3,2	0,35	Jemná	Šedá/ Šedobílá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
70	Výduť	1	3,5 x 2,84	0,35	Jemná	Šedá/ Šedobílá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
71	Výduť	1	3,15 x 3,2	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
72	Výduť	1	2,5 x 2,35	0,3	Jemná	Šedobílá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
73	Výduť	1	2,8 x 2,78	0,35	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
74	Výduť	1	4,25 x 3	0,45	Jemná	Tmavě šedá/ Šedobílá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
75	Výduť	1	3,4 x 3,6	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
76	Výduť	1	3 x 2,6	0,35	Jemná	Šedá/ Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
77	Výduť	1	1,9 x 3	0,35	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
78	Výduť	1	4 x 2,1	0,25	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
79	Výduť	1	4,6 x 3,2	0,45	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
80	Výduť	1	4,3 x 3,85	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
81	Výduť	1	3,25 x 4,1	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
82	Výduť	1	3,6 x 3,25	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
83	Výduť	1	2,6 x 1,85	0,4	Jemná	Šedobílá/ Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
84	Výduť	1	3,2 x 1,8	0,4	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
85	Výduť	1	3,5 x 2,45	0,3	Jemná	Šedohnědá/	Ne	Není	Pol. 15. stol.

						Šedá			stol.
86	Výduť	1	4 x 3,35	0,25	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
87	Výduť	1	2,75 x 2	0,4	Jemná	Šedá/ Světle šedá, lesklá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
88	Výduť	1	3,2 x 3,1	0,4	Jemná	Světle šedá, lesklá/ Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
89	Výduť	1	2,55 x 2,9	0,25	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
90	Výduť	1	2,7 x 2,86	0,2	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
91	Výduť	1	3,25 x 2,7	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
92	Výduť	1	3,2 x 2	0,3	Jemná	Tmavě šedá/ Šedohnědá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
93	Výduť	1	3,8 x 3,3	0,2	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
94	Výduť	1	3,4 x 1,9	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
95	Výduť	1	2,5 x 2,2	0,4	Jemná	Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
96	Výduť	1	2,4 x 3,2	0,35	Jemná	Tmavě šedá/ Šedobílá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
97	Výduť	1	2,4 x 2,25	0,4	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
98	Výduť	1	3,5 x 2,3	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
99	Výduť	1	3,3 x 2,2	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
100	Výduť	1	2,4 x 2,5	0,3	Jemná	Světle šedá/ Světle šedá, lesklá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
101	Výduť	1	3,3 x 2,4	0,3	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
102	Výduť	1	1,9 x 2,8	0,5	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
103	Výduť	1	2,8 x 2,8	0,25	Jemná	Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
104	Výduť	1	4,2 x 1,8	0,35	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
105	Výduť	1	4,8 x 2,8	0,35	Jemná	Šedá/ Šedohnědá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
106	Výduť	1	2,3 x 2,9	0,3	Jemná	Šedá/ Světle hnědá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
107	Výduť	1	2,95 x 1,9	0,35	Jemná	Šedá/ Šedobílá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
108	Výduť	1	2,75 x 1,95	0,35	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
109	Výduť	1	3 x 3,6	0,25	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
110	Výduť	1	3,3 x 2,6	0,4	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
111	Výduť	1	3,1 x 3,3	0,4	Jemná	Šedá/ Šedohnědá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
112	Výduť	1	3,8 x 2,4	0,2	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.

113	Výduť	1	2,7 x 3,2	0,4	Jemná	Šedá/ Šedá, lesklá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
114	Výduť	1	3,9 x 2,9	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
115	Výduť	1	3,35 x 2,9	0,3	Jemná	Šedá/ Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
116	xxx	1	2,6 x 2,3	0,45	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
117	Výduť	1	2,5 x 2,1	0,3	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
118	Výduť	1	2,65 x 1,8	0,4	Jemná	Šedá/ Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
119	Výduť	1	2,6 x 2,65	0,35	Jemná	Tmavě šedá/ Šedohnědá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
120	Výduť	1	3,1 x 1,8	0,6	Jemná	Světle šedá/ Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
121	Výduť	1	2,9 x 2,25	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
122	Výduť	1	4,5 x 1,9	0,3	Jemná	Šedá/ Šedohnědá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
123	Výduť	1	2,1 x 2,6	0,35	Jemná	Šedá, lesklá/ Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
124	Výduť	1	2,5 x 2,1	0,25	Jemná	Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
125	Výduť	1	2,7 x 2,2	0,3	Jemná	Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
126	xxx	1	2,1 x 2	0,25	Jemná	Světle šedá/ Šedohnědá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
127	xxx	1	2,1 x 2	0,25	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
128	xxx	1	2 x 2,2	0,3	Jemná	Tmavě šedá/ Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
129	xxx	1	2,8 x 2,5	0,4	Jemná	Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
130	xxx	1	2,1 x 1,7	0,3	Jemná	Tmavě šedá, lesklá/ Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
131	xxx	1	2,4 x 1,4	0,35	Jemná	Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
132	xxx	1	2,1 x 2,4	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
133	xxx	1	2,35 x 2,1	0,3	Jemná	Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
134	xxx	1	2,89 x 2,6	0,45	Jemná	Světle šedá, lesklá/ Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
135	xxx	1	2,9 x 1,4	0,5	Jemná	Světle šedá, lesklá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
136	xxx	1	1,9 x 2,25	0,4	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
137	xxx	1	1,9 x 2	0,25	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
138	xxx	1	2,5 x 2,3	0,4	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
139	xxx	1	2,1 x 2,65	0,4	Jemná	Šedohnědá/ Šedobílá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
140	xxx	1	2,6 x 1,65	0,35	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15.

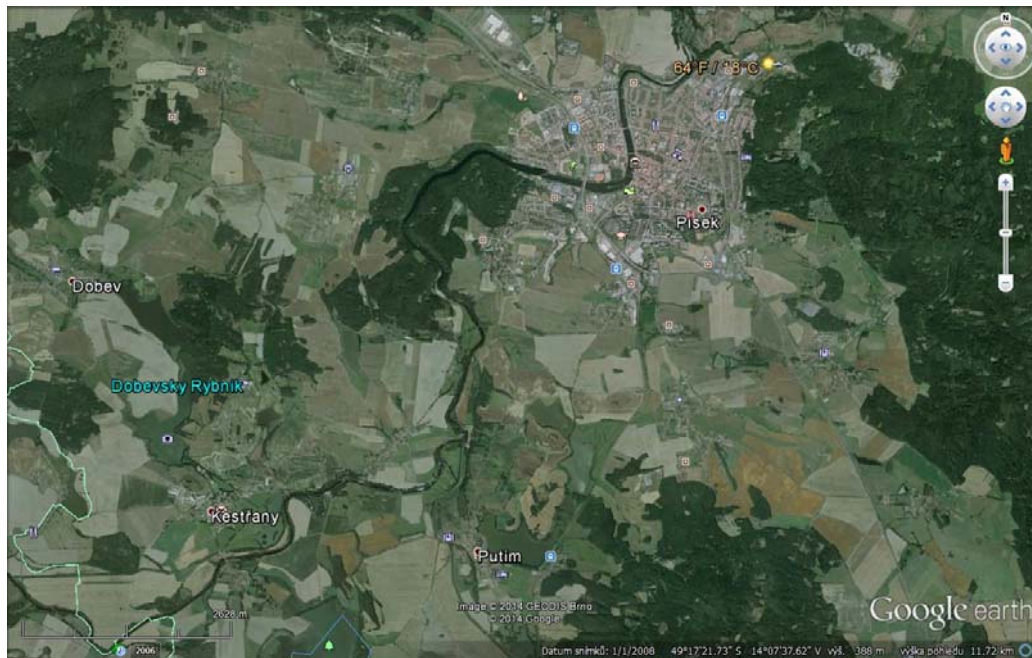
									stol.
141	xxx	1	2,3 x 1,3	0,2	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
142	xxx	1	2,23 x 2,1	0,4	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
143	xxx	1	2,1 x 2,1	0,3	Jemná	Světle šedá/ Šedohnědá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
144	xxx	1	2,1 x 1,8	0,4	Jemná	Světle šedá, lesklá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
145	xxx	1	1,6 x 2	0,35	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
146	xxx	1	2,35 x 1,75	0,35	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
147	xxx	1	2 x 2	0,2	Jemná	Tmavě šedá/ Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
148	xxx	1	2,3 x 1,7	0,25	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
149	xxx	1	1,76 x 2,7	0,27	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
150	xxx	1	2,5 x 2,1	0,35	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
151	xxx	1	2,8 x 1,5	0,3	Jemná	Světle šedá, lesklá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
152	xxx	1	3,2 x 1,8	0,35	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
153	xxx	1	3,6 x 2,4	0,3	Jemná	Tmavě šedá/ Šedohnědá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
154	xxx	1	3 x 1,8	0,25	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
155	xxx	1	0,35 x 1,6	0,25	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
156	xxx	1	2,15 x 1,5	0,3	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
157	xxx	1	2,7 x 2,4	0,4	Jemná	Šedá/ Šedobílá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
158	xxx	1	1,9 x 1,9	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
159	xxx	1	2 x 3,6	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
160	xxx	1	2,5 x 2,4	0,3	Jemná	Světle šedá/ Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
161	xxx	1	2,4 x 2	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
162	xxx	1	2,45 x 1,85	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
163	xxx	1	2,25 x 2,1	0,2	Jemná	Šedá/ Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
164	xxx	1	2,4 x 2,3	0,4	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
165	xxx	1	2,15 x 2,4	0,3	Jemná	Tmavě šedá/ Šedohnědá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
166	xxx	1	2,6 x 1,7	0,25	Jemná	Tmavě šedá/Šedohnědá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
167	xxx	1	2,2 x 2,8	0,2	Jemná	Tmavě šedá/ Šedohnědá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
168	xxx	1	2,5 x 2,2	0,25	Jemná	Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.

169	xxx	1	2 x 2,25	0,2	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
170	xxx	1	3 x 2,4	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
171	xxx	1	2,7 x 1,6	0,35	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
172	xxx	1	3,1 x 2,4	0,3	Jemná	Šedá/ Šedobílá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
173	Výduť	1	3,1 x 2,7	0,25	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
174	Výduť	1	1,8 x 2,6	0,3	Jemná	Šedohnědá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
175	xxx	1	2,1 x 2,95	0,3	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
176	xxx	1	2,7 x 2,1	0,3	Jemná	Šedá/ Šedobílá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
177	xxx	1	2,4 x 2,2	0,25	Jemná	Šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
178	xxx	1	4,6 x 2,8	0,5	Jemná	Šedá/ Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
179	xxx	1	1,7 x 2	0,4	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Linky	Pol. 15. stol.
180	xxx	1	5 x 3	0,35	Jemná	Světle šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
181	xxx	1	3,5 x 3,85	0,55	Jemná	Tmavě šedá	Ne	Není	Pol. 15. stol.
182	Výduť	1	3,3 x 5,5	0,3	Jemná	Šedá	Ne	A3	Pol. 15. stol.

Tabulka 7: Keramické zlomky (délky jsou udány v centimetrech).

21.2. Obrázky

Není-li uvedeno jinak, je autorem kresebné přílohy Bc. Dominika Chrastová. Jeden dílek na měřítku u kreseb odpovídá pěti centimetrům. Fotodokumentaci pořídil autor práce

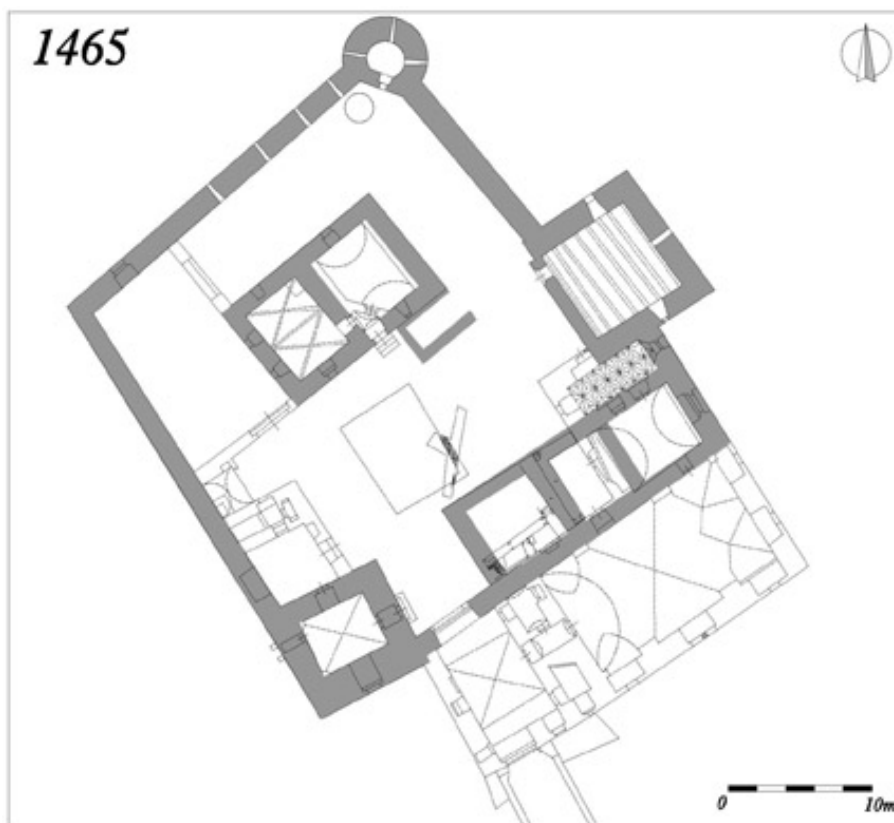
Obr. 1: Družicový snímek Písek - Kestřany. Vytvořeno pomocí programu Google Earth.

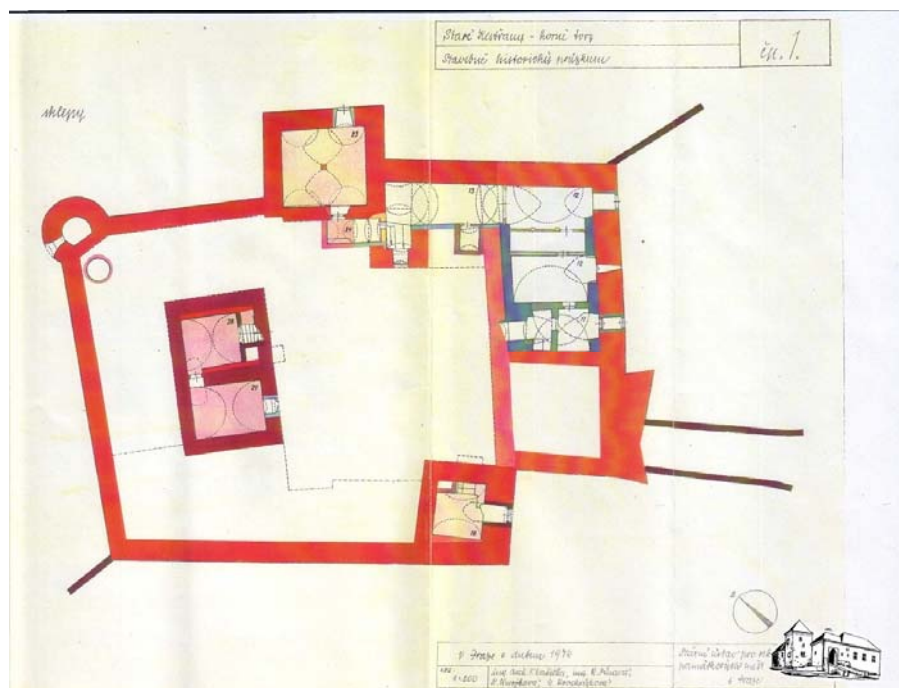
Obr. 2 Družicový snímek areálu kešřanských tvrzí. Vytvořeno pomocí programu Google Earth.

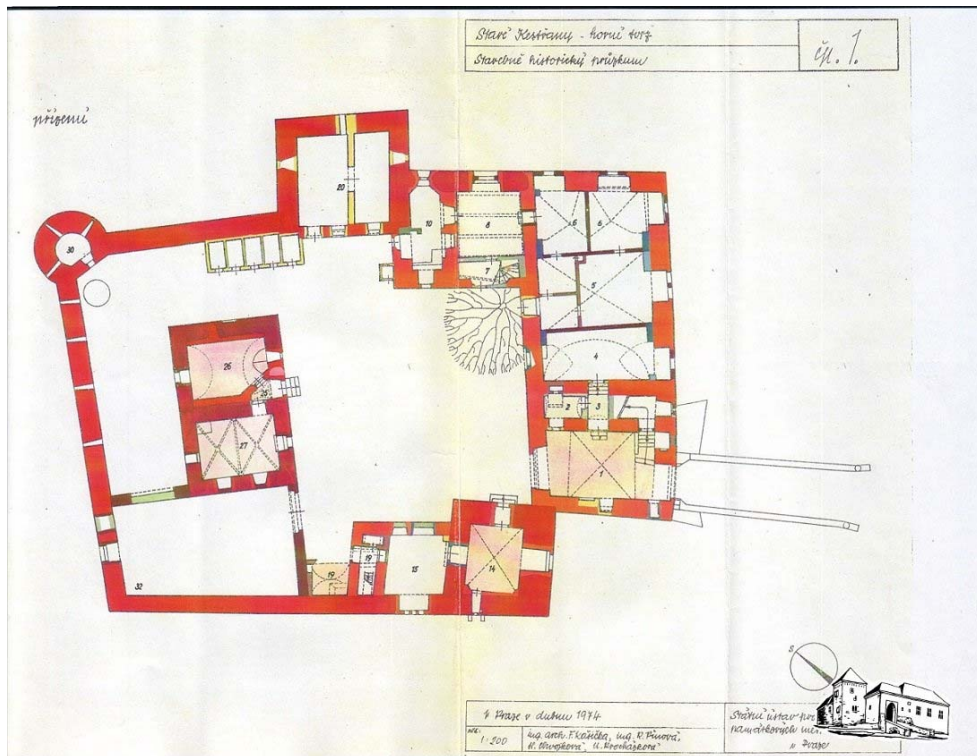
Obr. 3: Horní kešřanská tvrz. Převzato z <http://www.kestrany.cz/index.php/stavebne-historicky-pruzkum>.

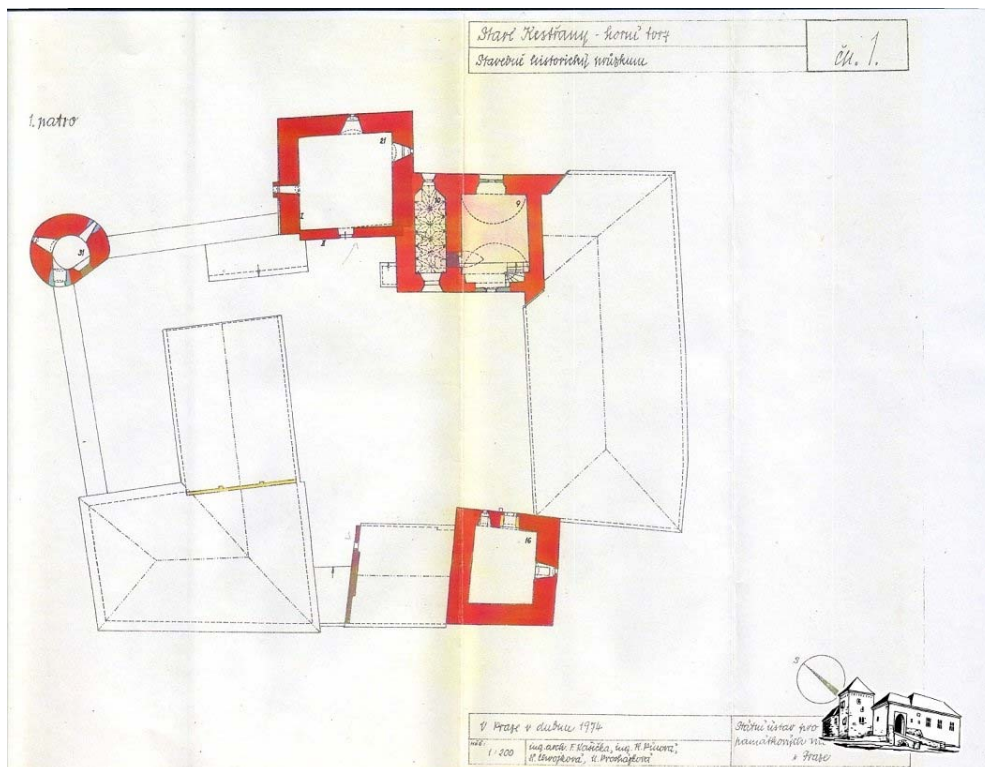
Obr. 4: Půdorys Horní tvrze. Převzato z <http://www.kestrany.cz/index.php/archeologie>.

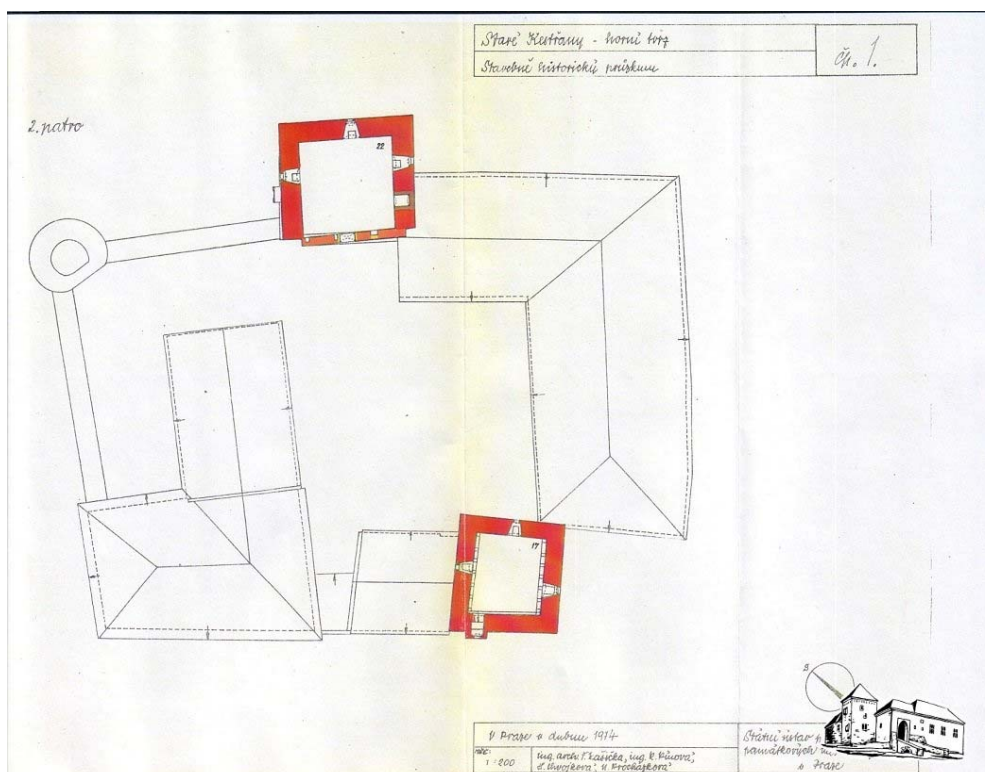
Obr. 5: Půdorys sklepů s vyznačením jednotlivých místností. Převzato z <http://www.kestrany.cz/index.php/stavebne-historicky-pruzkum>.

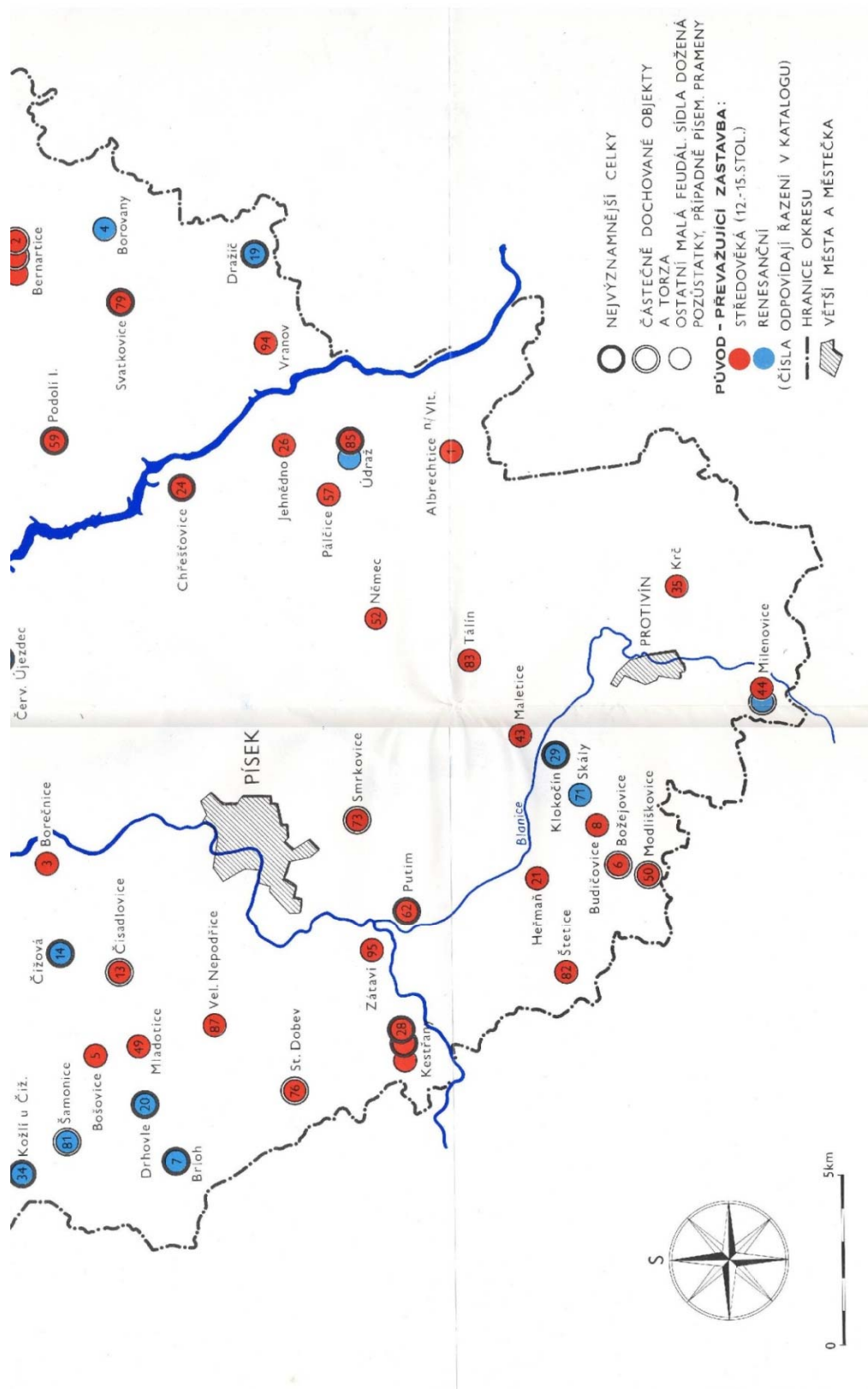
Obr. 6: Půdorys přízemí s vyznačením jednotlivých místností. Převzato z <http://www.kestrany.cz/index.php/stavebne-historicky-pruzkum>.

Obr. 7: Půdorys 1. patra s vyznačením jednotlivých místností. Převzato z <http://www.kestrany.cz/index.php/stavebne-historicky-pruzkum>.

Obr. 8: Půdorys 2. patra s vyznačením jednotlivých místností. Převzato z <http://www.kestrany.cz/index.php/stavebne-historicky-pruzkum>.

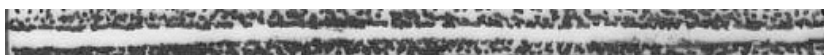
Obr. 9: Mapa znázorňující tvrže v okolí Kestřan na Písecku. Převzato z *Durdík, T.-Kašička, F. - Nechvátal, B. 1995.*

Obr. 10: Výzdoba typu A. Linie radélkové výzdoby v podobě obloučků.

Obr. 11: Výzdoba typu A. Linie radélkové výzdoby v podobě obloučků.

Obr. 12: Výzdoba typu B. Rytá linie lemující výzdobu.

Obr. 13: Výzdoba typu B. Rytá linie lemující výzdobu.

Obr. 14: Výzdoba typu C. Linie radélkové výzdoby v podobě oválů.

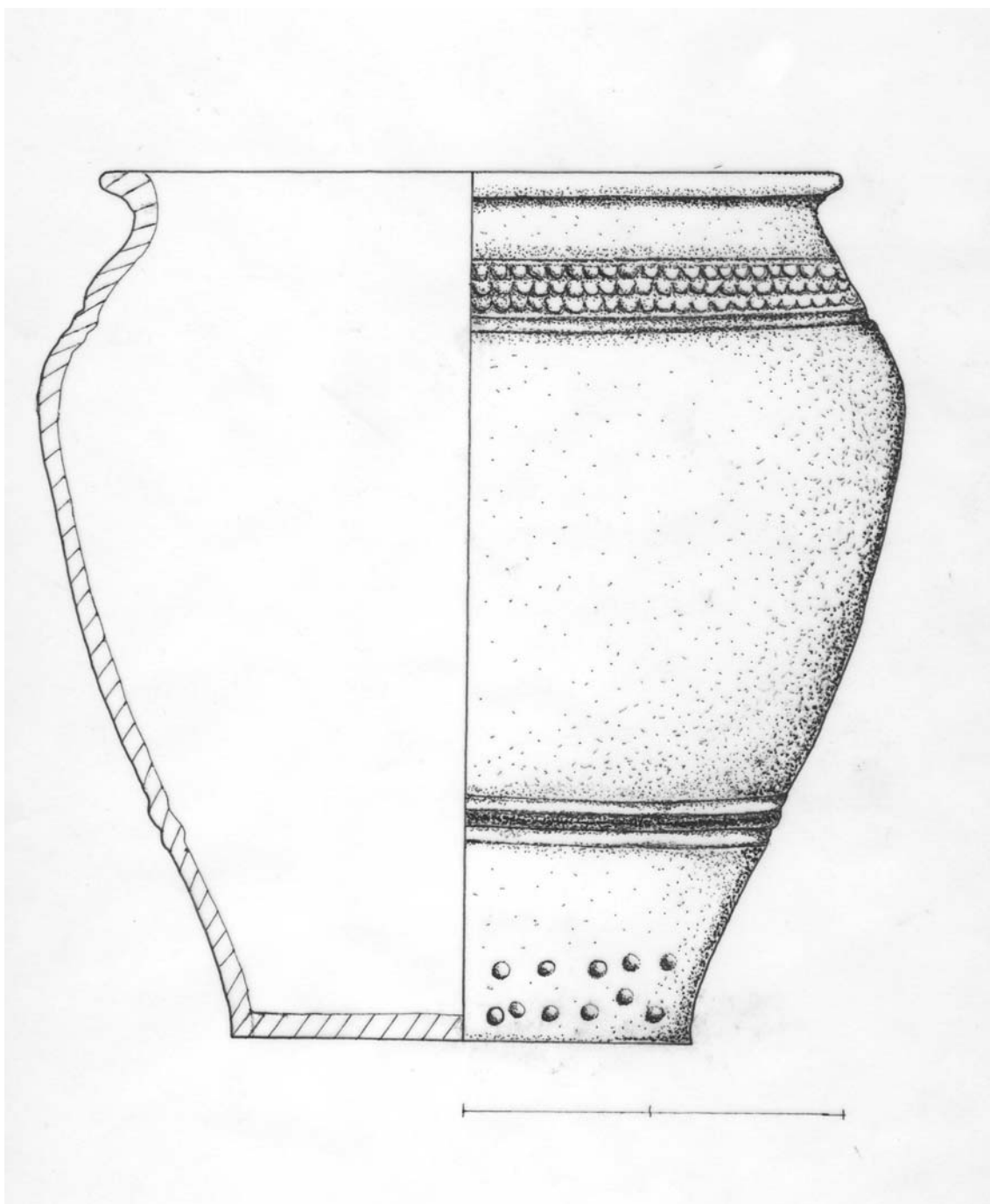
Obr. 15: Výzdoba typu C. Linie radélkové výzdoby v podobě oválů.

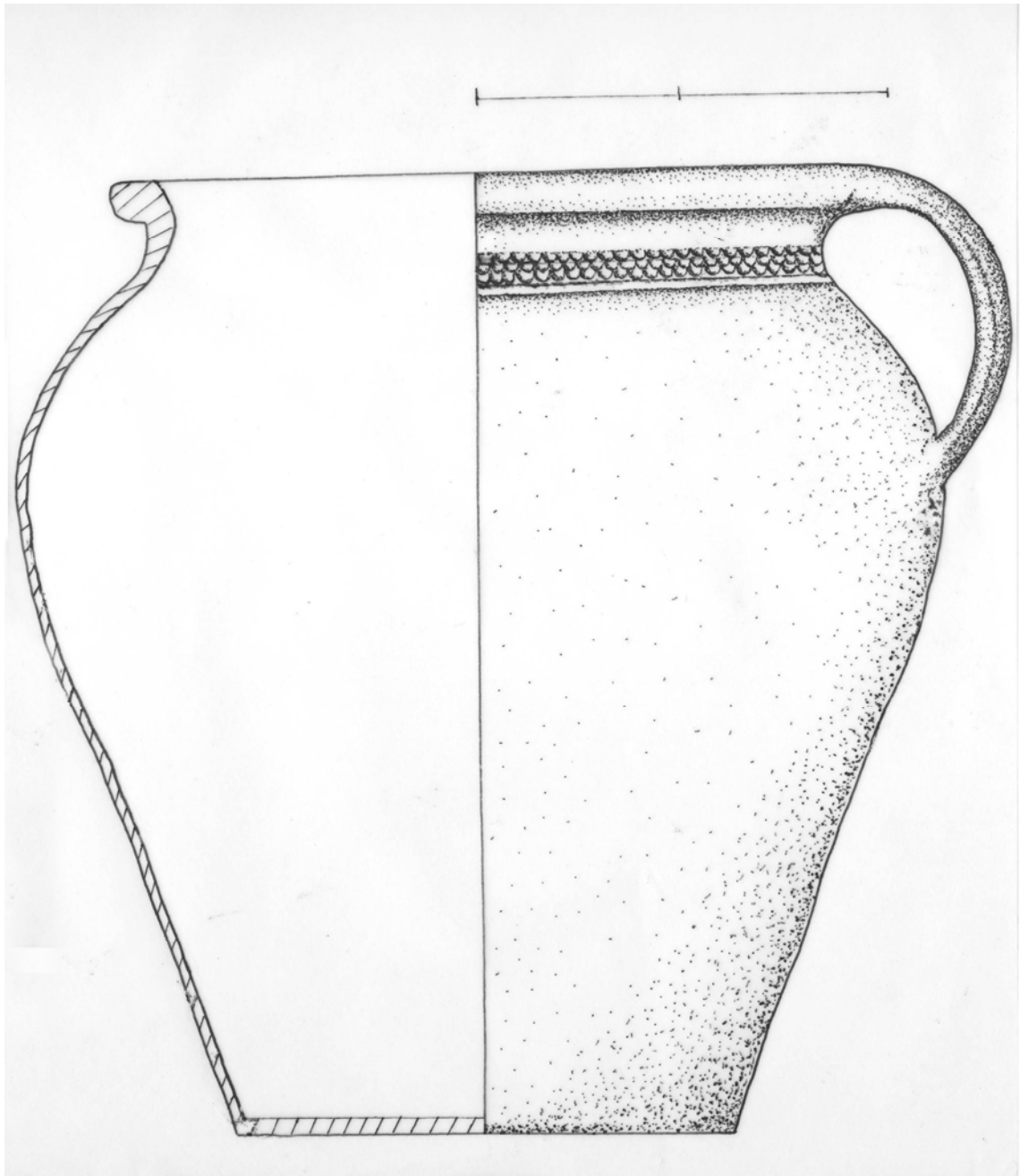
Obr 16: Výzdoba typu D. Linie radélkové výzdoby v podobě svislých obdélníků.

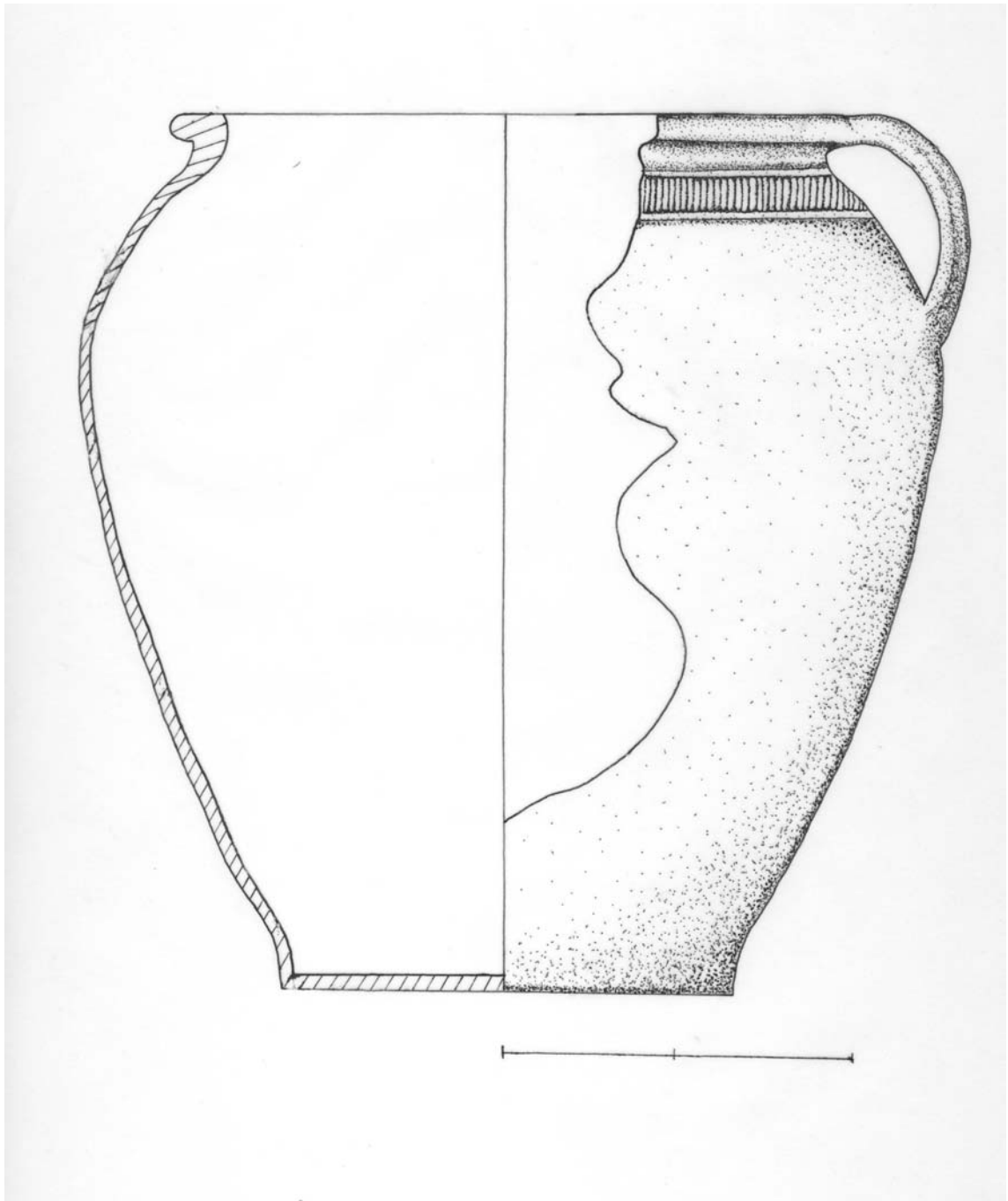
Obr. 17: typu D. Linie radélkové výzdoby v podobě svislých obdélníků.

Obr. 18: Inv. č. A1766.

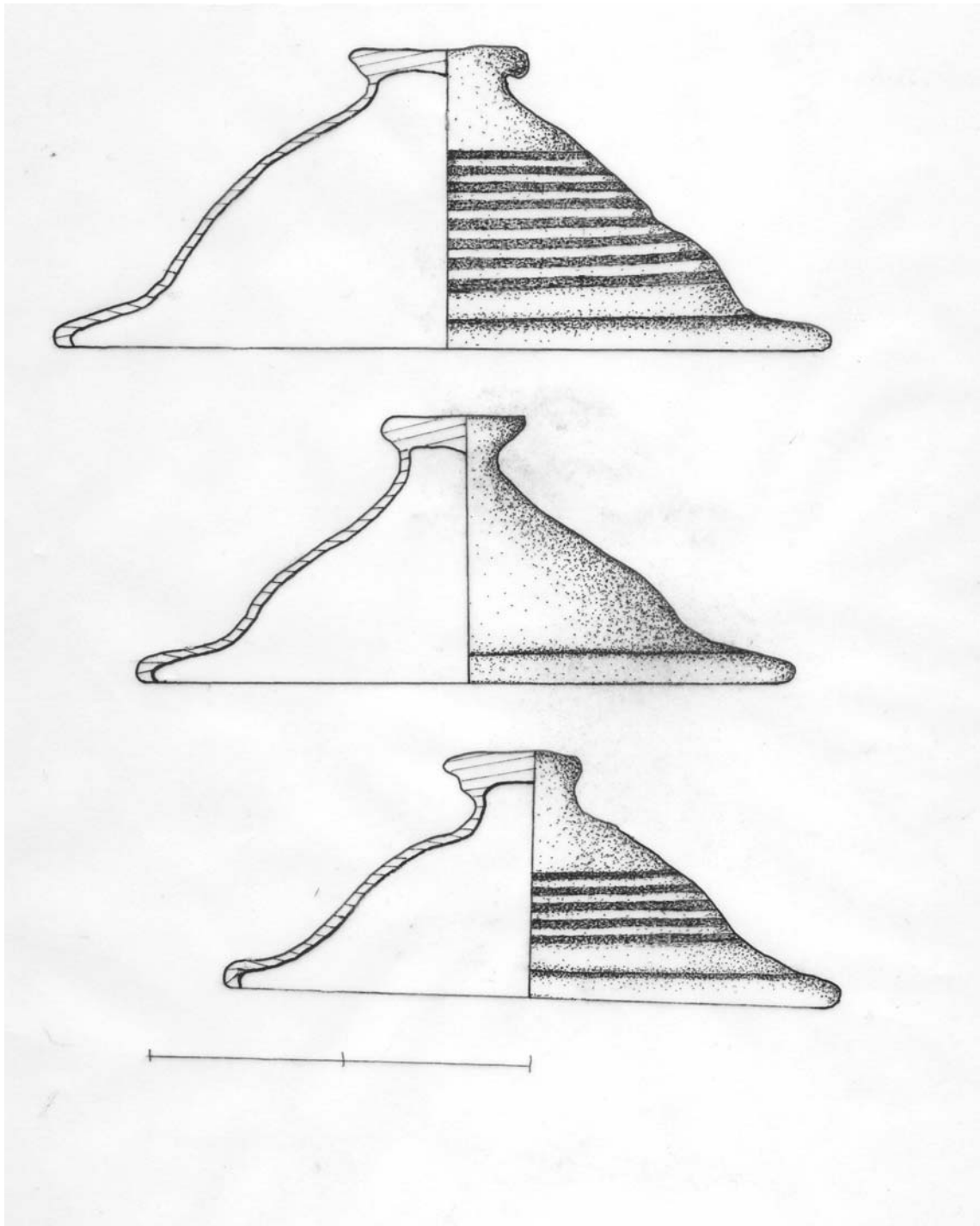
Obr. 19: Inv. č. A 1789.

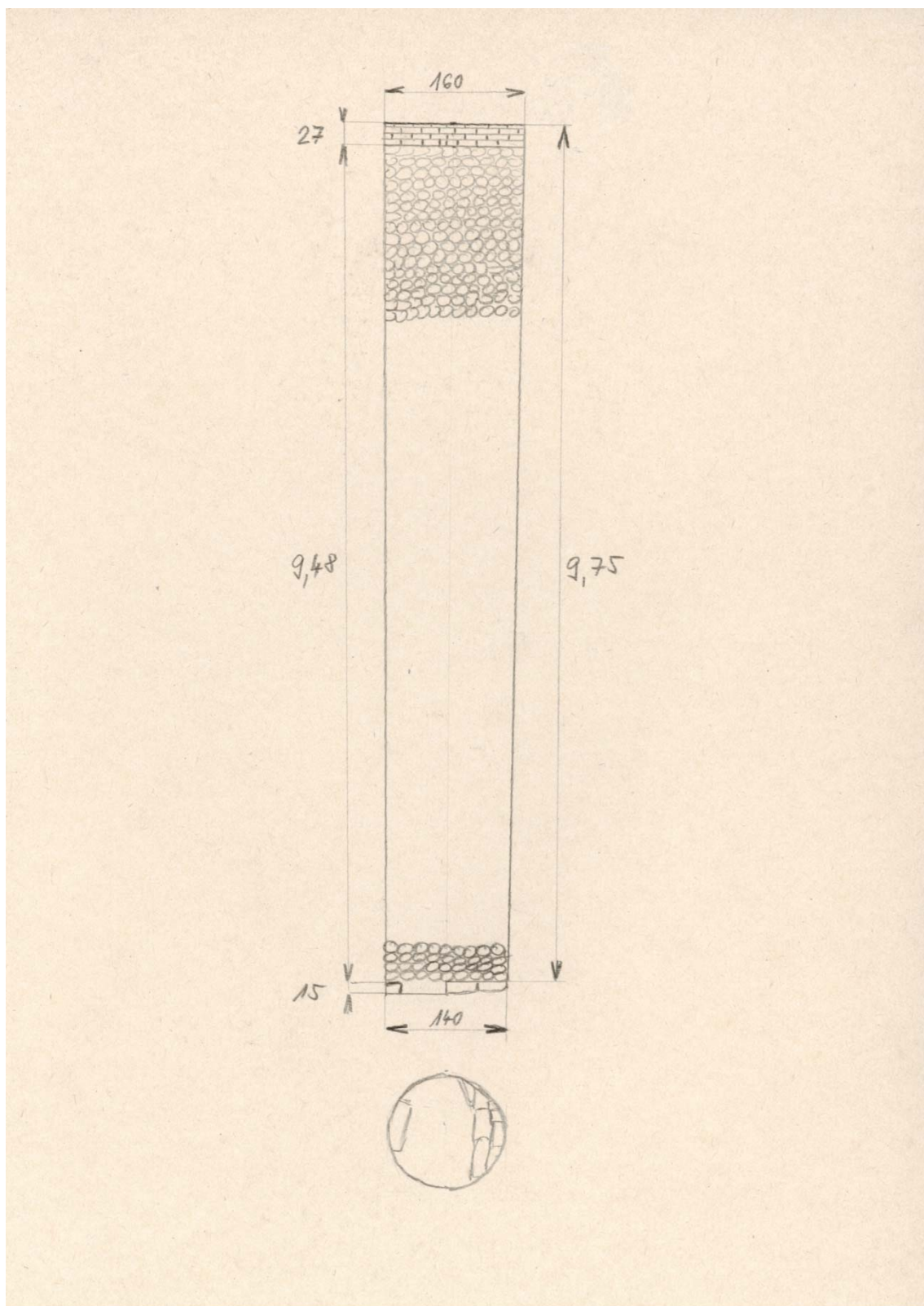
Obr. 20: Inv. č. A 1765.

Obr 21: Inv. č. A 1769.

Obr. 22: Pokličky A 1761, A 1763 a A 1760.

Obr. 22: Studna - nákres (Koppová 1972a, 5).